

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Budoucí vývoj Společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie
Future Development of the Common Security and Defence Policy of the European
Union

Student:	Bc. Jana Ostárková
Vedoucí diplomové práce:	Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.

Ostrava 2020

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání diplomové práce

Student:

Bc. Jana Ostárková

Studijní program:

N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6210T004 Eurospráva

Téma:

Budoucí vývoj Společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie
Future Development of the Common Security and Defence Policy of the
European Union

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Společná bezpečnostní a obranná politika Evropské unie
  3. Vojenské, policejní a civilní mise Evropské unie
  4. Analýza budoucího vývoje Společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

FOJTÍKOVÁ, Lenka a kol. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014. ISBN 978-80-248-3333-0.

KOENIG, Nicole. *EU Security Policy and Crisis Management: a Quest for Coherence*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2016. ISBN 978-1-138-96134-0.

SMITH, Michael E. *Europe's Common Security and Defence Policy: Capacity-Building, Experiential Learning, and Institutional Change*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. ISBN 978-1-107-17300-2.

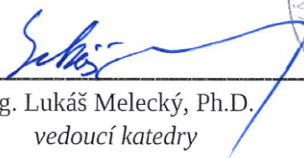
Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

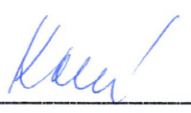
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2019

Datum odevzdání: 24.04.2020

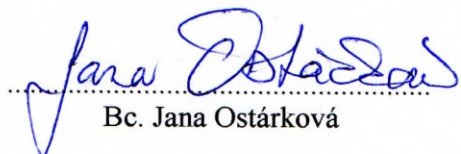

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

doc. Ing. Lenka Kauerová, CSc.
proděkanka pro studium
na základě pověření k jednání č.j.
VSB/19/050319/9900 ze dne 24. 9. 2019

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 14. května 2020

Bc. Jana Ostárková

Obsah

1	Úvod.....	7
2	Společná bezpečnostní a obranná politika EU.....	9
2.1	Vývoj SZBP	9
2.1.1	Cíle a nástroje SZBP.....	13
2.2	Vznik a vývoj SBOP	14
2.2.1	Amsterodamská smlouva a klíčové změny.....	16
2.3	Institucionální zabezpečení	18
2.3.1	Institucionální zabezpečení SZBP	18
2.3.2	Rozhodovací proces SZBP	21
2.3.3	Institucionální zabezpečení SBOP	21
2.4	Financování SBOP	24
2.4.1	Mechanismus ATHENA.....	24
2.4.2	Evropský mírový nástroj.....	27
3	Vojenské, policejní a civilní mise EU	29
3.1	Vojenské mise	31
3.1.1	EU NAVFOR.....	35
3.2	Policejní mise	38
3.3	Civilní mise	40
3.3.1	Oblast Sahelu	46
3.4	Spolupráce EU a NATO.....	48
3.5	EU Battlegroup.....	51
4	Analýza budoucího vývoje SBOP	54
4.1	Problematika financování bezpečnosti a obrany	54
4.2	Globální strategie EU 2016.....	57
4.2.1	Hodnocení Globální strategie EU 2016 za období 2016-2019.....	60
4.3	Evropská obranná unie.....	66
4.3.1	Stálá strukturovaná spolupráce / PESCO.....	68
4.3.2	Evropský obranný fond.....	71
4.4	Veřejné mínění.....	74
5	Závěr	79
	Seznam použité literatury	83
	Seznam zkratk	92

1 Úvod

Bezpečnost a obrana byly vždy aktuálním tématem. Přestože od konce druhé světové války uběhlo již 75 let, je zajištění bezpečnosti a udržování míru stále prioritou, a to nejen v zemích Evropy. Po tisíce let byla Evropa jako jeden z hlavních kontinentů zatížena konflikty a válkami, které nevznikaly pouze díky vnitřním konfliktům odehrávajícím se mezi jednotlivými zeměmi či uvnitř zemí samotných, ale i díky působení vnějších sil. Ačkoliv je Evropa nejdál na světě, co se týče míry integrace, a to především díky existenci Evropské unie, stále čelí hrozbám, kterým čelila i v minulosti. Jak poznamenal český historik Vlastimil Vondruška „*historie se pořád opakuje, mění se pouze kostýmy a kulisy*“.

Evropská Unie se nachází v podobné situaci, třebaže i více komplikované, v současnosti čelí podobným hrozbám v oblasti bezpečnosti díky nejistotě budoucího vývoje po vystoupení Velké Británie z EU, rostoucímu hegemonnímu postavení Číny, Spojených států a ambicím Ruska. Mimo jiné Unie musí vzdorovat novodobým kybernetickým hrozbám, snahám ostatních států podkopávat postavení Unie skrze dezinformace, migračním tokům, kumulaci problémů a konfliktů v Africe a rovněž narůstajícímu euroskepticismu uvnitř členských států. To vše ovlivňuje podobu a směr nejen Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, ale také Společné bezpečnostní a obranné politiky EU, která je její nedílnou součástí, a zároveň tyto faktory posilují potřebu zachovávat a podporovat tyto politiky ve větší míře.

Cílem této diplomové práce je na základě analýzy klíčových iniciativ Evropské unie objasnit a charakterizovat její postoje a postupy v rámci Společné bezpečnostní a obranné politiky ve vztahu k aktuálním bezpečnostním hrozbám a výzvám. V rámci této diplomové práce tak bude usilováno o objasnění současných problémů SBOP a jejich možných budoucích východisek, jejichž dopad bude mít vliv nejen na Evropskou unii, ale i na ostatní státy, ve kterých EU v rámci SBOP provádí svou činnost. Určitým odrazovým můstkem pro tuto diplomovou práci byla předcházející bakalářská práce autorky, která byla zaměřena obecněji na problematiku SBOP. V souladu s uvedeným cílem diplomové práce byla formulována následující hypotéza: *Integrační tendence v oblasti bezpečnosti a obrany se vrací zpět do stavu vycházejícího z 50. let dvacátého století.*

Struktura diplomové práce je založena na třech hlavních kapitolách, skládajících se z dílčích podkapitol, úvodu a závěru. První kapitola poskytuje komplexní pohled na Společnou bezpečnostní a obrannou politiku, jako součást Společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie, z historického a institucionálního hlediska, s ohledem na rozhodovací proces a základní finanční nástroje.

Následující kapitola se zaměřuje především na hodnocení hlavního nástroje SBOP, jimiž jsou vojenské, policejní a civilní mise EU, jejichž hlavním cílem je podpora stability v cílovém regionu a zajištění bezpečnosti Unie, a to na základě zkoumání jejich vybraných aspektů a vytyčených cílů s ohledem na příslušné výdaje, počet a míru zapojení členských států a dostupných výsledků. Mimo jiné je zde i zkoumán vztah EU a NATO a problematika vojenských sil rychlého nasazení EU Battlegroup.

Třetí kapitola zaměřující se na analýzu budoucího vývoje Společné bezpečnostní a obranné politiky podává ucelený pohled na výchozí situaci EU v oblasti financování bezpečnosti a obrany. Mimo jiné shrnuje dílčí priority nejnovější bezpečnostní strategie EU z roku 2016 a podává hodnocení z posledních tří let jejího plnění. Především ale zkoumá hlavní „staronovou“ myšlenku Evropské obranné unie a její dílčí stavební kameny, jimiž jsou Stálá strukturovaná spolupráce PESCO, Evropský obranný fond a zaměřuje se na možné budoucí aspekty následného jejího vývoje v oblasti bezpečnosti a obrany.

V rámci diplomové práce byly využity vědecké metody analýzy, především pak kvalitativní analýza, která je založena na myšlenkovém rozložení jevu na dílčí části a syntéza, která je postavena na myšlenkovém spojení dílčích částí v celek, na základě čehož je sestaven příslušný závěr.

2 Společná bezpečnostní a obranná politika EU

Tato kapitola se zaměřuje na příčiny vzniku Společné zahraničí a bezpečnostní politiky EU a vývoj, který vedl až ke vzniku Společné obranné a bezpečnostní politiky Evropské unie. Součástí této kapitoly je vymezení institucionálního zabezpečení zmíněných politik, jakož i rozhodovacího procesu a financování. Jsou zde definovány cíle a nástroje jednotlivých politik.

2.1 Vývoj SZBP

Konec druhé světové války pro Evropu ani pro zbytek světa neznamenal konec úsilí o obnovení, a především o zachování míru. Po roce 1945 se začala v Evropě formovat nová myšlenka regionální integrace s cílem udržet mír po druhé světové válce, kdy nejen Evropa čelila komplikované poválečné situaci a novému potenciálnímu válečnému konfliktu, ale také hlavně díky přetrvávající existenci z možnosti opětovného obnovení německých vojenských sil. Díky setrvávajícímu společnému evropskému úsilí se tato integrace později rozvinula ve Společenství a následně v Unii s vlivem přesahujícím až na globální úroveň. Hlavním motivem tohoto integračního úsilí byla prevence před vznikem dalších válečných konfliktů, které by mohly ohrozit nejenom bezpečnost Evropy, ale i celého světa. Postupné poválečné světové uspořádání a sílící bipolární rozdělení ideologického vlivu mezi Spojené státy americké (USA) a Sovětský svaz (Svaz sovětských socialistických republik, SSSR) vedlo k vytvoření Západní unie¹.

Významnou roli sehrálo **Evropské společenství uhlí a oceli** (European Coal and Steel Community, dále ESUO), jehož zakládajícími zeměmi v roce 1952 byly Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemí a Lucembursko, které tím napomohly nejenom k cestě k bezpečnější Evropě, ale také položily základy nejrozvinutější integraci na světě. Klíčová role byla především na straně Francie, která pramenila z obavy znovuvyzbrojení Německa (a následnému válečnému konfliktu). Na počátku 50. let tak vyústily ve snahy o vytvoření *Evropského obranného společenství* (European Defence Community, EOS), které by nebylo závislé na Severoatlantické alianci (North Atlantic Treaty Organization, NATO). Ačkoliv si Francie v rámci smlouvy vybuchovala postavení, se kterým souhlasily tehdejší vlády všech členských zemí ESUO, nedošlo v roce 1954 k její ratifikaci právě

---

¹ Západoevropská unie (1954), která byla založena tzv. Pařížskými dohodami (vycházejícími z tzv. Západní unie (1948)) byla ve své podstatě jedinou výhradně evropskou organizací pro vojenskou spolupráci. V roce 2001 oficiálně ukončila své aktivity (Navrátil, Kaňa, Zlý, 2012).

Francouzským národním shromážděním. Po ukončení úsilí o vytvoření nadnárodní evropské armády, setrvala jako pozůstatek těchto snah Západoevropská unie (Western European Union, ZEU), která později přispěla k vývoji zahraniční a bezpečnostní politiky.

Snahy o sjednocení bezpečnostních politik členských zemí ze strany Francie nezanikly ani v 60. letech. Tehdejší prezident Charles de Gaulle usiloval o vytvoření společenství evropských národů. Tuto myšlenku prezentoval tzv. *Fouchetův plán*, jehož hlavní prioritou bylo vytvoření zahraničně-politické spolupráce. Toto úsilí, stejně tak jako to předcházející, ztroskotalo na nejistotě pramenící z postavení Spojeného království, obav z nezávislosti na NATO a příliš silného mezivládního charakteru, který by omezil suverenitu jednotlivých členů.

Ani na konci 60. let neustaly snahy o vytvoření spolupráce v zahraniční politice. V roce 1969 na summitu v Haagu vznikla dohoda o posílení spolupráce, která byla následně přijata na summitu v Lucemburku v rámci tzv. *Davingonovy zprávy*². Tento krok umožnil vznik *Evropské politické spolupráce* (European Political Cooperation, EPS). EPS fungovala na pravidelném setkávání jednotlivých ministrů zahraničních věcí členských zemí. V roce 1974 měl velký přínos v zahraniční politice vznik Evropské rady, který posílil postavení EPS. Zasedání Rady v roce 1981 umožnilo vznik *Londýnské zprávy*, jejímž největším přínosem bylo zavedení speciálního mechanismu rychlé reakce v krizových případech (Fiala, 2018; Fojtíková a kol., 2014).

Následkem podepsání **Jednotného evropského aktu**³ (Single European Act, JEA) smlouvy, jež vstoupila v platnost 1.7.1987, došlo k významné inovaci úpravou zahraničněpolitické kooperace mezi jednotlivými členskými státy Společenství (Hlava III – Ustanovení o evropské spolupráci v oblasti zahraniční politiky). Struktura EPS, která byla základem následné podoby druhého pilíře EU, se skládala z Evropské rady, Rady ministrů zahraničních věcí, Politického výboru, pracovních výborů a tzv. Evropské skupiny dopisovatelů.

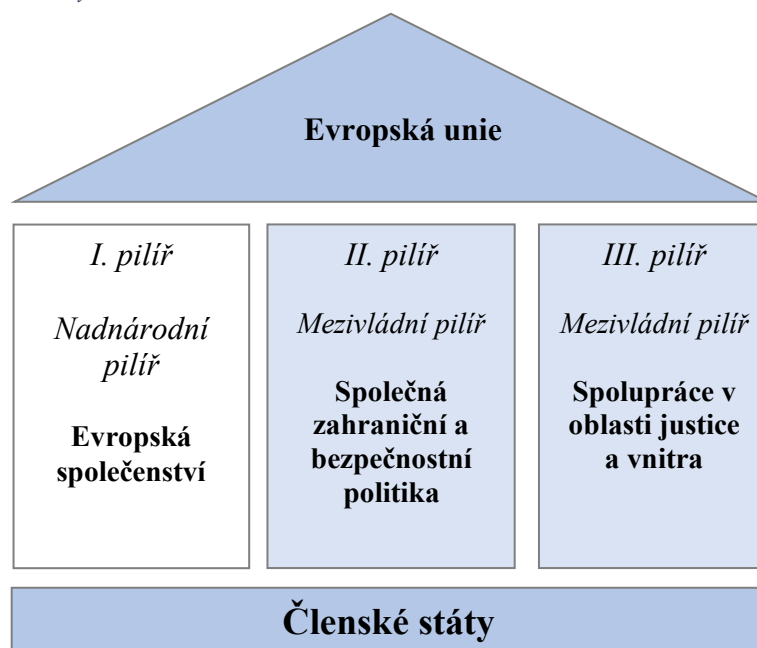
² Davingonova zpráva (jméno podle odpovědného komisaře Etienne Davignona) přijata v roce 1970, byla zaměřena na prozkoumání možností rozvíjet vzájemné vztahy a posílit kooperaci zahraničních politiky členských států ES (Fiala, 2018 s103).

³ Jednotný evropský akt je klíčovým dokumentem Společenství, a první revizí Římských smluv, který zavedl tzv. Evropskou politickou spolupráci, díky čemuž vzrostla pravomoc Evropského parlamentu. JEA posunul Společenství na vyšší stupeň integrace (Navrátil, Kaňa, Zlý, 2012).

Devadesátá léta přinesla velké změny v evropském, ale i globálním uspořádání. Po rozpadu bipolárního uspořádání bylo nutné učinit opatření, která by zabránila konfliktům a zajistila tak bezpečnost. V návaznosti na tyto potřeby Společenství ratifikovalo **Maastrichtskou smlouvu o Evropské unii (EU)**, jež vstoupila v platnost 1.11.1993. Touto smlouvou byla vytvořena třípilířová struktura (obrázek 3.1), která je jinak známá jako Maastrichtský chrám. Dílčím zvratem bylo založení *Společné zahraniční a bezpečnostní politiky* (Common Foreign and Security Policy, SZBP), která tvořila samostatný pilíř.

Jelikož byl pilíř SZBP vybudován striktně na mezivládní úrovni, neměla Evropská komise a Evropský parlament v této oblasti rozhodovací pravomoc. Mezi elementární nástroje spolupráce patřilo vedení konzultací, vzájemné sdílení informací členských států, zastoupení na konzultacích, diplomatická zastoupení, zastoupení Komise a mise u mezinárodních organizací. Koordinací SZBP byla pověřena Evropská rada spolu s předsedajícím státem, za pomoci Komise a dalších členů tzv. trojky (tři země, které se společně podílejí na úzké spolupráci během svého mandátu v rámci předsednictví v Radě Evropské unie). Mezi další kompetence Evropské rady patřilo přijímání obecných směrů a strategických zásad. Rada Evropské unie byla hlavní institucí SZBP s pomocným orgánem COREPER (Výbor stálých zástupců).

Obrázek 2.1 Maastrichtský chrám

Zdroj: Lacina (2016); vlastní zpracování 2020

K viditelnému zlepšení a pokroku v oblasti SZBP došlo implementací Maastrichtské smlouvy, ovšem přetrvávaly nedostatky převážně díky tomu, že neexistoval jeden zástupce EU pro reprezentaci zahraničních zájmů Unie jako celku. Dosažení vytyčených cílů Unie v oblasti SZBP omezovala i potřeba jednomyslné shody při hlasování. Rovněž přijaté nástroje se ukázaly jako omezené, jelikož neumožňovaly EU deklarovat její dlouhodobé zájmy a jejich prosazení. Navíc Unii chyběl stálý představitel, který by zastupoval Unii jako celek v rámci mezinárodního dialogu.

Ke zlomu v této problematice došlo v rámci **Amsterodamské smlouvy** (blíže v kapitole 2.2.1), která zavedla nové nástroje jako společné strategie Unie a konstruktivní neúčast, s cílem zlepšit rozhodovací proces v rámci SZBP. K tomuto „zpružnění“ rozhodovacího procesu přispělo i zavedení hlasování kvalifikovanou většinou. Mimo jiné byla zavedena pojistná klauzule, která umožňovala zablokovat většinové hlasování z důvodu ochrany vlastní zahraniční politiky. Nejvýznamnějším posunem v SZBP bylo vytvoření nové funkce *Vysokého zmocněnce pro SZBP EU* (a zároveň sloučení této funkce s funkcí Generálního tajemníka Rady). Tím došlo k posunu v oblasti reprezentace Unie ve věcích SZBP. Amsterodamská smlouva také stanovila, že operace v rámci SZBP budou financovány z unijního rozpočtu (Euroskop, 2018a; Fojtíková a kol., 2014).

Dalším milníkem byl vznik *Evropské bezpečnostní a obranné politiky*. Její vznik a vývoj bezpečnostní situace ve světě ukázaly, že opatření, která byla přijatá v rámci Amsterodamské smlouvy, nebudou zdaleka dostačující a budou potřebovat jisté úpravy. Na tyto okolnosti reagovala Niceská smlouva, která vstoupila v platnost v roce 2003. Odstranila z druhého pilíře všechny zmínky o ZEU a diferencovala hlasování týkající se společné akce a společného postoje. Byla zde také vytvořena možnost tzv. *posílené spolupráce* (viz kapitola 4.3.1) mezi členskými státy Unie v rámci společných akcí nebo společného postoje.

Lisabonská smlouva svým vstupem v platnost v roce 2009 přinesla novou dimenzi při realizaci SZBP. Zrušila dosavadní pilířovou strukturu EU, stále však zachovala nezávislost původního druhého pilíře a jeho specifické vlastnosti. SZBP byla začleněna do Smlouvy o EU, nikoli do Smlouvy o fungování EU (která upravuje všechny společné politiky). V rámci této smlouvy nedošlo ke změnám v rozhodovacím procesu, stále byla zachována jednomyslnost Evropské rady a Rady EU. Naopak přinesla změnu v podobě zřízení funkce *Vysokého představitele pro SZBP*, čímž došlo ke sloučení dvou předchozích funkcí Vysokého zmocněnce pro SZBP a komisaře pro vnější vztahy. Tento

Vysoký představitel se stal místopředsedou Komise a zároveň vede Radu pro zahraniční věci (Fojtíková a kol., 2014).

2.1.1 Cíle a nástroje SZBP

Evropská unie definuje tři základní cíle Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU:

- zachování míru a posilování mezinárodní bezpečnosti,
- posílení mezinárodní spolupráce,
- rozvoj a upevňování demokracie, základních principů právního státu, dostát závazků v oblasti lidských práv a základních svobod (Evropská unie, 2019).

Cíle SZBP kopírují v jisté míře základní principy Evropské unie, jejímž cílem je dodržování základních lidských práv a svobod, rozvoj demokracie a podpora zahraniční spolupráce na mezinárodní úrovni.

Nástroje SZBP, kterými je tato politika prováděna se obecně rozlišují jako právně vymezené nástroje a další nástroje (tabulka 2.1). Je nutno zdůraznit, že naproti jiným oblastem společných politik, v rozsahu SZBP není možné přijmout jakýkoliv legislativní akt (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2020a).

Tabulka 2.1 Nástroje Společné bezpečnostní a obranné politiky EU

Právně vymezené nástroje	Další nástroje
<i>Obecné směry či strategické zájmy a cíle vytvořené Evropskou radou</i>	<i>Deklarace, demarše</i>
<i>Rozhodnutí přijímána Radou vymezující</i>	<i>Politický dialog</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Akce, které má Unie provést • Postoje, která má Unie zaujmout • Podrobnosti k těmto dvěma výše uvedeným rozhodnutím 	<i>Volební pozorovací mise</i> <i>Omezující opatření⁴</i>
<i>Systematická spolupráce mezi státy</i>	
<i>Uzavírání mezinárodních smluv</i>	

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (2020a); vlastní zpracování 2020

⁴ Omezující opatření, Unie používá k prosazování politických cílů (např. uvalení sankcí). Je zapotřebí rozlišovat sankce autonomní, o kterých rozhoduje EU sama (např. vůči Rusku, Barmě, Zimbabwe) a sankcemi, které EU zavádí v návaznosti na rezoluce Rady bezpečnosti OSN. Unie v obou případech používá tzv. cílená opatření (zmrazení účtu, zákaz vstupu do země, zákaz investování a embargo na dovoz zbraní), (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2020a).

2.2 Vznik a vývoj SBOP

Již v minulosti se objevovaly tendence vedoucí ke vzniku společné obranné a bezpečnostní politiky, samotné použití pojmu **Evropská bezpečnostní a obranná politika** (European Defence Policy, EBOP) bylo použito již na summitu EU v Kolíně v roce 1999. Dalším příkladem snah je již zmíněná Západoevropská unie, jejíž smysl měl spočívat v posílení vojenské pozice Evropy v rámci NATO. Názorová odlišnost jednotlivých zemí ZEU a EU v konečném důsledku směřovala k neefektivitě ZEU a neschopnosti její rychlé reakce v oblasti řešení krizových situací, a to jak v případě rozpadu Jugoslávie, tak i řešení krizí v Albánii nebo např. Rwandě. Jistý průlom nastal až v roce 1998, díky shodě mezi Francií a Velkou Británií v oblasti posílení vojenských možností Unie.

Vznik EBOP doprovázelo jmenování Vysokého představitele Evropské unie pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (Javiera Solana) a ustanovení Politického a bezpečnostního výboru a Vojenského výboru EU. S úmyslem vytvoření vojenských kapacit došlo také k sjednání dohody o mechanismech koordinace v případě krizových situací.

Summit v Helsinkách v roce 1999 přispěl k dalším rozhodujícím krokům pro rozvoj EBOP. Zásadní bylo vytvoření tzv. *Evropského základního cíle*, který upřesňoval potřeby v oblastech zajištění realizace misí a vojenských jednotek včetně mírových operací. V oblasti krizového řízení došlo k přesunu řídicích orgánů ZEU na EU, dále pak byly převedeny rozhodovací pravomoci o zřízení politicko-vojenských orgánů, jako vytvoření pracovní skupiny mezi EU a NATO, ke kterému došlo následující rok, tyto změny tak vedly k efektivnějšímu řízení bezpečnostní politiky a také zajištění efektivity Evropského základního cíle.

K definitivnímu ustanovení koncepce vojenské struktury SZBP a EBOP došlo v rámci programu summitu v Nice v roce 2000. Následně od roku 2001 začaly fungovat jeho struktury, které tvořily *Politický a bezpečnostní výbor*, *Vojenský výbor EU* a *Vojenský štáb EU*. Smlouva z Nice svým vstupem v platnost (2003) začlenila EBOP do primárního práva, definovala instituce odpovídající za její fungování a potvrdila koncepci vojensko-politických struktur. V oblastech týkajících se společné akce a společného postoje, v rámci společné obranné a bezpečnostní politiky, přispěla k zpružnění

rozhodovacího procesu zavedením kvalifikované většiny a zavedením možnosti posílené spolupráce mezi členskými zeměmi (Fojtíková a kol., 2014).

Ve stejném roce EU přijala strategický dokument, *Evropskou bezpečnostní strategii*, s cílem vymezit postavení Unie a definovat hrozby, jimiž čelí. Strategie vymezila pět největších bezpečnostních hrozeb:

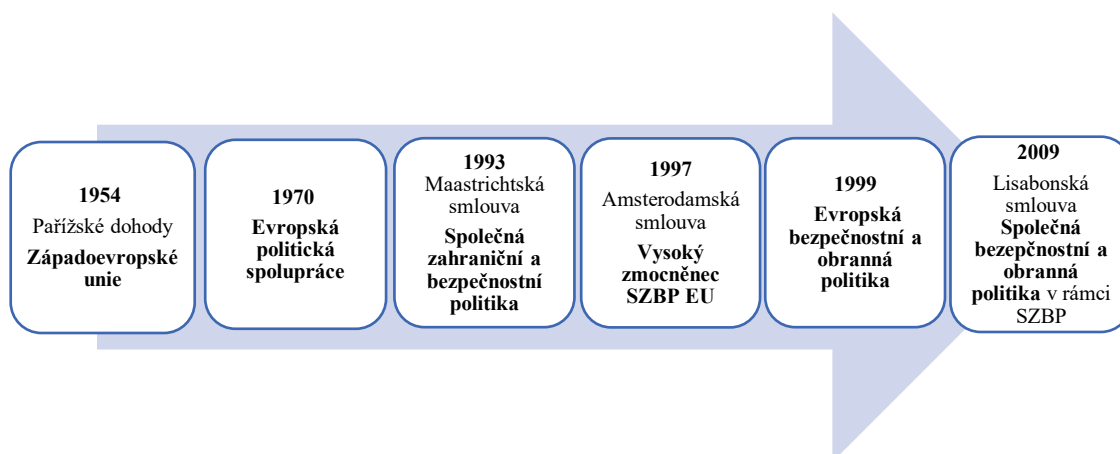
- terorismus,
- šíření zbraní hromadného ničení,
- regionální konflikty,
- disfunkční státy a
- organizovaný zločin.

Strategie také zahrnovala návrhy způsobů, jak těmto hrozbám čelit, kde mimo tzv. *měkkých nástrojů* (diplomacie, hospodářské sankce), bylo zmíněno i použití vojenské síly.

Zásadní posun pro EBOP znamenalo vytvoření *EU Battlegroups Concept*, který byl postaven na principu vytvoření vojenských jednotek EU, které mají umožnit EU rychle zasáhnout v konfliktech nižší intenzity, jako evakuace, humanitární akce a v rámci preventivních opatření. Jednotky jednájí z rozhodnutí Rady EU a musí být schopny operace do deseti dnů od jejího rozhodnutí (viz podrobněji kapitola 3.5).

Lisabonskou smlouvou (2009) byl nahrazen termín EBOP pojmem *Společná bezpečnostní a obranná politika* (Common Security and Defence Policy, SBOP), která je stále součástí Společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Smlouvou došlo k zavedení tzv. *Startovacího fondu pro vojenské operace EU*, který doplňuje stávající fond ATHENA. Vstupem v platnost Lisabonské smlouvy v roce 2009 došlo ke vzniku *Ředitelství pro zvládání krizí a plánování* v rámci Rady EU, což umožnilo integraci civilní a vojenské dimenze strategického plánování a zvládání krizí. Došlo ke vzniku nového nástroje *Stálé strukturované spolupráce v rámci obrany PESCO* (více v kapitole 4.3.1), zavazující zainteresované státy, že zintenzivní rozvoj v oblasti svých vojenských schopností a umožní poskytnutí svých ozbrojených sil pro plánované operace (Euroskop, 2018a; Fojtíková a kol., 2014).

Obrázek 2.2 Časová osa vývoje bezpečnostní politiky Evropské unie

Zdroj: Ostárková (2018); vlastní zpracování 2020

2.2.1 Amsterodamská smlouva a klíčové změny

Amsterodamská smlouva (1997) svým vstupem v platnost v roce 1999 přinesla změny a vyřešila dva přetrvávající problémy. Jmenovala *Vysokého zmocněnce pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku*, který se stal Generálním tajemníkem Rady Evropské unie, čímž došlo k upevnění této funkce a vytvoření jednoho reprezentanta EU v rámci této politiky. Druhý problém, se týkal nepružného rozhodovacího procesu. Díky Amsterodamské smlouvě byl rozhodovací (schvalovací) proces zpružněn a zrychlen, a to především zavedením *konstruktivní neúčasti* a *volby kvalifikovanou většinou* (Fojtíková a kol., 2014; Smith, 2017). Konstruktivní neúčast umožňuje neúčast státu v agendě Rady, tak aby nedošlo k jejímu zablokování, a zároveň země není nucena použít práva veto. Ti členové, kteří práva konstruktivní neúčasti využijí, se však zavazují, že akci EU budou uznávat a neprovedou proti ní jakékoliv obstrukce a nebudou tuto činnost EU kritizovat (Lacina, 2016). Mimo jiné bylo také umožněno, v případě vážného ohrožení národních zájmů daného členského států, blokovat rozhodovací proces. Tato smlouva svým obsahem reflektovala problémy, se kterými se Evropská unie potýkala, a které nebyly řešeny v rámci Maastrichtu v takové míře, v jaké bylo zapotřebí. Smlouva reagovala na nestabilní světové uspořádání v Evropě, kde začaly eskalovat problémy spojené s rozpadem SSSR (např. válka v Jugoslávii a rostoucí hegemonie USA). Na základě těchto okolností se státy Unie rozhodly pro reformní opatření právě pod záštitou Amsterodamské smlouvy. V závislosti na změnách v oblasti zodpovědnosti Unie obsažených v této smlouvě, došlo k pomalému určování základních cílů SZBP:

- ochrana společných zájmů, základních potřeb, nezávislosti a integrity Unie v souladu s principy Organizací spojených národů (United Nations, OSN),
- posílení ochrany Unie ve všech směrech,
- zachování a posílení mezinárodní bezpečnosti v souladu s principy OSN,
- podpora mezinárodní spolupráce,
- podpora vývoje a ustálení demokracie a právního státu, s ohledem na základní lidská práva a zachování svobod (Smith, 2017).

Nutno poznamenat, že Amsterodamská smlouva, ač přinesla mnoho změn, stále zachovávala základní pilířovou strukturu a mezivládní vyjednávání v oblasti SZBP. Tato smlouva nezavedla pouze novou pozici Vysokého zmocněnce pro SZBP, a nový instrument v podobě hlasování kvalifikovanou většinou, ale také zavedla změnu v podobě nového instrumentu „společné strategie Unie“. Mimo jiné smlouva upravila financování SZBP (EU hradí administrativní výdaje, stejně tak jako operativní, na kterých se jednomyslně shodne Rada).

Klíčové byly pro agendu EU tzv. *Petersberské úkoly*. V roce 1999 se staly součástí Evropské bezpečnostní a obranné politiky. Nevytvářejí evropskou armádu, ale doplňují činnost NATO. V rámci Petersberských úkolů je řešena otázka bezpečnostní, humanitární, vojenské a zajišťování míru, a to tak, že v případě politické krize podporují zahraniční vojenské a policejní mise v souladu s Chartou OSN. Zahrnutí těchto úkolů do Amsterodamské smlouvy představovalo důležitou změnu v pojetí charakteru SZBP EU. (Lacina, 2016).

Smlouvou z Nice (2003), jak již bylo uvedeno, došlo k odstranění ZEU z druhého pilíře, a navíc byla státům umožněna tzv. posílená spolupráce v oblastech společných zájmů, které nejsou vojenského charakteru, která je v současné době schválena jako PESCO viz kapitola 4.3.1.

Lisabonská smlouva (2009) nahradila termín Evropská bezpečnostní a obranná politika za **Společná bezpečnostní a obranná politika**, která i nadále zůstala součástí SZBP. Smlouva s sebou přinesla mnoho změn v právním i institucionálním uspořádání EU. Ačkoliv došlo ke zrušení pilířové struktury Unie, SZBP si i nadále zachovala svou nezávislost, tím že se stala součástí Smlouvy o EU (nikoli součástí Smlouvy o fungování EU, jak tomu bylo u ostatních politik EU). V oblasti obranné politiky je klíčové zavedení *klausule o vzájemné obraně*, podle které jsou všechny členské státy povinny poskytnout

pomoc napadenému členskému státu (Evropský parlament, 2020). Lisabonskou smlouvou došlo k posílení kontrolní role Evropského parlamentu, a to nejen při schvalování a kontrole rozpočtu Unie, ale také skrze nově zavedenou povinnost informovat Parlament o bezpečnostně-politických činnostech Unie, což má umožnit větší participaci Evropského parlamentu v politických debatách týkajících se směřování bezpečnostní politiky EU, a to včetně konkrétních civilních či vojenských operací EU. Nutno zdůraznit, že i přes inovace, které přinesla nejen Lisabonská smlouva, oblast SBOP EU stále zůstává plně v kompetenci členských států Unie, Společná bezpečnostní a obranná politika EU tak sice může být více konzistentní a aktivní, ale pouze za předpokladu pozitivní iniciativy ze strany členských států EU (Natoaktual, 2009). Institucionální změnou bylo ustanovení funkce *Vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku*, jenž se stal obnovou funkce Vysokého zmocněnce ustanoveného Amsterodamskou smlouvou. Tento nový Vysoký představitel stojí v čele Rady pro zahraniční věci a zároveň je místopředsedou Komise (v současnosti je výkonem této funkce pověřen Josep Borell). Na pomoc Vysokému představiteli bylo zřízeno institucionální zázemí v podobě Evropské služby pro vnější činnost. Došlo také k zakotvení *Evropské obranné agentury* (European Defence Agency, EDA) do primárního práva. EDA je koordinačním, kontrolním a správním centrem společných sil členských států EU (s výjimkou Dánska) mezi její hlavní úkoly patří poskytnutí podpory projektům spolupráce v oblasti evropské obrany a zajištění platformy pro spolupráci mezi ministry obrany členských zemí EU (více viz 2.3.2), (European union, 2020).

2.3 Institucionální zabezpečení

Vstupem platnost Lisabonské smlouvy se stala Společná bezpečnostní a obranná politika součástí Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, v institucionálním zabezpečení obou politik dochází ke značnému prolínání.

2.3.1 Institucionální zabezpečení SZBP

Jelikož má SZBP mezivládní charakter, platí zde zásada jednomyslnosti při řešení otázek v rámci této politiky a současně se zde nevyžaduje bezpodmínečný aktivní souhlas všech členských zemí. Díky existenci *Institutu konstruktivní absence* je umožněno určitému počtu členských zemí zdržet se hlasování a to, aniž by došlo k ohrožení hlasovacího procesu. Význačná je zde pozice Rady Evropské unie, která představuje mezivládní charakter SZBP. V rámci této politiky jsou potlačeny pravomoci nadnárodních orgánů Unie, jako Komise, Parlamentu, popřípadě i Soudního dvoru EU.

Evropská rada (European Council) zde zastává pozici „ukazatele směru“. Vymezuje politické směry a priority Evropské unie a je jejím základním orgánem. Složení Evropské rady je tvořeno hlavami států a vlád jednotlivých členských zemí EU, které se schází pravidelně na summitech, a to minimálně čtyřikrát za rok. Maastrichtskou smlouvou je dána radě pravomoc *určovat strategické zájmy a cíle SZBP*. Implementací Lisabonské smlouvy došlo k promíchání postavení v rámci SZBP s otázkami vnějších vztahů. Smlouvou byl zřízen post stálého předsedy Evropské rady, jeho účel je reprezentovat EU jako celek a zároveň se zabývat otázkami SZBP (v současnosti je výkonem této funkce pověřen Charles Michel).

Výkonným orgánem SZBP je **Rada Evropské unie** (Council of the EU, Rada), která na základě směrů vymezených Evropskou radou přijímá rozhodnutí týkající se této politiky. V rámci *Rady pro zahraniční věci* je pak řešen příslušný program vytvořený jednotlivými ministerstvy zahraničních věcí členských států. Rada zodpovídá za vnější činnost Unie (zahraniční politika, ochrana a bezpečnost, obchod, humanitární pomoc a rozvojová spolupráce), předsedá jí Vysoký představitel Unie pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (Euroskop, 2018a; Fojtíková a kol., 2014).

Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (High Representative of the Europe Union for Foreign Affairs and Security Policy) zastává post místopředsedy Evropské komise a personálně tak propojuje Radu EU a Komisi, přičemž obě tyto instituce schvalují samotné jeho zvolení. Hlavním úkolem Vysokého představitele je zastupování Unie jako celku v rámci SZBP. Mezi další úkoly Vysokého představitele patří:

- přispívat k formování zahraniční a bezpečnostní politiky EU,
- obhajoba při jednáních o bezpečnostních a zahraničně politických otázkách dohodnutá východiska institucí a členských států,
- zajišťování provádění přijatých rozhodnutí,
- předsedání Radě pro zahraniční věci (bez hlasovacího práva).

Mimo jiné také vede Evropskou službu pro vnější činnost (viz dále). Vysoký představitel Lisabonskou smlouvou vytvořil „prostředníka“ mezi původně oddělenými oblastmi SZBP a vnějšími vztahy Unie. Spojení má upevnit vyjednávací postavení a reprezentaci Unie jako celku v mezinárodním prostředí. Mezi další povinnosti patří

vedení Evropské obranné agentury a Ústavu EU pro studium bezpečnosti (Eurlex,2015; Euroskop, 2018a).

Centrem diplomacie nebo také diplomatickou službou Unie je označována **Evropská služba pro vnější činnost** (European External Action Service, EEAS). Tato instituce byla zřízena v roce 2010 na návrh tehdejší Vysoké představitelky Federiky Mogherini za účelem asistence Vysokému představiteli při plnění jeho povinností. (Fojtíková a kol., 2014). Cílem instituce je:

- posílit soudržnost a účinnost zahraniční politiky Unie, a tím přispět ke zvýšení jejího mezinárodního vlivu,
- spolupracovat s diplomatickými službami zemí EU, OSN a dalších globálních hráčů,
- udržovat diplomatické vztahy a strategická partnerství se zeměmi mimo Evropskou unii,
- podílet se na budování míru, humanitární pomoci, řešení krizových situací, zajišťování bezpečnosti v rámci SZBP,
- udržovat dobré vztahy v rámci politiky sousedství Unie a angažovat se v oblastech dodržování lidských práv a změnami klimatu (Evropská unie, 2020).

Jádro EEAS tvoří diplomatický aparát, jehož organizace je založena na geografickém a tematickém principu. Evropská služba je institucionálním prostředníkem mezi úřednickým aparátem Komise, Rady (přesněji generálního sekretariátu) a členskými státy, přičemž je toto rozložení rovnoměrné. Mezi složky EEAS patří i delegace EU ve třetích zemích (Euroskop, 2018a).

Do institucionálního zabezpečení SZBP spadá samozřejmě Evropský parlament a Komise. **Evropský parlament** každoročně diskutuje o rozvoji SZBP a dodává předsedajícímu státu své postoje. Mimo jiné dává doporučení Radě a může ji v otázkách týkajících se této politiky interpelovat. **Evropská komise**, asistuje předsedajícímu státu a je odpovědná za konzistenci SZBP s aktivitami EU. Komise informuje EP, dává podněty Radě a může žádat o svolání ministrů mimořádného zasedání Rady EU. Také dává podněty *Jednotce politického plánování a včasného varování* (Policy Planning and Early Warning Unit, PPEWU) a provádí financování akcí politiky z rozpočtu EU. Jednotka (Útvar) pro politické plánování a včasné varování, byla založena jako instituce propojující SZBP a ZEU v technické i odborné rovině, která se stala součástí generálního sekretariátu SZBP. Jejím úkolem bylo monitorovat aktuální zahraničněpolitické události a sloužit jako

jednotka včasného varování v případě potencionálního vzniku krizí. PPEWU byla složena ze zástupců generálního sekretariátu, členských států EU, Komise a ZEU a jednala na žádost Rady či z vlastního podnětu. Mimo jiné bylo jejím úkolem sledování zájmů EU a formulace stanovisek a analýz v oblasti SZBP (Fiala, 2018).

2.3.2 Rozhodovací proces SZBP

O obecných směrech SZBP, strategických zájmech a cílech, se v Evropské unii rozhoduje na úrovni Evropské rady. Tyto směry mohou být rozděleny tematicky či zeměpisně, v rámci čehož jsou vymezeny nejobecnější východiska a priority Unie. V oblasti řešení konkrétních otázek (stanovení cíle, rozsahu a použitých prostředků) vydává rozhodnutí Rada EU, v těchto případech nutnosti konkrétní operativní činnosti je využito *rozhodnutí o akci*. Tyto akce, civilní, policejní a vojenské mise EU, patří k nejviditelnějším aktivitám SZBP (více kapitola 3). Rada EU mimo jiné přijímá *rozhodnutí o postoji*. Ty se týkají konkrétních otázek geografické a tematické oblasti, patří zde například sankce vůči Íránu z důvodu jeho jaderného programu. Nutno zdůraznit, že takovéto postoje Unie jsou pro členské státy závazné a musí se jimi, z toho důvodu, přizpůsobit svou zahraniční politiku. V rámci rozhodovacího procesu existuje i tzv. *systematická spolupráce*, která je prováděna formou vzájemných konzultací členských států Unie, spoluprací v rámci diplomatických misí, mezinárodních organizací a v rámci mezinárodních konferencí. Lisabonskou smlouvou získala Unie právní subjektivitu, díky čemuž má zmocnění uzavírat mezinárodní smlouvy se třetími zeměmi nebo mezinárodními organizacemi. K důležitým nebo závažným bezpečnostním otázkám Unie vydává *deklarace* (prohlášení), které jsou tak nástrojem rychlé reakce EU na aktuální dění ve světě. Na druhou stranu *demarše* (neveřejná prohlášení), slouží ke sdělení postoje třetím stranám. Politický dialog se třetími stranami o otázkách SZBP jedná většinou Vysoký představitel EU (Fojtíková a kol., 2014).

2.3.3 Institucionální zabezpečení SBOP

Přestože Společná bezpečnostní a obranná politika EU vychází z obecného rámce SZBP, vymezení jednotlivých otázek ve vojenském a civilním krizovém řízení si vyžádalo vytvoření specifických institucí. Rozhodovací proces a role institucí SBOP vycházejí ze struktury orgánů SZBP, a samozřejmě z nedílné mezivládní dimenze (Fojtíková a kol., 2014).

Jednou z těchto hlavních institucí je *Politický a bezpečnostní výbor* (Political and Security Committee, PSC), který je považován za centrum celé SBOP. Jeho činnost spočívá ve schůzích na úrovni velvyslanců, což umožňuje přijímání každodenních rozhodnutí, potřebných k zajištění operativnosti nezbytných pro řízení misí. Hlavní funkcí PSC je monitoring mezinárodní situace a pomoc při definování politiky v rámci SZBP (Euroskop, 2018). Následně prezentuje Radě svá stanoviska a dohlíží na realizaci rozhodnutí Rady a stanovuje rámec pro rozvoj vojenských schopností (Fojtíková a kol., 2014). *Rada pro zahraniční věci*, jejíž složení je na úrovni ministrů zahraničí členských států EU, je hlavním rozhodovacím orgánem, který se na této úrovni schází jedenkrát měsíčně. S cílem doplnit chybějící odbornost složení PSC v krizovém řízení, které je tvořeno diplomaty, byly vytvořeny dva výbory. *Vojenský výbor Evropské unie* (The European Union Military Committee, EUMC), který je složen z náčelníků generálních štábů členských států, jež je zároveň nejvyšším vojenským orgánem zřízeným v rámci Rady. Tento orgán radí PSC v otázkách vojenství a využití vojenské síly v operacích. Pro asistenci při řízení civilních operací byl zřízen *Výbor pro civilní aspekty řízení* (The Committee for Civilian Aspects of Crisis Management, CivCom).

Protože se Evropská unie při uskutečňování SBOP s větší mírou spoléhá na prostředky poskytnutými členskými státy, tak na úrovni EU neexistuje evropská armáda nebo evropský policejní sbor. Během plánování vojenských misí tak Unie využívá národní operační centra jednotlivých členských států nebo plánovacího centra NATO (Supreme Headquarters Allied Powers Europe, SHAPE). *Vojenský štáb Evropské unie* (The European Union Military Staff (EUMS), se tak stal jedinou stálou integrovanou vojenskou strukturou existující v rámci generálního sekretariátu Rady. Slouží k dlouhodobému strategickému plánování a varování. Na podporu civilních operací je vytvořen *Útvar schopnosti civilního plánování a vedení* (Civilian Planning and Conduct Capability, CPCC). Evropská unie mimo jiného vytvořila orgán k zajištění účinného využití svých nejsilnějších stránek a schopnost spojit vojenský a civilní přístup ke krizovému řízení, kterým je *Ředitelství pro zvládání krizí a plánování* (Crisis Management and Planning Directorate, CMPD). Na rozhodnutí Rady EU bylo v roce 2014 zřízeno *Operační centrum EU* (EU Operations Centre), které slouží pro koordinaci velení a vedení zahraničních operací EU (Euroskop, 2018).

Evropská obranná agentura, (European Defence Agency, EDA), jejíž činnost se zaměřuje na oblast evropské obrany a poskytuje podporu projektům spolupráce a je

platformou pro kooperaci mezi ministry obrany jednotlivých členských zemí Evropské unie. Hlavním cílem EDA je podpora členských států (s výjimkou Dánska) v rozvoji jejich vojenských zdrojů⁵. Dále pak pomoc s rozvojem společné obranyschopnosti v rámci ní prosazovat vytváření nových iniciativ a návrhů nových možností zlepšení. EDA je rozdělena na tři operativní oblasti (Plánování a podpora činnosti spolupráce, Obranyschopnost, vyzbrojení a technologie, Evropské synergie a inovace) a v jejím čele stojí Vysoký představitel. Odbornost pracovníků agentury a její rozvinutá síť kontaktů umožňuje zaštitit ve svém portfoliu značné spektrum otázek obranné politiky, jako jsou:

- harmonizace požadavků na operační schopnosti,
- výzkum a inovace v oblasti vývoje technologických demonstrantů,
- odborná školení a praktický výcvik na podporu operací v rámci SBOP.

Zástupci členských zemí se v roce 2007 dohodli na posílení mandátu EDA, která se tímto stala hlavním provozovatelem činnosti, které jsou financovány z rozpočtu Unie (European Union, 2020).

V současnosti (od dubna 2020) stojí v čele EDA Jiří Šedivý (bývalý ministr obrany ČR a bývalý český velvyslanec při NATO), který byl jmenován do funkce výkonného ředitele Evropské obranné agentury na doporučení současného Vysokého představitele Josepa Borrellu. Šedivý nahradil ve své funkci Jorgeho Domecqa a stane se tak prvním zástupcem postkomunistických zemí ve vedení EDA (European Defence Agency, 2020, Eurozpravy, 2020).

Dalším podpůrným orgánem v oblasti SBOP je *Ústav Evropské unie pro bezpečnostní studia*, jehož hlavní agendou je zpracovávání analýz pro Radu EU a Vysokého představitele. K působení organizace patří výzkumné činnosti a diskusí v oblasti bezpečnosti. Dále pak také rozvoj institucí s podobným zaměřením v oblasti EU i mimo ni. K získávání dat pro analytické práce bylo zřízeno *Satelitní středisko Evropské unie*, které k získání svých dat využívá družicové a letecké snímkování (Fojtíková a kol., 2014).

---

⁵ Agentura rovněž uzavřela dohody se zeměmi mimo EU, jako je Norsko, Srbsko, Švýcarsko a Ukrajina.

2.4 Financování SBOP

Jakožto součást Společné zahraniční a bezpečnostní politiky je Společná bezpečnostní a obranná politika financována z prostředků určených pro SZBP. Mezi hlavní zdroje patří:

- rozpočet EU (pouze pro civilní operace, vojenské operace jsou hrazeny skrze mechanismus ATHENA, viz níže),
- mimorozpočtové financování,
- finanční nástroje pomoci třetím zemím,
- Evropský rozvojový fond.

Celkové výdaje SBOP se dělí do dvou hlavních skupin, na *administrativní výdaje* a *operativní výdaje*, přičemž administrativní výdaje jsou financovány z rozpočtu EU a operativní výdaje jsou financovány z rozpočtu EU s výjimkou výdajů, které jsou vynaloženy na operace související s obranou a vojenstvím. Takovéto výdaje jsou hrazeny formou mimorozpočtového financování, a to formou příspěvků odvozených dle výše hrubého domácího produktu (HDP) jednotlivých členských států Unie nebo jinou metodou financování, kterým je mechanismus ATHENA.

2.4.1 Mechanismus ATHENA

Tento mechanismus (zřízený Radou EU v roce 2014) slouží k financování společných nákladů pro provádění operací EU v rámci SBOP EU, které se týkají vojenství a obrany. Mechanismus ATHENA neziskovou organizací, jež má potřebou způsobilost k právům a právním úkonům, mimo jiné i k uzavíráním smluv a k vystupování v soudních řízeních (Eur-lex, 2015a). I zde probíhá rozdělení výše příspěvků dle HDP jednotlivých členských zemí. Do mechanismu připívají všechny členské země s výjimkou Dánska, které se rozhodlo, že se nebude podílet na vojenských aspektech Společné bezpečnostní a obranné politiky. Mezi oblasti financované skrze tento mechanismus patří nejen společné náklady na vojenské operace EU, ale i náklady nesené státy související s výkonem operací jako provoz a vytvoření velitelství, náklady na dopravu, administrativu, ubytování, lékařské služby, získávání informací atd. Pokud zvláštní výbor vysloví souhlas, lze na žádost velitele operace financovat skrze mechanismus kritické schopnosti v operačním prostoru, jako je odminování, skladování a ničení zbraní, ochrana proti chemickým, biologickým a jaderným zbraním (Evropská Rada, Rada Evropské unie, 2020). Mezi operace financované mechanismu patří:

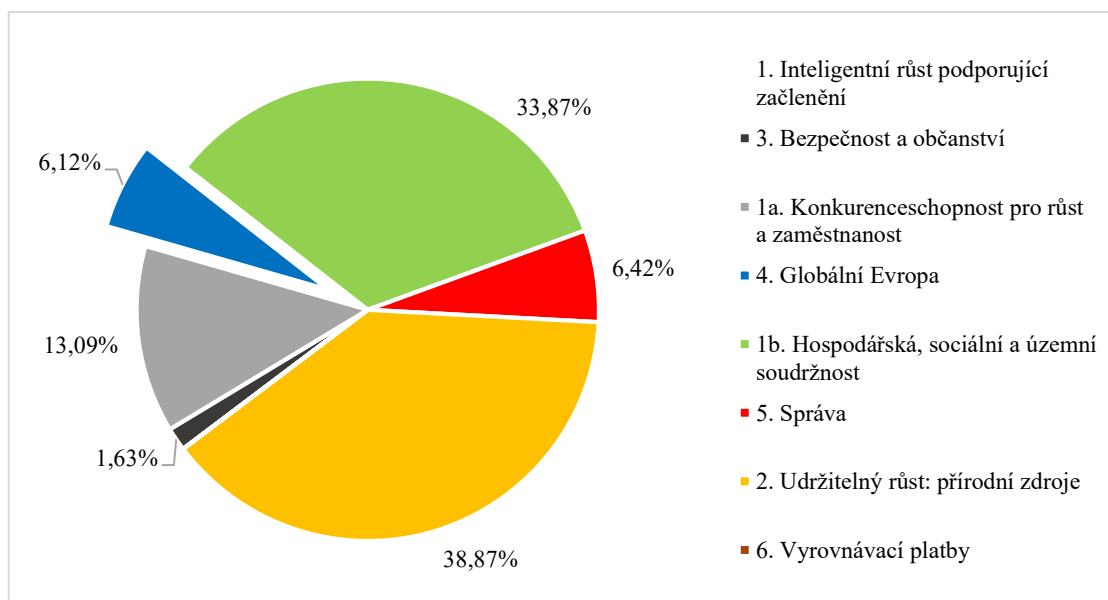

- EUFOR Althea (viz kapitola 3.1),
- EUNAVFOR Atalanta (viz kapitola 3.1),
- EUMAM RCA, vojenská poradní mise ve Středoafričské republice, která byla zahájena v květnu 2015 a byla ukončena v červenci 2016 (Eur-lex, 2015a; EUROGENDFOR, EUMAM RCA, 2020).

Pramenem rozhodování o financování v rámci SZBP je čl. 41 Smlouvy o EU. Rozpočet EU je přijímán ve formě *víceletého finančního rámce*, který je přijímán na sedmileté období. Součástí tohoto finančního výhledu je programování rozpočtu, tak aby byla zajištěna rozpočtová disciplína v EU. V listopadu 2013 byl přijat finanční rámec na současné (již končící) období 2014-2020, zahraničně politické aktivity jsou zde financovány z *kapitoly 4 Globální Evropa*. Tato část finančního rámce představuje 6,1 % rozpočtu Evropské unie. V cenách roku 2011 může EU vynaložit v rámci této oblasti prostředky ve výši 58,70 miliard euro (většina těchto výdajů je určena na zajištění činnosti na mezinárodní úrovni), (Evropská rada, Rada EU, 2020)

Ve srovnání s ostatními kategoriemi rozpočtu je Globální Evropa okruhem s nižším rozsahem rozpočtu. Z grafu 2.1 lze vidět, že kapitola 4 zaujímá pouhých 6 % z celkového víceletého finančního rámce pro období 2014-2020. Ve srovnání s ostatními politikami je na tom nejhůře. Procentně zaujímá přibližně stejnou část rozpočtu jako správa.

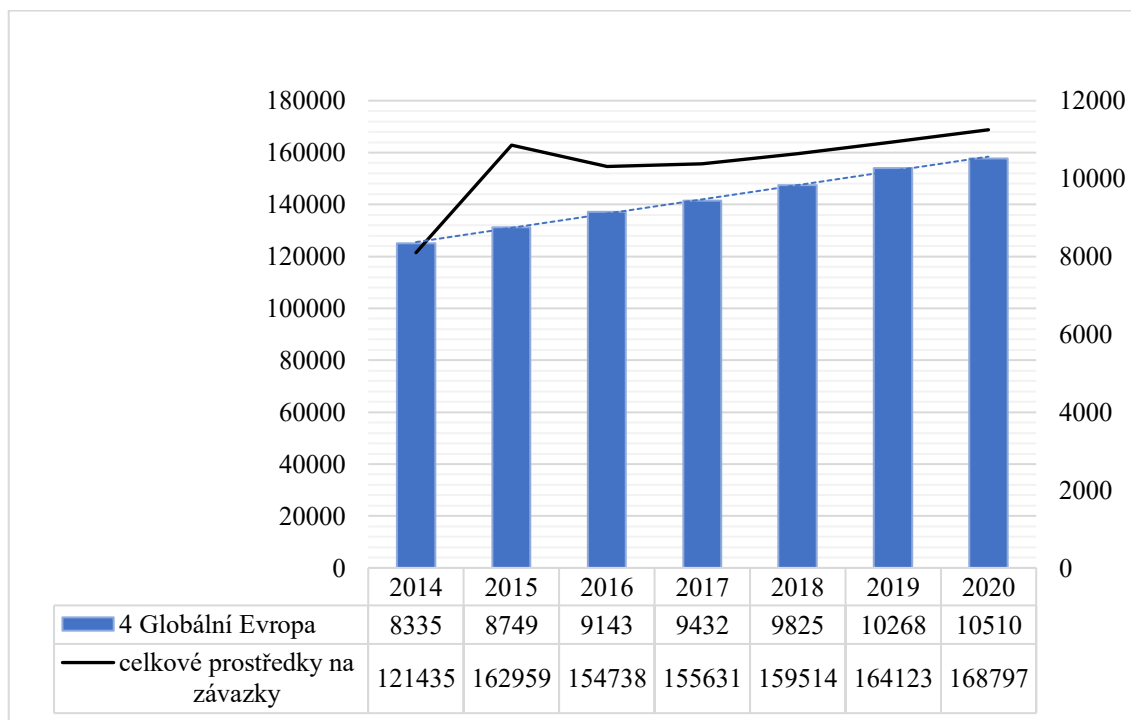
Graf 2.1 Víceletý finanční rámec EU pro období 2014-2020

Zdroj: Evropská rada, Rada EU (2020); vlastní zpracování 2020

Do kapitoly 4 jsou zahrnuty téměř všechny aktivity Evropské unie vůči třetím zemím a dalším zahraničním partnerům. Vynaložené prostředky jsou zde určeny pro oblasti rozvojové, hospodářské, finanční a technické spolupráce, a to prostřednictvím geografické a tematické finanční nástroje vnější spolupráce a jiné externí programy, mimo jiné také na výdaje SZBP nebo humanitární pomoc (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2020). Primárně je v rámci kapitoly 4 zastřešena podpora vnějších vztahů Unie, jejíž součástí je rovněž podpora kandidátských, sousedních a rozvojových zemí. Cílem této rozpočtové oblasti je přispět k rozvoji partnerství se zeměmi mimo Unii a upevňovat již existující vzájemné vztahy. V rámci této kapitoly jsou uplatňovány nástroje jako je *Nástroj stability*, *Společná zahraniční a bezpečnostní politika* a *Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva* (Edotace, 2020).

Graf 2.2 Víceletý finanční rámec (EU-28) upravený pro rok 2019 (v milionech EUR v běžných cenách)

Zdroj: Evropský parlament, (2019); vlastní zpracování 2020

Graf 2.2, ve kterém je zobrazena výše prostředků určená do kapitoly 4 Globální Evropa z rozpočtu EU v porovnání s celkovou výší rozpočtu Unie (v mil. EUR) v období 2014-2018, reflektuje růst kapitoly 4 v závislosti na růstu celkového rozpočtu. Mezi hlavní příčiny tohoto jevu patří stoupající podpora EU rozvojovým zemím, rostoucí politická globální nestabilita v důsledku čehož je nutno vynaložit větší prostředky na udržování a upevňování stávajícího míru.

Pro nadcházející období 2021-2027 přijal Evropský parlament částečnou dohodu o obranném fondu EU (Evropský obranný fond, viz kapitola 4.4), jejímž cílem je „více evropský“ přístup k obraně. Obranný fond Unie bude podporovat technologické inovace a spolupráci v evropském obranném sektoru s cílem zařadit EU mezi čtyři přední investory v oblasti výzkumu a technologií sektoru obrany v Evropě. Odhadovaná výše rozpočtu je ve výši 11,5 miliardy EUR (v cenách roku 2018), (European Parliament, 2019).

2.4.2 Evropský mírový nástroj

Tento nástroj pod názvem European Peace Facility (EPF) navrhla bývala Vysoká představitelka s cílem vytvořit nový mimorozpočtový fond v hodnotě 10,5 miliardy EUR (navrhovaný strop za období odpovídající víceletému finančnímu rámci), který bude mimo víceletý finanční rámce EU. Evropský mírový nástroj umožní financování operativních činností v rámci SZBP, které jsou spojeny s vojenskou nebo obranou tematikou.

Vznikem tohoto nástroje dojde ke *sloučení a nahrazení* stávajícího mimorozpočtového mechanismu ATHENA a dalšími mimorozpočtovými nástroji, které jsou věnovány bezpečnosti a obraně jako je Africký mírový projekt, čímž dojde k překonání jejich nedostatků a omezení. Cílem tohoto nástroje je především:

- zvýšení účinnosti operací,
- podpora partnerů,
- provádění širších opatření.

Nástroj je zaměřen na financování společných nákladů na zajištění vojenských misí a operací SBOP EU, usnadnění rychlého nasazení a zvýšení flexibility zajistí tím, že prostředky Unie budou poskytovány na *trvalém základě* (oproti mechanismu ATHENA, kde je v rámci společného financování podíl v rozmezí 5–10 %). Mimo jiné nástroj navrhuje výrazné zvýšení společných nákladů, s cílem zajistit vyšší míru solidarity. Na rozdíl od Afrického mírového projektu umožní pojmout vojenské operace na podporu míru v globálním měřítku.

Evropský mírový nástroj překoná omezenou schopnost Unie podílet se na vojenských nebo obranných činnostech (jako je budování kapacit, poskytování výcviku, vybavení nebo infrastruktury) a bude s cílem zachování míru a předcházení konfliktům pomáhat při budování kapacit ozbrojených sil partnerských zemí. Tento nástroj umožní

Unii poskytnout komplexní podporu partnerům, prostřednictvím integrovaných souborů opatření, tak aby mohli v budoucnu řešit krize a bezpečnostní problémy samy. Podpora partnerů bude sledovat zahraniční a bezpečnostní cíle Unie, které se odrážejí ve Smlouvě o EU.

Jak stanoví Smlouva o EU (čl. 41 odst. 2 SEU), Evropský mírový nástroj bude pokrývat pouze náklady, které nejde financovat z rozpočtu EU z důvodu jejich vojenského či obranného charakteru (nebude financovat výdaje, které jsou způsobilé pro financování v rámci rozpočtu EU). Stejně jako mechanismus ATHENA bude tento nástroj financován z příspěvků členských zemí Unie podle jejich HDP.

O využití nástroje bude rozhodovat Rada, přičemž bude zajištěna kontrola členských států skrze řídicí výbor. Evropský mírový nástroj bude podléhat kontrolám, včetně dohledu nad souladem s demokratickými zásadami a standardy v oblasti lidských práv a svobod (European External Action, 2018a).

3 Vojenské, policejní a civilní mise EU

V rámci Společné bezpečnostní a obranné politiky jsou za nejdůležitější nástroj Unie považovány zahraniční operace, které neslouží pouze k zajištění bezpečnosti EU, ale i k podpoře stability v jejím okolí, ale v rámci celé světové ekonomiky. Členské státy se na zahraničních misích nepodílejí stejným dílem, ale vždy se jedná o účast zemí pod záštitou Unie.

První zahraniční mise EU byla zahájena v roce 2003, od té doby proběhlo více než 30 zahraničních operací, kterých se účastnili vojáci a policisté, ale i soudci a úředníci, a to nejen v Evropě, ale i v Africe a Asii. (Fojtíková a kol., 2014). Mezi oblasti pro operace v rámci SBOP řadíme:

- „akce v oblasti odzbrojení,
- *humanitární a záchranné mise,*
- *poradní a pomocné mise ve vojenské oblasti,*
- *mise pro předcházení konfliktům a udržení míru,*
- *mise bojových sil nasazované při vzniku krizí, např. mise pro prosazování míru*
- *stabilizační operace po ukončení konfliktů“* (Euroskop, 2018).

Kombinace vojenských a civilních schopností je hlavní přidanou hodnotou operací SBOP, která pod jedním institucionálním rámcem i přes tento fakt rozlišuje v rámci EU tři typy operací:

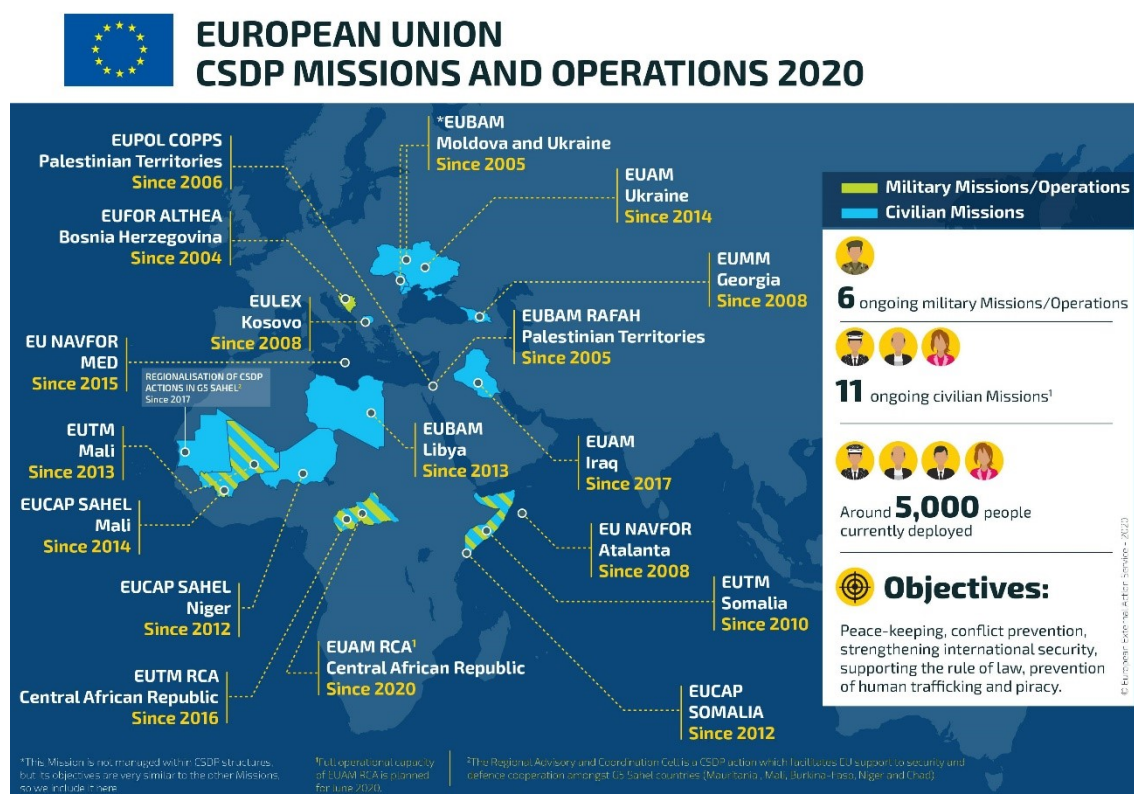
- **vojenské operace**, v rámci, kterých je evropskými vojáky prováděn dohled nad udržováním míru či jeho vynucování,
- **policejní operace**, spočívající v asistenci v cílových zemích při výcviku místních policejních jednotek a nutných případech i úplného převzetí jejich činností,
- **a mise na podporu právního státu**, které zahrnují celou škálu asistenčních a výcvikových misí specializovaných na upevnění důležitých institucí v dané zemi (Euroskop, 2018).

V zájmu zachování suverenity členských států Unie, jsou vojenské operace vždy hrazeny zúčastněnými státy, na rozdíl od civilních operací, které jsou hrazeny z rozpočtu EU. Členské státy nechtějí v této oblasti umožnit angažovanost institucí EU, a to zejména Evropské komisi a Parlamentu. Vzhledem k tomu, že toto opatření vytvořilo velkou překážku v samotné operativnosti Unie, byl v roce 2015 vytvořen mechanismus

ATHENA, jehož úkolem je spravovat společné náklady členských států na vojenské operace, které jsou vykonávány v rámci SBOP. Na tomto mechanismu neparticipuje Dánsko, které se distancovalo od všech aktivit s vojenskou tematikou (podrobněji kapitola 2.4.1).

Mise Evropské unie jsou vykonávány v kontextu komplexního přístupu. Pracují na základě dohody a koordinace s delegacemi Unie ve stejné oblasti rámci regionálních politik Unie. O jejich rozmístění a řízení rozhodují členské země EU během jednání Rady pro zahraniční věci (European External Action, 2019c). Evropská unie hraje významnou roli při zajišťování bezpečnosti a v současnosti se angažuje v rámci výkonu SBOP na 18 misích (viz příloha 1 Přehled současných misí a operací Evropské unie).

Obrázek 3.1 Mapa současných misí a operací EU (data k roku 2020)

Zdroj: European External Action (2019c); vlastní zpracování 2020

SBOP umožňuje Evropské unii převzít vedoucí úlohu v mírových operacích, předcházení konfliktů a posílení mezinárodní bezpečnosti. Je nedílnou součástí globální strategie EU pro řešení krizí a čerpá jak z civilních, a tak i vojenských prostředků (European External Action, 2019).

3.1 Vojenské mise

V současnosti probíhá pod záštitou Evropské unie šest vojenských misí (tabulka 3.1), z nich pět se uskutečňuje v Africe a jedna v Evropě. Vojenské mise EU ať už pozemní nebo námořní jsou založeny na principu dohledu nad udržováním nebo vynucováním míru.

Tabulka 3.1 Současné vojenské mise (data k roku 2020)

	Název	Místo realizace	Typ	Počátek mise
1.	EUFOR Althea	Bosna a Hercegovina	vojenská mise	2004
2.	EU NAVFOR Atalanta	Somálsko	vojenská mise	2008
3.	EUTM Somalia	Somálsko	vojenská mise	2010
4.	EUTM-Mali	Mali	vojenská mise	2013
5.	EUNAVFOR MED Operation SOPHIA	Středozevní moře	vojenská mise	2015–2020 ⁶
6.	EUNAVFOR MED Irini	Libye, Středozevní moře	vojenská mise	2020
7.	EUTM RCA	Středoafriická republika	vojenská mise	2016

Zdroj: European External Action (2019c); vlastní zpracování 2020

EUFOR Althea, (The European Union Force in Bosnia and Herzegovina) je vojenská mise Evropské unie, v jejímž pozadí stojí konflikt způsobený rozpadem Jugoslávie. Bosna a Hercegovina (dále jen BiH) byla jednou ze šesti republik tvořících bývalou republiku Jugoslávie. V roce 1992 došlo ke konfliktu způsobeného změnou po rozpadu Sovětského svazu a celkového geopolitického uspořádání Evropy. Válka byla ukončena v roce 1995 podepsáním Daytonských dohod v Paříži, za pomoci mezinárodního společenství a NATO. V roce 2003 Soluňská deklarace potvrdila, že budoucnost západního Balkánu spočívá v úzké spolupráci s EU. Devět let po ukončení

⁶ Tato mise byla ukončena k 31. 3. 2020.

války, 2. 12. 2004, zahájila EU operaci Althea⁷. S cílem zajistit trvalý soulad s Daytonskou dohodou, nasadila Unie silnou vojenskou sílu EUFOR ve stejném rozsahu, v jakém zde předtím působily jednotky NATO. Výkon operace se realizuje s využitím prostředků a schopností NATO na podle dohody *Berlin Plus*⁸. Tato operace je třetí největší vojenskou operací Evropské unie a je součástí komplexního a soudržného závazku EU vůči BiH. Vojenská operace doplňuje rozměr stávající akce, které probíhají souběžně, jako jsou politické agendy, programy pomoci, policejní a monitorovací mise. Vojenské jednotky v rámci Althea plní tři klíčové cíle:

- poskytování budování kapacit a školení vojenským silám BiH,
- podpora úsilí BiH o zachování bezpečného prostředí v BiH,
- poskytnutí podpory v celkové globální strategii EU pro Bosnu a Hercegovinu.

Od zahájení operace proběhlo několik restrukturalizací. V roce 2007 došlo ke snížení kapacity vojsk poté, co došlo k přezkoumání bezpečnostní situace v Bosně a Hercegovině Evropskou radou. V roce 2012 došlo k opětovnému snížení kapacity vojsk a nyní se EUFOR zaměřuje především na výcvik ozbrojených sil v BiH. V rámci operace je zachována povinnost podpory orgánů BiH při udržování bezpečného prostředí. Evropská unie se v rámci pomoci BiH zaměřuje na institucionální reformu na státní úrovni a podpoře BiH při dosahování hospodářského pokroku. Cílem EU je v rámci uplatnění komplexního přístupu zaměřeného na obranu a bezpečnost, rozvoj a diplomacii, pomoci BiH stát se členem „Evropské rodiny národů“ a pomoci v oblasti pokroku bezpečnosti.

V současnosti tvoří „sílu mise“ 600 příslušníků ozbrojených sil, běžné náklady na operaci činí 10,2 milionu EUR, přičemž jsou tyto náklady hrazeny z příspěvků členských států Unie a finančního mechanismu ATHENA. Na misi přispívá 17 členských států EU a 5 partnerských států (Albánie, Chile, Severní Makedonie, Švýcarsko a Turecko), (European External Action, 2020)

Vojenská výcviková mise **EUTM-Mali** (The European Union Military Training Mission in Mali, EUTM-Mali), kde se vyslaní vojáci nepodílejí přímo na vojenských činnostech a nedoprovázejí jednotky Mali v operacích. Mise se orientuje směrem

---

⁷ V návaznosti na rozhodnutí NATO předat vlastní mírovou misi, která od konce války působila v BiH s cílem zachovat bezpečnost v regionu (European External Action, 2020).

⁸ „Berlin Plus“ je souhrnným názvem pro několik dohod, uzavřených 16. prosince 2002 mezi Severoatlantickou aliancí a Evropskou unií (Fojtíková a kol., 2014), více v kapitole 3.4.

k obnově trvalého míru v Mali. Tato mise je zásadní pro udržení dlouhodobé stability v regionu Sahel⁹, jako i pro Evropu a Afriku. Na základě rezolucí Rady bezpečnosti OSN a žádosti vlády Mali, unijní státy souhlasily s vytvořením mise pro výcvikové účely ozbrojených sil v rámci provádění SBOP. V únoru 2013 byl založen první mandát pro misi odborné přípravy EU v Mali.

Aktuálně probíhá čtvrtý mandát mise, který končí 30. května 2020, rozpočet pro toto období (2018-2020) je 59,7 milionu EUR, přičemž je mise tvořena 745 vojáky. Na misi se podílí 22 členských států EU a 5 nečlenských partnerů. V rámci tohoto mandátu, byla podpora posílena prostřednictvím vzdělávacích a poradenských činností. Tyto aktivity navazují na předchozí mandát, jehož hlavní prioritou byl přechod na decentralizovanější přístup v regionech, který by umožnil místním jednotkám převzít větší zodpovědnost za armádní systém vzdělávání a odborné přípravy. Cílem činnosti jednotek EUTM Mali je přispět k obnově vojenských kapacit v Mali a umožnit tak výkon vojenské mise zaměřené na obnovu územní integrity, ochrany obyvatel a snížení hrozby teroristických organizací¹⁰ (EUTM Mali, 2020; EUTM Mali, 2020a).

Mise **EUTM-RCA** (The European Union Military Training Mission in the Central African Republic, EUTM RCA), vznikla po delším období nepokojů, které vedly k nestabilitě ve Středoafričské republice v roce 2013, která vyvrcholila kolapsem republiky. Rozpad státních institucí a návrat k fungující ekonomice v důsledku vnitřního konfliktu vedly až nutnosti reakce mezinárodních společenství. V reakci na prosby směřované na EU schválila Rada v roce 2016 koncepci řešení krizí v souvislosti s možnou vojenskou výcvikovou misí, která by přispěla k reformě obranného sektoru země (ve spolupráci s Multidimenzionální integrovanou stabilizační misí Organizace spojených národů ve Středoafričské republice (United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in the Central African Republic, MINUSCA). Mandát mise byl od té doby prodloužen a to do 19. září 2020 v rámci této změny došlo k obměně mandátu.

---

⁹ Sahel – oblast na území severní Afriky, kam spadají státy jako Senegal, Gambie, Mauretánie, Mali, Niger, Čad, Súdán, Etiopie a Somálsko. Mali je zemí, která je společně s dalšími čtyřmi zeměmi součástí seskupení G5 Sahel (více v kapitole 3.3.1).

¹⁰ Česká republika není pasivním členem v oblasti vojenských operací. Od druhé poloviny roku 2020 budou čeští vojáci působit v Africe s předpokládanou dobou nasazení do konce roku 2022. ČR vysílá své bojové jednotky do Afriky na základě žádosti francouzské vlády pod francouzským velením, nikoliv pod záštitou mezinárodní organizace jako je EU, NATO či OSN (Armádní noviny, 2020).

Cílem mise je poskytnout strategické poradenství nejen ministerstvu obrany, vojenskému personálu a ozbrojeným silám, ale rovněž presidentskému kabinetu, mimo to poskytnout poradenství v oblasti civilně-vojenské spolupráce. Navíc mandát mise umožňuje podporu orgánů Středoafričské republiky, při přípravě a provádění nadcházející reformy sektoru obrany a bezpečnosti, tím že pomáhá armádním jednotkám řídit jejich situaci a budovat kapacity i po kvalitativní stránce, tak aby byly schopny plnit cíle budoucí modernizované, efektivní, etnicky vyvážené a demokraticky odpovědné armády.

Ve spolupráci s MINUSCA poskytuje EUTM RCA poradenství prezidentským týmům dohlížejícím na národní bezpečnostní politiku a reformu bezpečnostního sektoru. Za tímto účelem přispívá k restrukturalizaci sektoru obrany ve třech oblastech: strategického poradenství, operačního výcviku a vzdělávání. Mise poskytovala strategické rady politickým a vojenským orgánům, a to jak v oblasti plánování nasazení, tak při přípravě hlavních dokumentů jako Národního obranného plánu (2017), Zákonu o vojenském programování (2019-2023), plánu náboru (2018) atd. Analyzovala také některé projekty na podporu nasazení vojsk RCA (např. projekty v oblasti infrastruktury a vybavení financované Evropskou unií). Cílem tohoto přístupu vedeného delegací Evropské unie ve Středoafričské republice je přispět k africkému a širšímu mezinárodnímu úsilí o obnovení udržitelné stability, podpořit proces politické transformace v zemi a posílit rozvoj.

V současnosti přispívá na misi 11 národů, z toho 8 členských států Unie. Rozpočet mise pro období 2018-2020 je 25,4 milionu EUR pro společné náklady. Síla mise je 181 vojáků (European External Action, 2019).

V roce 2010 zahájila EU vojenskou výcvikovou misi **EUTM Somalia** (The European Union Military Training Mission in Somalia) s cílem přispět k posílení prozatímní federální vlády a somálských institucí. Kvůli bezpečnostní situaci v Somálsku se školení konalo v Ugandě. V roce 2018 Rada obnovila již šestý mandát mise do konce roku 2020. Aktuálně se na misi podílí 7 členských států EU a Srbsko, mise je tvořena 203 vojáků a její rozpočet činí 11,4 milionu EUR.

Cílem mandátu je nadále posilovat somálské federální obranné instituce pomocí školení, vzdělávání a poradenství. V průběhu tohoto mandátu se mise zaměřuje na zvyšování odbornosti, účinnosti, důvěryhodnosti a odpovědnosti obranného sektoru Somálska, tak aby mohlo dojít k postupnému převzetí bezpečnostní odpovědnosti

místními orgány. EUTM Somalia považuje svůj nejdůležitější úkol zejména rozvoj generálního štábu Somálské národní armády (EUTM Somalia, 2020, EUTM Somalia, 2019).

3.1.1 EU NAVFOR

Námořní bezpečnost je klíčová pro bezpečnost v lodní dopravě a je nezbytná pro zajištění bezpečnosti v oblasti afrického rohu. Mimo jiné jsou mise EU NAVFOR, které se zaměřují právě na tuto problematiku velice úspěšné. Mandát těchto misí vychází z rozhodnutí Rady EU, které je v souladu s příslušnými rezolucemi Rady bezpečnosti OSN a mezinárodním právem. Tyto jednoty mají pravomoc zadržet podezřelé osoby (tj osoby, které mají úmysl páchat pirátství nebo jakýkoliv jiný druh ozbrojené loupeže na moři). Výkon této mise umožňuje jednotkám zabavovat plavidla podezřelých, která drží piráti či ozbrojení lupiči, stejně tak je umožněno zabavit i majetek, který je na palubě. Tyto podezřelé osoby mohou být stíhány nejen členským státem EU či státem v daném regionu, ale i třetími státy, se kterými má Unie dohody a které si přejí vykonat svou soudní pravomoc nad podezřelými piráty.

Participace v EU NAVFOR přesahuje rámec členských států. Členské státy přispívají k těmto misím svými námořními plavidly, hlídkami a průzkumnými letadly, týmy ochrany proti odcizení plavidel a poskytováním vojenského a civilního personálu. Skrze mechanismus ATHENA jsou dále poskytovány ostatní vojenské prostředky a personál.

EU se již více jak deset let zabývá vlivem pirátství na Somálsko a ozbrojených loupeží u Afrického rohu a v západním Indickém oceánu proto tedy v roce 2008 spustilo operaci **Operace ATALANTA** (The European Union Naval Force in Somalia, EU NAVFOR in Somalia). Pirátství v Somálsku se vyznačuje činností zločinců, kteří přebírají kontrolu nad plavidly, která projíždějí oblastí, a vyžadují výkupné za posádku, plavidlo a náklad. Rukojmí jsou často drženi v zajetí po dobu několika měsíců, v některých případech až po dobu tří let. Tato činnost, která se splňuje charakteristiku organizovaného zločinu, zásadně ovlivňuje mezinárodní obchod, bezpečnost námořní dopravy, hospodářskou činnost a bezpečnost zemí v regionu.

V reakci na tuto situaci EU zahájila v Somálsku, v rámci komplexního přístupu SBOP, v prosinci 2008, v souladu s příslušnými nařízeními OSN o námořních silách EU, operaci ATALANTA. Mandát mise byl několikrát prodloužen, k poslednímu prodloužení

došlo 30. července 2018 a to do prosince 2020. Pro toto období je rozpočet mise 66,1 milionu EUR. Podle údajů shromážděných od roku 2008, je prokazatelné, že se EU NAFOR ve spolupráci se svými partnery stala vysoce účinným nástrojem v oblasti předcházení útokům a boji proti pirátství. Od svého zahájení mise dosáhla stoprocentní úspěšnosti při ochraně plavidel *Světového potravinového programu* (The World Food Programme, WFP) a *Mise Africké unie v Somálsku* (African Union Mission in Somalia, AMISOM)¹¹, organizace OSN zabývající se bezpečností potravin, která dodává potravu somálskému obyvatelstvu. Činnosti mise přispěla ke snížení počtu ozbrojených loupeží na moři a somálského pobřeží. Navíc se v rámci mise uskutečnily záchranné mise (EUNAVFOR Somalia, 2020; EUNAVFOR, 2019).

Operace Sophia (The European Union Naval Force Mediterranean, EU NAVFOR MED) byla jedním z prvků širší komplexní reakce Unie na problematiku migrace. Touto cestou se Unie snažila od roku 2015 řešit nejenom její fyzické aspekty, ale také základní příčiny migrace, a to včetně konfliktů, chudoby, změny klimatu a pronásledování. Úkolem mise bylo systematicky usilovat o identifikaci, zachycení a likvidaci plavidel, která vykazují znaky působení pašeráctví či obchodu s lidmi. Účelem mise bylo přispívat k širšímu úsilí Unie o narušení obchodního modelu pašování a obchodu s lidmi a zabránit tak dalším ztrátám na moři v oblasti Středomoří. Tato mise byla navržena ve 4 fázích.

- První fáze – rozmístění vojenských sil a vytváření komplexního chápání pašerácké činnosti a metod,
- druhá fáze – byla založena na předpokladu nástupu, prohlídky, zabavení a odklonu pašeráckých plavidel na moři za podmínek stanovených platným mezinárodním právem,
- třetí fáze – navazovala na druhou fázi, přijímala operační opatření proti plavidlům a souvisejícímu majetku podezřelému z použití k pašování lidí nebo obchodování s lidmi na území pobřežních států,
- čtvrtá fáze – stažení sil a dokončení operace, které se uskutečnilo k 31. 3. 2020.

---

¹¹ Evropská unie od března 2007 do prosince 2018 vyčlenila pro AMISOM více než 1,73 miliardy EUR (EUNAVFOR Somalia, 2019).

Během provádění činností v rámci každé fáze se kladl důraz na dodržování a uplatňování mezinárodního práva, a to včetně lidských práv, humanitárních práv a práva uprchlického.

Od roku 2016 se mise zaměřovala také na školení libyjské pobřežní stráže a námořnictva a přispívala k provádění zbrojního embarga OSN na volném moři mimo pobřeží Libye, a to dle rezolucí Rady bezpečnosti OSN. Následně v roce 2017 byly tyto podpůrné úkoly rozšířeny o monitoring dlouhodobé účinnosti výcviku námořnictva a vojenských sil a provádění nových činností dozoru a shromažďování informací o nezákonném obchodování s ropnými produkty z Libye v souladu s rezolucemi Rady bezpečnosti OSN. Součástí bylo i posílení sdílení informací v oblastech obchodování s lidmi mezi donucovacími orgány členských států agenturou FRONTEX (Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž)¹² a Europolu (Agentura EU v oblasti prosazování práva)¹³. Mandát mise byl několikrát prodloužen, naposledy do března 2020, kdy byl také s konečným rozhodnutím ukončen. K roku 2019 přispívalo na misi 26 členských států EU, přičemž referenční částka pro společné náklady na provoz od ledna do března 2019 byla 1,1 milionu EUR (od července 2017 do prosince 2018 byla tato částka 6 milionů EUR). Vojenská síla k roku 2019 počítala se dvěma loděmi, 6 vzdušnými aktivy a 2 vrtulníky (Evropská Rada, Rada Evropské unie, 2019d; EU NAVFOR MED Operation Sophia, 2020; EUNAVFOR MED, 2019).

EUNAVFOR MED IRINI (The European Union Naval Force Mediterranean – EU NAVFOR IRINI) je mise, která navazuje na operaci Sophia jako druhá námořní operace ve středozemním moři (o její existenci bylo rozhodnuto na konferenci lídrů EU v Berlíně na začátku roku 2020, která se zaměřovala na podporu politického procesu zaměřeného na ukončení konfliktu v Libyi). Základním úkolem mise je provádění zbrojního embarga uvaleného Radou bezpečnosti OSN a přispívat k zastavení toku zbraní do Libye. Mimo jiné také přispívat k opatřením OSN k zamezení nedovoleného vývozu ropy z Libye skrze monitorovací a sledovací činnost, která je také v souladu s rezolucemi Rady bezpečnosti OSN. Mimo jiné bude mise poskytovat pomoc při budování kapacit libyjské pobřežní stráže a námořnictva a k narušení obchodního modelu pašování s lidmi.

---

¹² FRONTEX, hlavním úkolem této agentury je ochrana vnějších hranic EU a Schengenského prostoru (European Commission, 2020).

¹³ Cílem Europolu je napomáhat členským státům v boji proti organizovanému zločinu a terorismu (European Commission, 2020).

Cílem operace je pomoci při vytváření podmínek pro trvalé příměří v Libyi. Za tímto účelem nasadí operace IRINI nejen námořní, ale i letecké a satelitní prostředky k zajištění aktivní implementace. Na této misi se podílí 23 členských států Unie a mandát je zatím navržen do 31. 3. 2021 s rozpočtem 9,8 milionu EUR. Mimo jiné bude IRINI hostit CIC (Crime Information Cell, CIC), která sdružuje zaměstnance příslušných donucovacích orgánů a agentur členských států Unie, s cílem usnadnit příjem a shromažďování informací o zbrojním embargu na Libyi, ilegálním vývozu ropy, pašování a obchodování s lidmi (European External Action, 2020a).

3.2 Policejní mise

Aktuálně probíhají tři policejní mise EU (tabulka 3.2), které spočívají v asistenci při výcviku místních policejních jednotek. Jedna z operací probíhá v Evropě a zbylé dvě mise se uskutečňují v oblasti Palestiny.

Tabulka 3.2 Policejní mise (data k roku 2020)

	Název	Místo realizace	Typ	Počátek mise
1.	EUBAM Rafah	palestinská území	policejní mise	2005
2.	EUBAM Moldova and Ukraine	Moldavsko a Ukrajina	policejní mise	2005
3.	EUPOL COPPS/Palestinian Territories	palestinská území	policejní mise	2006

Zdroj: European External Action (2019c); vlastní zpracování 2020

EUPOL COPPS (The European Union Coordinatin Office for Palestinian Police Support, EUPOL COPPS), je policejní mise EU a mise na podporu právního státu na palestinském území, zřízená v roce 2006. Mise byla nejprve zřízena z policejního poradního sboru, ale již v roce 2008 byla rozšířena o sekci pro podporu právního státu. Prostřednictvím těchto dvou oddílů, pomáhá EUPOL COPPS samosprávě při budování institucionálních základů pro budoucí palestinský stát. Tato činnost je zaměřena především na reformy sektoru bezpečnosti a soudnictví. Reformní opatření se provádí pod správou palestinské autonomie a v souladu s evropskými a mezinárodními standardy. Cílem mise je zlepšit bezpečnost a zabezpečení palestinského lidu. Mise je součástí

širšího úsilí Unie o podporu budování budoucího palestinského státu v návaznosti s prací na dosažení komplexního míru založeného na souhře dvou států. Mandát mise se zcela zabývá začleněním lidských práv, jakož i genderové perspektivy a standardů do všech svých činností, a to nejen v rámci mise, ale i při samotné spolupráci s palestinskými protějšky. Mezi úkoly mise patří podpora reformy a rozvoje palestinské civilní policie, posílení a podpora systému trestního soudnictví, zlepšení interakce stíhání a policie a koordinace a usnadnění pomoci externích činitelů palestinské civilní policii.

Rozpočet mise od července 2019 do června 2020 je 12,43 milionu EUR, přičemž v současné době se na misi můžou na misi podílet všechny členské státy Unie a nečlenské státy Kanada, Norsko a Turecko. Mise má 72 mezinárodních zaměstnanců a 34 národních zaměstnanců (EUPOL COPPS, 2020).

Mise Evropské unie pro pomoc na hranicích v městě Rafahu (The European Union Border Assistance Mission to Rafah, **EUBAM RAFAH**). V reakci na izraelské odpojení od Gazy v roce 2005, následkem čehož byla uzavřena dohoda s palestinskou samosprávou a Izraelem o pohybu a přístupu, dala Rada EU zelenou pro vytvoření civilní mise v rámci SBOP, jejímž cílem je hraniční pomoc v této oblasti (pro hraniční přechod). Mise svou činností přispívá k budování palestinských kapacit, zlepšení přeshraniční spolupráce, sledování operací na hraničním přechodu Rafah mezi pásmem Gazy a Egyptem. Mimo jiné je mise prostředníkem ve stycích mezi palestinskými, izraelskými a egyptskými úřady ve všech aspektech týkajících se přechodu. Mandát mise byl od roku 2005 již několikrát prodloužen a v současnosti má trvat do 30. června 2020. Rozpočet mise byl od července 2018 do června 2019 2,04 milionu EUR a misi v tomto období tvořilo 18 zaměstnanců. EUBAM Rafah spolupracuje i s dalšími institucemi jako je Generální správa pro hranice a přechody (The Palestinian General Administration for Border and Crossings, GABC) a Koordinátorem vládních činností na území (The Coordinator of Government Activities in the Territories, COGAT)¹⁴. V současnosti je EUBAM Rafah v pohotovosti a udržuje připravenost na hraniční přechod v krátkém čase, jakmile to politická a bezpečnostní situace umožní. Dohody uzavřené v roce 2005

---

¹⁴ Koordinátor vládních činností na území (Coordination of Government Activities in the Territories, COGAT) odpovídá za provádění civilní politiky vlády na území Judeje a Samaří a směrem k pásmu Gazy. Odpovídá za koordinaci a styk s palestinskou samosprávou ve spojení s palestinským obyvatelstvem žijícím na více zmíněném území. Mezi činnostmi jednotek patří podpora humanitárních projektů, rozvoj palestinské ekonomiky a rozvoj infrastruktury s cílem zlepšit životní úroveň Palestinců žijících v těchto oblastech (COGAT, 2020).

zohledňují přítomnost třetích stran, EU v tomto smyslu zohledňuje bezpečnostní obavy Izraele a zajišťuje svobodu pohybu 1,5 milionu Palestinců žijících v pásnu Gazy (EUBAM Rafah, 2020; EUBAM RAFAH, 2018a).

EUBAM Moldova and Ukraine¹⁵ (The European Union Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine, EUBAM Moldova and Ukraine), Mise Evropské unie pro pomoc na hranicích v Moldavsku a na Ukrajině. Tato mise byla zahájena v roce 2005 a jejím právním základem je *Memorandum o porozumění*¹⁶ podepsané Evropskou komisí a vládami Moldavska a Ukrajiny dne 7. října 2005. EUBAM spolupracuje s Moldavskou republikou a Ukrajinou na harmonizaci hraničních, celních a obchodních norem a postupů s postupy splňující normy členských států Unie. Cílem mise je přispět ke zlepšení spolupráce mezi pohraniční stráží a celními agenturami a dalšími donucovacími orgány a usnadnit tak mezinárodní spolupráci. Samotná činnost mise podporuje hospodářský rozvoj a zvyšuje bezpečnost v regionu. EUBAM má svou činností přispívat k mírovému urovnání konfliktu v Podněstří¹⁷ pomocí rozvoje opatření pro budování důvěry v Podněstří a sbližování právních předpisů a postupů v oblasti cel, obchodu, dopravy a přeshraničního řízení a také zajistit plnou implementaci postupů *Integrované správy hranic* (IBM) na moldavsko-ukrajinské hranici a pomáhat moldavským a ukrajinským orgánům v účinnějším boji proti přeshraniční trestné činnosti. Mise je financována EU v rámci Evropského nástroje sousedství a Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) jednající jako prováděcí partner. Mandát mise je prodloužen do 30. listopadu 2020, její rozpočet od prosince 2017 do listopadu 2020 je stanoven na 15 milionů EUR, k prosinci 2019 je v EUBAM zaměstnáno 120 pracovníků (EUBAM Moldova and Ukraine, 2020, EUBAM, 2020).

3.3 Civilní mise

Civilní operace jsou akce na podporu právního státu a zahrnují celou škálu asistenčních a výcvikových postupů s cílem upevnit důležité instituce v dané zemi

---

¹⁵ EUBAM Moldavsko a Ukrajina není misí řízenou strukturami SBOP, přestože je placena z prostředků Unie (EUBAM Moldova and Ukraine, 2020).

¹⁶ Memorandum o porozumění stanovuje mandát, koordinační mechanismy, postavení mise, pomoc, právní odpovědnost a dobu trvání mise. Přestože EUBAM má určitá privilegia, nemá výkonné pravomoci (EUBAM Moldova and Ukraine, 2020).

¹⁷ Podněstří, oblast na hranici s Ruskem, která se odtrhla od Moldavska a je podporována Ruskou federací.

(tabulka 3.3). Ze všech tří kategorií misí EU, mají civilní mise nejpočetnější zastoupení, probíhají nejen na území Evropy, ale také v Africe.

Tabulka 3.3 Civilní mise (data k roku 2020)

	Název	Místo realizace	Typ	Počátek mise
1.	EULEX Kosovo	Kosovo	civilní mise	2008
2.	EUMM Georgia	Gruzie	civilní mise	2008
3.	EUCAP Sahel Niger	Nigérie	civilní mise	2012
4.	EUCAP Somalia	Somálsko	civilní mise	2012
5.	EUBAM Libya	Libye	civilní mise	2013
6.	EUAM Ukraine	Ukrajina	civilní mise	2014
7.	EUCAP Sahel Mali	Mali	civilní mise	2014
8.	EUAM Iraq	Irák	civilní mise	2017
9.	EUMAM RCA	Středoafriká republika	civilní mise	2020 ¹⁸

Zdroj: European External Action (2019c); vlastní zpracování 2020

Největší misí Evropské unie je **EULEX Kosovo** (The European Union Rule of Law Mission in Kosovo), která byla v roce 2008 zahájena jako největší civilní mise v rámci SBOP EU, jejímž cílem je pomáhat kosovským soudním orgánům a donucovacím orgánům v jejich rozvoji směrem k udržitelnosti a odpovědnosti nezávislých institucí právního státu. Mise pomáhá dalšímu vývoji a posílení nezávislého multietnického soudního systému, policejních a celních služeb. Mise přispívá k tomu, aby tyto správní instituce nebyly politicky ovlivňovány a aby byly dodržovány mezinárodně uznávané normy a evropské osvědčené postupy v této oblasti.

Mise je zaměřena na poskytnutí pomoci kosovským institucím v oblasti podpory právního státu. Mandát mise je postaven na dvou pilířích, monitoringu a operačním pilíři. V rámci *monitoringu* poskytuje EULEX podporu kosovské nápravné službě při rozvoji konsolidovaného a profesionálního týmu vedoucích pracovníků a udržitelných kapacit

¹⁸ Plánovaný začátek červen 2020.

pro boj proti nepřiměřenému rušení a preferenčnímu zacházení s vězni. Mimo jiné poskytuje technickou podporu při provádění příslušných dohod a dialogu o normalizaci vztahů mezi Bělehradem s Prištinou a EU. V rámci *operačního pilíře* poskytuje nepřetržitou podporu kontroli „davů“ a nepokojů v Kosovu a udržuje omezenou schopnost jako bezpečnostní pracovník. Mimo jiné řídí svůj program na ochranu svědků a pomáhá odborným komorám a státnímu zastupitelství s logistickou a operační podporou v souladu s příslušnými kosovskými právními předpisy (EULEX Kosovo, 2020; EULEX Kosovo, 2020a).

EULEX se zaměřuje na začlenění lidských práv, jako i genderového hlediska a standardů genderového mainstreamingu do všech svých činností (nejen v rámci výkonu mise, ale i při spolupráci s kosovskými institucemi). Mandát mise byl prodloužen do června 2020, na rozhodnutí Rady je přidělen kombinovaný rozpočet (od června 2018 do června 2020) na operace a mise v Kosovu a na specializované komory a na státní zastupitelství ve výši 169,8 milionu EUR. Současný stav personálu je 503 (Consilium, 2018; European External Action, 2019a).

EUMM Georgia (The European Union Monitoring Mission in Georgia), pozorovatelská mise EU v Gruzii, je neozbrojenou civilní monitorovací misí zřízenou v roce 2008 s cílem přispět ke stabilizaci na místě po konfliktu. V rámci mise je prováděn dohled nad dodržováním dohody, zprostředkovanou EU, mezi Gruzii a Ruskem. Mise byla zahájena dohledem nad stažením ruských vojsk z oblastí Jižní Osetie a Abcházie. Úsilí mise je samotnou přítomností přispívat ke zlepšování bezpečnostní situace v regionu.

Pověření mise tvoří stabilizace, normalizace a budování důvěry, jakož i podávání zpráv EU, aby informovala o tvorbě evropské politiky, a tím přispěla k budoucímu zapojení EU v tomto regionu. Mise má mandát pokrýt celé území Gruzie, v rámci mezinárodně uznávaných hranic země, ale de facto orgány v Abcházii a Jižní Osetii doposud nepovolily přístup na území pod jejich kontrolou. V první řadě se mise snaží zabránit obnově ozbrojeného konfliktu a také přispět k tomu, aby sousední oblasti byly pro místní obyvatele bezpečné. Mise chce přispět k vytvoření podmínek, ve kterých mohou civilisté překročit správní hranice Abcházie a Jižní Osetie v obou směrech beze strachu a obtíží.

Memorandum o porozumění (2008) podepsané mezi EUMM a gruzínským ministerstvem vnitra zavádí určitý stupeň transparentnosti a ukládá omezení na použité vybavení a činnosti gruzínských policejních sil v přilehlých oblastech. Následné pozměnění dohody omezuje umístění vojáků a těžkého vybavení gruzínských ozbrojených sil v oblastech sousedících se správními hraničními liniemi. Tato jednostranná angažovanost gruzínské vlády přispívá k prokázání jejího závazku dodržovat zásadu nepoužívání síly. Na základě Ženevských jednání z roku 2009 se uskutečňují pravidelná setkání mezi všemi stranami konfliktu, aby se projednaly a vyřešily konkrétní incidenty a problémy. Tento *Mechanismus prevence a reakce na incidenty*, umožnil řadu setkání s účastníky EUMM, OSN, OBSE (Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě), Gruzie, Ruska, Abcházie a Jižní Osetie. V současnosti monitoruje oblast 219 pověřených osob z 25 členských států Unie, rozpočet mise je pro období 2018-2020 38,2 milionu EUR (EUMM Georgia, 2020; EUMM, 2020).

EUCAP Somalia (The European Union Capacity Building Mission in Somalia, EUCAP Somalia) podporuje federální a regionální orgány při tvorbě právních předpisů a tím zvyšuje kapacitu námořního civilního vymáhání práva v zemi. Svou činností posiluje řetězec trestního soudnictví v námořní oblasti a poskytuje poradenství policii a somálskému ministerstvu vnitřní bezpečnosti. Mimo jiné mise podporuje rozvoj funkcí pobřežní stráže a námořní policie. Tato mise, která byla zahájena v roce 2012 s cílem podpořit země v oblasti Afrického rohu v rozvoji námořní bezpečnosti, byla v roce 2018 prodloužena rozhodnutím Rady EU do konce roku 2020 s rozpočtem 66,1 milionu EUR (na misi se podílí 19 členských zemí EU a celková síla mise je 111 zaměstnanců). Na rozhodnutí Rady EU byl mandát mise v roce 2016 rozšířen i na Somálské ostrovy. Unie se skrze tuto misi snaží přispět k vytvoření mírového, stabilního a demokratického Somálska a je odhodlána podporovat udržitelný rozvoj a zvyšovat stabilitu a bezpečnost v Somálsku, v Africkém rohu i mimo něj. V rámci mise EU sleduje i nutnost rozvoje právního státu v Somálsku, jako i dodržování lidských práv včetně začlenění genderové rovnosti. EU aplikuje integrovaný přístup s delegací EU v Somálsku a dvěma dalšími misemi SBOP (EU NAVFOR Atalanta, EUTM Somalia), které již v zemi působí. A dále pak společnou koordinací s agenturami financovanými EU, jako je Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (United Nations Office on Drugs and Crime, UNODC) a Asistenční misí OSN v Somálsku (United Nations Assistance Mission in Somalia, UNSOM), (EUCAP Somalia, 2019; EUCAP Somalia, 2019a).

EUBAM Libya (The European Union Border Assistance Mission to Libya, EUBAM Libya) je mise zřízená rozhodnutím Rady EU a na pozvání libyjské vlády (v roce 2013) s cílem podpořit libyjské orgány při zlepšování a rozvoji bezpečnosti hranice. Mise je součástí komplexního přístupu Unie na podporu přechodu země k demokracii, stabilitě a prosperitě. Díky politické situaci v regionu se EUBAM Libye aktuálně nachází v Tunisku a vyčkává na nasazení do Libye. Mise napomáhá libyjským orgánům v rozvoji správy a bezpečnosti hranic na pozemních, námořních a vzdušných hranicích země. EUBAM je civilní misí pro řešení krize s mandátem pro pomoc při budování kapacit libyjských orgánů na strategické a operační úrovni. Toho je docíleno skrze poradenství, školení a mentoring v souladu s mezinárodními standardy a osvědčenými postupy při vývoji Vnitrostátní strategie integrované správy hranic (Integrated Border Management, IBM). V rámci mise EUBAM pomohl zřídit meziresortní orgán (Pracovní skupinu pro správu hranic (The Border Monitoring Working Group, BMWG)), který koordinuje reakci námořních, policejních, pohraničních stráží, celníc a všech ostatních zúčastněných agentur. Mandát mise byl prodloužen do června 2020 a její rozpočet je pro období 2019-2020 61,7 milionu EUR, přičemž současný stav autorizovaného personálu je 65 (European External Action, 2016, European External Action, 2019a).

EUAM Ukraine (The European Union Advisory Mission in Ukraine) je nebojová poradní mise EU, která byla zahájena v roce 2014 po majdanské revoluci¹⁹ na žádost ukrajinské vlády. Mandát mise byl prodloužen do května 2021 s rozpočtem ve výši 54,1 milionu EUR (červen 2019–květen 2021) a s oprávněným personálem o počtu 357. Cílem této mise je pomoci ukrajinským orgánům k udržitelné reformě sektoru civilní bezpečnosti skrze poradenství a praktické podpoře konkrétních reformních opatření založených na normách EU a mezinárodních zásadách řádné správy věcí veřejných a lidských práv. Takto vybudovat civilní bezpečnostní sektor (Ministerstvo vnitra, Národní polici, Bezpečnostní služba Ukrajiny, Státní pohraniční stráž, Generální prokuratura, protikorupční orgány, občanská společnost, parlament), který je účinný, odpovědný a má důvěru veřejnosti. Mandát mise stojí na třech pilířích:

- strategickém poradenství v oblasti reformy sektoru civilní bezpečnosti,
- podpoře provádění reform prostřednictvím poskytování praktického poradenství, školení atd.,

---

¹⁹ Demonstrace proti režimu na Ukrajině, které následně vyústily v zásah proruských milic (Seznam zprávy, 2019).

- spolupráci a koordinaci s cílem zajistit, aby reformní úsilí bylo koordinováno s ukrajinskými a mezinárodními aktéry (EUAM Ukraine, 2020; European External Action, 2019a).

EUAM Iraq (The European Union Advisory Mission in Iraq), poskytuje poradenství iráckým orgánům při provádění reformy sektoru civilního zabezpečení. Poradní mise byla zahájena v říjnu 2017 jako reakce na žádost irácké vlády o radu ohledně provádění reformy sektoru civilního bezpečnostního sektoru. Počáteční mandát mise byl do roku 2018, byl ale prodloužen v návaznosti posouzení iráckých potřeb a dosažených cílů, do dubna 2020, rozpočet mise je pro toto období (říjen 2018–duben 2020) 64,8 milionu EUR. Posouzení potřeb a pokroku vedlo k podstatnému rozšíření mise, zvýšil se počet oprávněných pracovníků z 50 na 95. Jádrem mandátu mise je poskytovat poradenství vyšším úředníkům Úřadu národního bezpečnostního poradce a ministerstva vnitra o jejich důsledném provádění nevojenských aspektů civilního bezpečnostního sektoru.

V rámci probíhajících reformních úsilí, který je součástí rozsáhlého závazku vedeného iráckým programem reformy bezpečnostního sektoru, poskytuje mise odborné znalosti o různých složkách těchto reforem (návrh politiky, oblast lidských práv, organizovaného zločinu, bezpečnostních předpisů a řízení lidských zdrojů). Toto úsilí přispívá k provádění národní bezpečnostní strategie Iráku, jejímž cílem je vybudovat státní instituce schopné konsolidovat zisky stabilizace, řídit vývoj a zabránit obnově konfliktů. Sídlo mise je v Bagdádu, aby tak bylo umožněno její nepřetržité zapojení. Týmy pravidelně provádějí tzv. terénní návštěvy, aby pomohli úsilí Iráku o posílení koordinace mezi federálními a nižšími bezpečnostními agenturami (European External Action, 2018; European External Action, 2019a).

EUAM RCA (The European Union Advisory Mission in the Central African Republic) mise byla zřízena Radou dne 9. prosince 2019 a očekává se, že bude zahájena na jaře roku 2020 s rozpočtem 7,1 milionu EUR po dobu 6 měsíců. Cílem mise EUAM RCA je podpořit reformu sil vnitřní bezpečnosti, která umožní orgánům Středoafričské republiky zmírnit současné bezpečnostní výzvy v zemi. Odborníci EU budou poskytovat poradenství na strategické úrovni ministerstvu vnitra a silám vnitřní bezpečnosti, policii a četnictvu s cílem pomoci při jejich nasazení v celé zemi. Mise bude úzce koordinovat s vojenskou výcvikovou misí EUTM RCA a misí OSN MINUSCA. (Eur-lex, 2019; Pubaffairs Bruxelles, 2020).

3.3.1 Oblast Sahelu

Sahel příhodně označován jako „oblouk nestability“ ilustruje neoddělitelné spojení mezi bezpečností a rozvojem. Tento region trpící křehkou správou, chronickou nejistotou, chudobou a náročnými klimatickými podmínkami podnítl svou regionální nestabilitou řadu nadnárodních výzev, které svou agendou mimo jiné také pokrývají problémy spojené s migračními toky, obchodu se zbraněmi a drogami až po terorismus. Libyjská krize v roce 2011 tyto problémy ještě prohloubila a následně v roce 2012 se stala epicentrem regionální nestability a ústředním bodem mezinárodního a evropského řešení krizí Mali (Koenig, 2016).

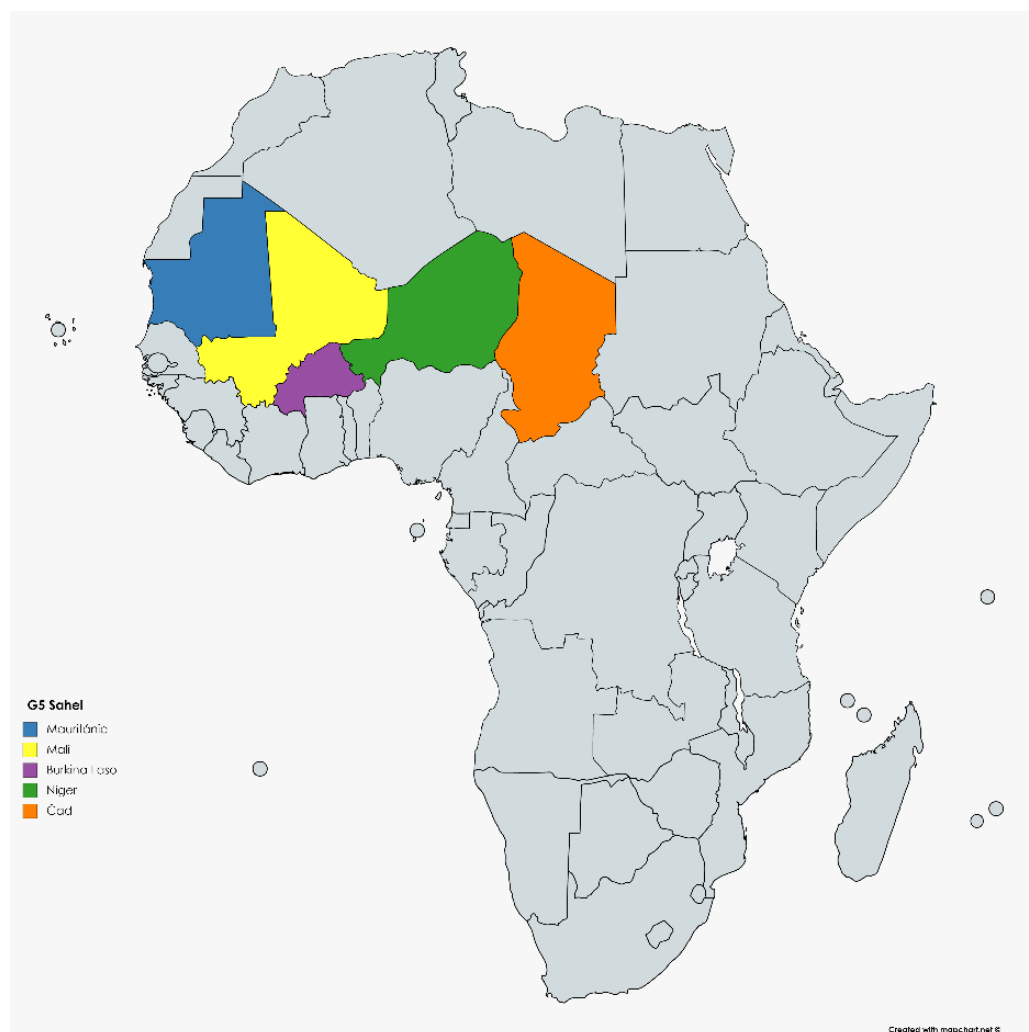
V reakci na tyto skutečnosti vznikla politická iniciativa G5 Sahel, z podnětu předsednictví Mauritánie Africké unii (2014). Snahou této iniciativy je boj proti nejistotám a podpora rozvoje v regionu s cílem „otevření“ regionu. Iniciativa byla vytvořena vůdci regionu jako způsob, jak vzít svou bezpečnost do svých rukou a podpořit regionální rozvoj koordinací jejich úsilí (France Diplomatie, 2019). V tomto regionu hraje nejvýznamnější roli z členských zemí EU Francie, která v minulosti tuto oblast kolonizovala a tudíž má v této oblasti i své „samostatné“ mise jako je operace Barkhane, která zahrnuje všechny země G5 Sahel. V této oblasti se kromě Francie i aktivně zapojuje Česká republika, která v rámci mise EUTM Mali působí od roku 2013 a tvoří třetí největší kontingent (od července 2020 má tuto misi mimo jiné řídit), (Armádní noviny, 2020).

Hlavní prioritou EU v rámci SBOP je podpořit stabilitu a bezpečnost v Sahelu a podpořit rostoucí spolupráci mezi zeměmi G5 Sahel (Čad, Burkina Faso, Mali, Mauretánie a Niger, viz obrázek 3.2). Proto vznikla myšlenka vytvoření *buňky pro regionální koordinaci*, která je součástí strategie EU, a to skrze SBOP. Hlavním cílem je prostřednictvím tří strategických cílů zajistit bezpečí v regionu Sahel:

- podpora přeshraniční spolupráce v Sahelu,
- podpora struktur regionální spolupráce zemí G5,
- posílení národních kapacit těchto zemí.

Rada EU k dosažení těchto cílů zřídila regionální koordinační buňku, tj jednoho odborníka EU na vnitřní bezpečnost a jednoho odborníka EU na obranu v každé ze zemí G5 Sahel (European External Action, 2016b).

Obrázek 3.2 Mapa států G5 Sahel

Zdroj: European External Action, (2016b); vlastní zpracování 2020

EUCAP Sahel Niger (European Union Capacity Building Mission in Niger) jak již bylo zmíněno, Sahel má významnou pozici v zahraniční politice EU. EU ale i Evropa má v regionu četné zájmy od boje proti bezpečnostním hrozbám, terorismu, organizovanému zločinu a nelegální migraci až po zajištění energetické bezpečnosti. V reakci na bezpečnostní hrozby v regionu přijala přístup ve strategii EU pro bezpečnost a rozvoj Sahelu v roce 2011.

Tato civilní mise SBOP, k jejímuž zahájení došlo na základě žádosti nigerské vlády v roce 2012, je spolu s dalšími nástroji EU součástí budování rozvoje a stability v regionu. Cílem mise je přispět k vytvoření integrovaného, koherentního, udržitelného přístupu založeného na lidských právech skrze poradenství a školení na podporu nigerských orgánů při posilování jejich kapacit. Dále pak podporovat rozvoj regionální a mezinárodní kooperace v boji proti terorismu a organizovanému zločinu a zároveň

podporovat schopnost bezpečnostních sil lépe kontrolovat migrační toky a účinněji tak bojovat proti nelegální migraci. V současnosti se mise zaměřuje na zajištění udržitelnosti výsledků mise a modernizaci a renovaci operačních a výcvikových středisek bezpečnostních sil. Mandát mise byl prodloužen do roku 2020 s rozpočtem 63,4 milionu EUR (říjen 2018–září 2020) s kapacitou 210 oprávněných zaměstnanců (European External Action, 2016a; European External Action, 2019a).

EUCAP Sahel Mali (The European Union Capacity Building Mission in Mali) je civilní misí EU, která byla zahájena v roce 2015 na základě oficiálního pozvání vlády Mali, na pomoc vnitřním bezpečnostním silám znovu potvrdit pravomoc vlády nad celou zemí v souvislosti s krizí v severní Mali²⁰. Tato krize způsobila roztržství vlády země a ovládnutí velké části území pod vládu různých frakcí. Zdůraznila nutnost zlepšit správní postupy a institucionální kapacity, aby obyvatelstvo mohlo plně uplatňovat svá práva. Mise EU je důležitým prvkem regionálního přístupu v rámci strategie EU pro bezpečnost a rozvoj Sahelu. EUCAP Sahel Mali poskytuje odborné a strategické poradenství a výcvik maliské policii, četnictvu, národní gardě a příslušným ministerstvům v bezpečnostním sektoru. Mise podporuje modernizaci bezpečnostních sil Mali, aby tak byly schopny účinněji reagovat na potřeby ochrany obyvatelstva.

EUCAP spolupracuje v rámci výkonu mise s dalšími mezinárodními partnery (Delegací EU a Multidimenzionální integrovanou stabilizační misí OSN v Mali). Cílem mise je zlepšit provozní efektivitu bezpečnostních složek Mali, obnovit hierarchické řetězce, posílit úlohu soudů a správních orgánů a usnadnit jejich přesun na sever země. V rámci druhého mandátu mise byly přidány cíle jako posílení kapacit sil vnitřní bezpečnosti v boji proti terorismu a organizovanému zločinu, poskytnutí podpory při řízení migračních toků a správy hranic. Mise probíhá na třech úrovních, strategické poradenství, výcvik a koordinace a spolupráce. Současný mandát mise je prodloužen do ledna 2021 s rozpočtem 68,15 milionu EUR (2019-2021) a 194 zaměstnanci (European External Action, 2016b; European External Action, 2019a).

3.4 Spolupráce EU a NATO

Deklarací o Evropské bezpečnostní a obranné politice z roku 2002 Evropská unie a Severoatlantická aliance spolu navázaly spolupráci, tato spolupráce vedla k vytvoření

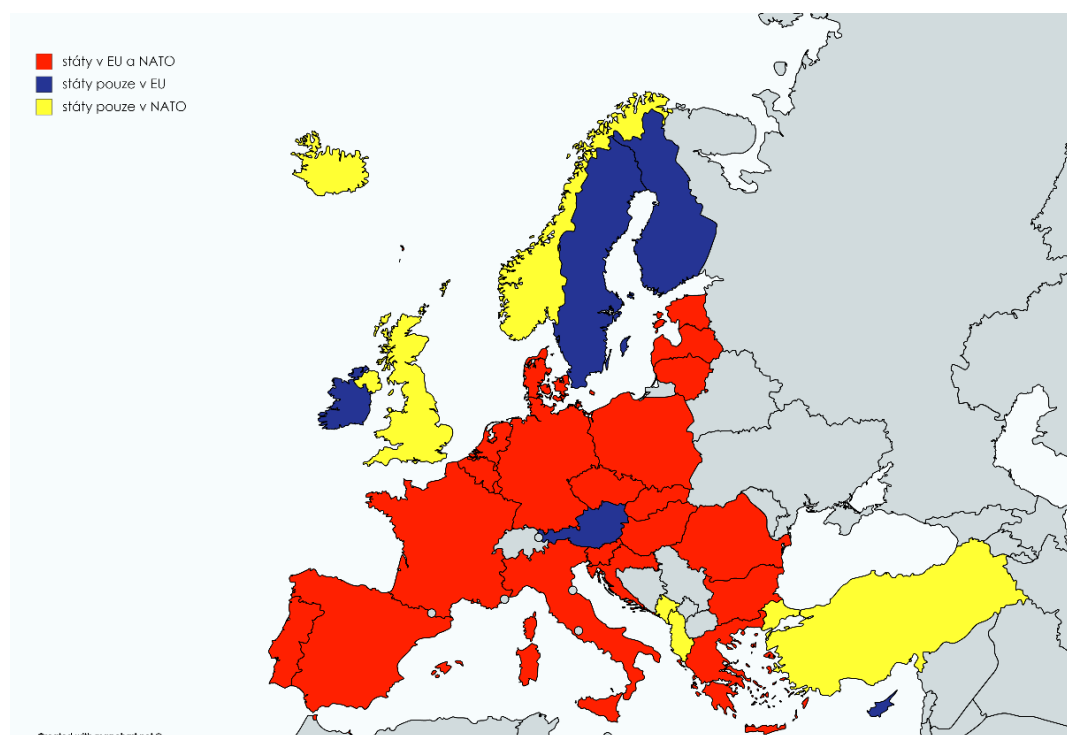
²⁰ Krize v severní Mali způsobená potlačeným státním převratem a vyhlášením nezávislosti severu, následkem čehož došlo k rozdělení země (Irozhlas, 2012).

široké škály nástrojů, které přispívají k zajištění bezpečnosti nejen v Evropě, ale i mimo ni. A nejenom tímto jsou EU a NATO propojeny, „most“ tvoří i některé členské státy EU, které jsou členy NATO a zároveň nečlenské státy EU, které jsou naopak v NATO. Společně je jim takto umožněno mobilizovat své nástroje a co nejefektivněji využít své zdroje k řešení výzev v současném strategickém prostředí.

NATO, které disponuje armádami členských zemí, bylo založeno jako vojenská mezinárodní organizace, na rozdíl od Společenství a později EU, které si dalo v oblasti bezpečnosti za cíl udržovat politickou stabilitu. Vztahy mezi EU a NATO se budovaly již v 90. letech minulého století v rámci spolupráce NATO – ZEU, jejichž cílem bylo prosazování větší evropské odpovědnosti v otázkách obrany. Jelikož se sféry vlivu mezi EU a NATO později značně překrývaly, došlo v roce 2003 k podepsání dohod v rámci mechanismu *Berlín plus*. Došlo tak po zdlouhavých jednáních, které blokovala převážně Velká Británie. Následně došlo ke konsenzu a mechanismus Berlín plus se stal základem spolupráce mezi EU a NATO²¹ (Fojtíková a kol., 2014; North Atlantic Treaty Organisation, 2020).

Obrázek 3.3 Mapa Evropských členských států EU a NATO

Zdroj: European External Action (2019b); vlastní zpracování 2020

²¹ V rámci dohody Berlín plus bylo ustanoveno, že NATO má přednostní právo na vojenský zásah před EU na principu gentlemanské dohody „right of first refusal“ (Cairn, 2010).

Spolupráce mezi Evropskou unií a NATO funguje na principu „vzájemného posílení“. Společně sdílení zátěže nejenže připívá k posílení evropské bezpečnosti, ale také k celkové transparentnosti v bezpečnostní oblasti. Aktuálně se spolupráce EU a NATO řídí dle společného prohlášení z 10. července 2018, které stanovuje společnou vizi toho, jak budou EU a NATO čelit společným hrozbám. Společně se zaměří na tyto oblasti:

- vojenskou mobilitu,
- kybernetickou bezpečnost,
- hybridní hrozby,
- boj proti terorismu,
- ženy a bezpečnost (European External Action, 2019b).

Prohlášení zdůrazňuje rostoucí úsilí Unie o zintenzivnění spolupráce v oblasti obrany a bezpečnosti. Toto úsilí, které vede k posílení transatlantické bezpečnosti, má vést nejen k ochraně občanů EU, ale i přispívat k míru a stabilitě vně Unie. K naplnění těchto cílů napomáhá Stálá strukturovaná spolupráce (Permanent Structured Cooperation, PESCO) a Evropský obranný fond (viz kapitoly 4.3.1 a 4.3.2). Nové prohlášení (2018) tematicky vychází z předchozího společného prohlášení z roku 2016, které stavělo na posílení spolupráce v sedmi strategických oblastech:

- **hybridní hrozby** – v boji s hybridními hrozbami je klíčové postavení *Evropského střediska excelence pro boj s hybridními hrozbami*, které přispívá k posílení spolupráce mezi EU a NATO, obě tyto organizace se podílejí na činnostech střediska,
- **operativní spolupráce zahrnující námořní problematiku** – pracovníci EU a NATO si pravidelně vyměňují nápady na zlepšení koordinace, doplňkovosti a spolupráce v námořní oblasti na zasedáních *Mechanismu sdíleného povědomí o odstraňování střetu ve Středomoří*,
- **kybernetická bezpečnost** – spolupráce probíhá na principu aktivní interakce na úrovni zaměstnanců v oblasti kybernetiky, a to skrze pravidelná setkání a křížových briefingů, v této oblasti se zabývají především ukazateli hrozeb, ad hoc výměn výstrah a hodnocením hrozeb, sdílením informací o kybernetických aspektech krizového řízení, mimo jiné probíhají i společná školení a vzdělávací kurzy s cílem vytvořit základní koncepce a doktríny,
- **obránné schopnosti** – v této oblasti mají organizace za cíl zajistit soudržnost výstupu mezi plánovacími nástroji a procesy s cílem zlepšit vojenskou mobilitu, na straně

Unie je to zajištění soudržnosti mezi PESCO, *Evropským obranným fondem* (EDF), *Plánem rozvoje schopností EU*, a *Koordinovaným ročním přezkumem obrany* (CARD), na straně NATO je to soudržnost *Procesu obranného plánování NATO* (NDPP) a *Procesu partnerství a kontroly míru*,

- **obrný průmysl a výzkum** – EU a NATO pokračují v dialogu o průmyslových záležitostech, především je zde kladen důraz na přístup malých a středních podniků v dodavatelském řetězci a inovace v oblasti obrany,
- **koordinovaná cvičení** – v listopadu 2018 se konalo již druhé paralelní koordinované cvičení, které bylo zaměřeno na řešení krizového řízení v oblasti hybridních hrozeb, toto cvičení umožnilo silnou interakci mezi pracovníky EU a NATO,
- **budování kapacit** – EU a NATO mají společný cíl pomáhat partnerům při budování jejich kapacit a posilovat jejich odolnost (zejména na západním Balkáně, a ve východním a jižním sousedství EU), v této oblasti došlo k zintenzivnění výměny informací, včetně neformálních politických konzultací mezi pracovníky EU a NATO o třech pilotních zemích BiH, Moldavské republice a Tunisku.

Politický dialog mezi EU a NATO pokračuje na zavedené praxi vzájemných pozvánek na příslušná ministerská setkání a vzájemných briefingu o společných zájmech. Spolupráce EU a NATO probíhá na základě klíčových zásad, otevřenosti, transparentnosti, inkluze a reciprocitě, a to s absolutním respektováním autonomie rozhodování a postupů obou organizací, aniž by bylo dotčeno zvláštní postavení bezpečnostní a obranné politiky jakéhokoliv členského státu (European External Action, 2019b).

3.5 EU Battlegroup

Koncepce sil rychlé reakce tzv. *EU Battlegroup*, vznikly na základě rozhodnutí ze summitu EU v Helsinkách v roce 1999. Hlavním cílem bylo vytvořit jednotky, které by bylo možné rychle nasadit do akce. EU Battlegroups však nebyly nikdy nasazeny na vojenské mise. V této oblasti pro členské země EU, které jsou zároveň členy NATO, hraje Aliance stále významnější roli. V roce 2007 tyto síly rychlé reakce dosáhly své plné operativnosti, kdy vznikl systém dvou oddělených skupin, které se střídají po šesti měsících připravených k rychlé akci. Tyto síly jsou tvořeny bojovými jednotkami, vysílané členskými státy EU. Battlegroup by měly být v pohotovostním režimu po dobu šesti měsíců (nebo jeho násobků) a udržitelnost operační činnosti by měla být 30 dnů, s možným prodloužením na 120 dní, pokud je zajištěno dostatečné zásobování. Složení

Battlegroups je tvořeno přibližně z 1500-3000 příslušníků armád, v případě Battelgroup zemí Visegradské je to 3700 aktivních příslušníků ozbrojených sil.

Battlegroups čelí dvěma hlavními problémům, financování a samotnému nasazení těchto jednotek. V oblasti financování je největším problémem *výše nákladů*²², které převyšují benefity těchto misí. Větším problémem je samotná neochota členských zemí nasadit své vojáky, a to nejen z finančních důvodů, ale hlavně z těch *politických*. Mimo to, samotné nasazení vojáků na mise často vyžaduje souhlas vlád členských zemí, a většinou i jejich parlamentů. V případě České republiky musí parlament schválit misi, jedná-li se o misi delší 60 dnů. Navíc je pro většinu zemí EU v této oblasti přednější členství v NATO. EU a NATO mají dlouholetou zkušenost v rámci společné spolupráce, která je založena na tzv. *Tři D* (z anglického duplication, discrimination, decoupling):

- žádná duplikace,
- žádná diskriminace nečlenů EU,
- žádné oddělení se od stávajících struktur.

V návaznosti na stávající bezpečnostní situaci²³, byly vlády členských zemí EU donuceny v uplynulých letech k navýšení kapacit na obranu a zároveň k hlubšímu propojení mezi EU a NATO v rámci Battlegroups. Rok 2016 s sebou přinesl nový impuls v obranné politice v podobě společného prohlášení mezi lídry EU a NATO ve Varšavě a Bratislavě. Bratislavské prohlášení skončilo shodou 27 členských států EU na potřebě společného řešení nově přicházejících výzev, kterými čelí občané. Hlavními výzvami byla otázka migrace a vnější a vnitřní bezpečnosti. V případě migrace je hlavním cílem nedopustit opakování nekontrolovaných migračních toků a snížit procento nelegálních migrantů. Cílem v oblasti vnitřní a vnější bezpečnosti, je provádění intenzivnější spolupráce a lepší výměny informací mezi bezpečnostními složkami a posílení spolupráce s NATO.

V rámci společného prohlášení EU a NATO ve Varšavě, bylo určeno sedm oblastí posílení spolupráce NATO a EU (viz kapitola 3.4). Battlegroups musí v návaznosti na

---

²² V oblasti hrazení nákladů se zde uplatňují standardní postupy a principy stanovenými pro financování vojenských operací SBOP. Finanční mechanismus ATHENA (viz kapitola 2.4) hradí pouze společné náklady na vedení operací, vlastní náklady operace nesou země, které vojska do operací vysílají, a to v souladu se zásadou, že každý stát hradí náklady vynaložené na činnost svých jednotek (Vojenské rozhledy, 2009).

²³ Faktory ovlivňující bezpečnostní situaci: migrační krize, hybridní válka (Euroskop, 2019).

tyto nové iniciativy navýšit své kapacity, a to jak vojenské, tak i civilní. Změnou je ustavení Stálé posílené spolupráce – PESCO, která po finanční stránce umožňuje sdílení nákladů na vojenské aktivity (Euroskop, 2019; Consilium, 2013). Také společné prohlášení předsedy Evropské rady, Evropské komise a Generálního tajemníka NATO z roku 2016 upozorňuje na nutnost rozvoje vzájemné spolupráce v oblasti strategické reakce a komunikace a rozvoji koordinovaných postupů, nejen v oblasti řízení migračních toků, ale také v oblasti kybernetické bezpečnosti. Navíc se tyto organizace zavázaly k vybudování obranné a bezpečnostní kapacity prostřednictvím konkrétních projektů pro jednotlivé přijímající země, včetně posílení námořní kapacity. Spolupráce v těchto oblastech je strategickou prioritou, přičemž se shodli, že rychlá implementace těchto kroků je nezbytná (Consilium, 2016).

EU Battlegroups nejsou jediným projevem iniciace v oblasti snahy o vytvoření společných vojenských sil. Visegrádská skupina (Visegrád Four, V4), je významnou v oblasti Battlegroup, přestože tyto síly nebyly ještě nasazeny v akci. V roce 2019 došlo k uvedení do pohotovosti této síly rychlého nasazení a její plánovaná aktivita je do roku 2023. Ve vedoucím postavení je díky počtu vojáků Polsko, dále pak Česká republika, Slovensko a Maďarsko. Každá z těchto zemí má specifickou úlohu pro podporu Battlegroups V4, tak aby mohla být využita „přednost“ každé země. Skupina nikdy nebyla nasazena do bojové situace a její hodnocení tak není kompletní, jedná se tedy pouze o ukázkovou spolupráci zemí střední Evropy (Euroskop, 2019).

4 Analýza budoucího vývoje SBOP

Přestože existuje SBOP EU je oblast obrany stále výhradní pravomocí členských států, v rámci Evropské unie tudíž neexistuje společná armáda. Nicméně se v této oblasti Unie angažuje se zaměřením na užší spolupráci a koordinaci mezi jednotlivými členskými státy a tuto činnost podporuje četnými aktivitami. Postavení Společné bezpečnostní a obranné politiky EU je dlouhodobě proměnlivé, a to především následkem turbulentních změn, které zasahují jednotlivé členské státy Unie s jinou mírou, a také díky rozdílné úrovni nejen ve vyspělosti jednotlivých států, ale i kvůli rozdílnému nastavení obranných politik a jejich zvyklostí.

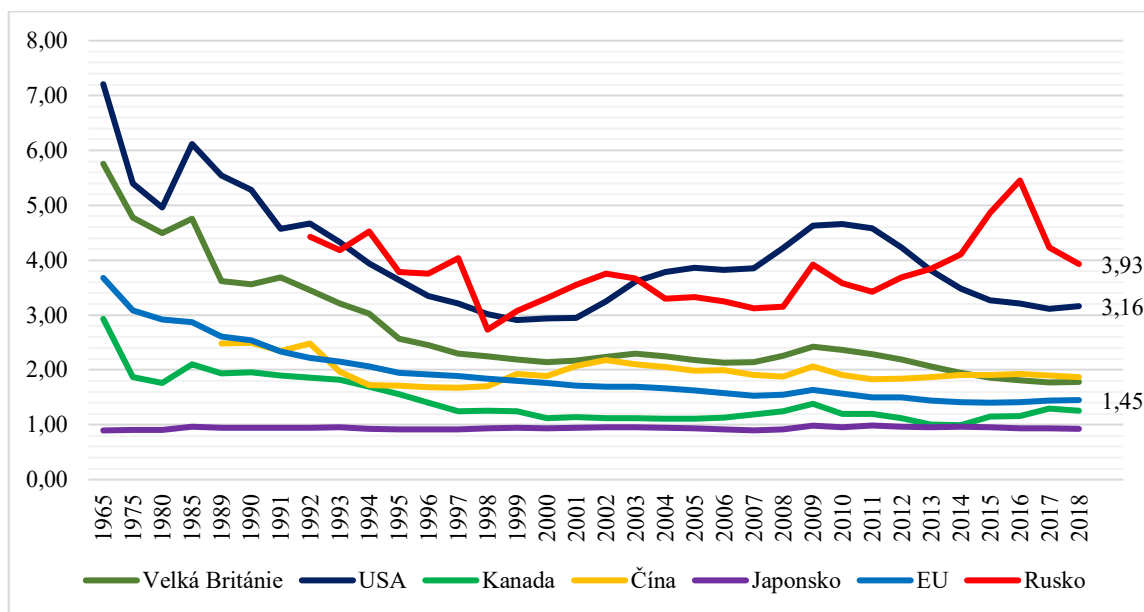
Jedním z klíčových předpokladů úspěšného rozvoje obranné unie je dostatečné investování obranných prostředků. Je nezbytné vytvořit příslušný legislativní rámec a zajistit dohodu na přijetí určitých strategických dokumentů jako jsou bezpečnostní strategie, Stálá strukturovaná spolupráce, Evropský obranný fond a další. V neposlední řadě je na místě, aby tyto iniciativy byly v souladu s veřejným míněním obyvatel Unie a byly tak všeobecně podporovány.

4.1 Problematika financování bezpečnosti a obrany

Ačkoliv Evropská unie jedná a jednala společně v otázkách bezpečnosti a obrany, stále nevyužila svého potenciálu a efektivního využití svých sil. Dle vyjádření Evropské komise řada strategických, politických, ekonomických a technologické trendů naznačuje, že je pro Unii nutné učinit kroky v oblasti obrany a bezpečnosti (European Commission, 2017a).

Ve srovnání s velkými globálními aktéry v oblasti bezpečnosti, jako jsou Spojené státy americké či Ruská federace, EU značně zaostává (graf 4.1). Pakliže Unie chce nadále udržovat pozici jakéhosi „udržovatele míru“ je zjevné, že bude muset v oblasti SBOP více investovat. Přestože křivky výdajů na obranu na HDP v % mají u všech vybraných zemí klesající tendence, je Evropská unie se svými 1,45 % za Ruskem (3,93 %) a USA (3,16 %) značně pozadu. Spojené státy investují (dle údajů) více než dvakrát více než všechny členské státy EU.

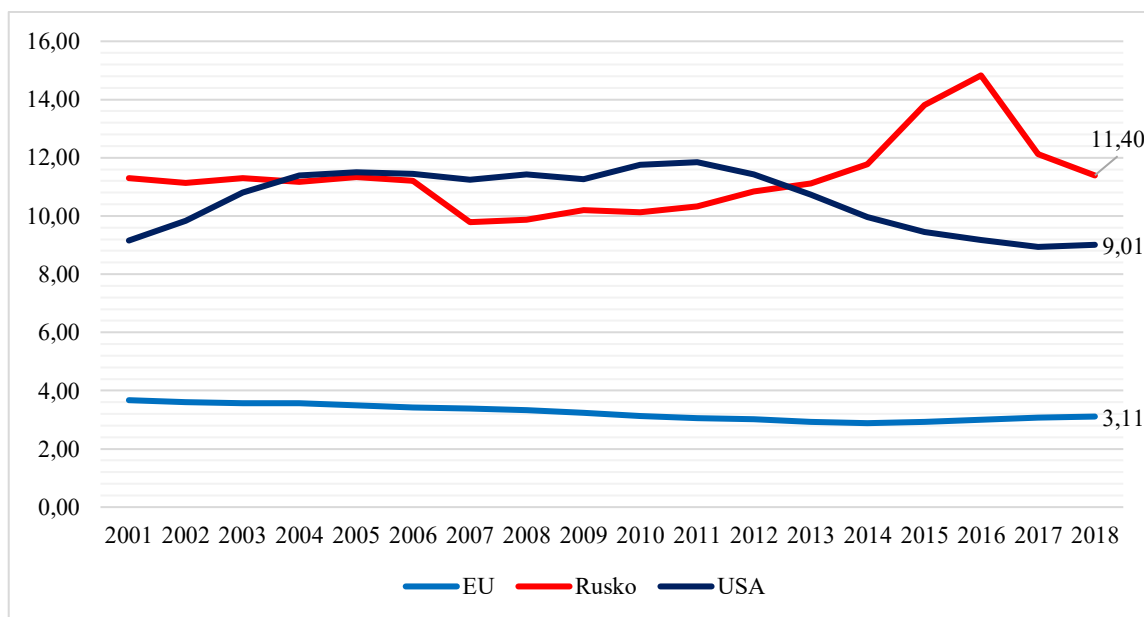
Graf 4.1 Podíl výdajů vybraných zemí na obranu na HDP v % (1965-2018)

Zdroj: World Bank (2020); vlastní zpracování 2020

Tento dojem malého zájmu o obranu a bezpečnost upevňuje i srovnání procentního zastoupení výdajů na obranu k celkovým vládním výdajům (graf 4.2), zde Unie oproti USA a Rusku opět zaostává. Na rozdíl od těchto dvou zemí má křivka EU klesající směr s mírnou rostoucí tendencí od roku 2014, která je pravděpodobně zapříčiněna migrační krizí a dalšími vnitřními i vnějšími hrozbami.

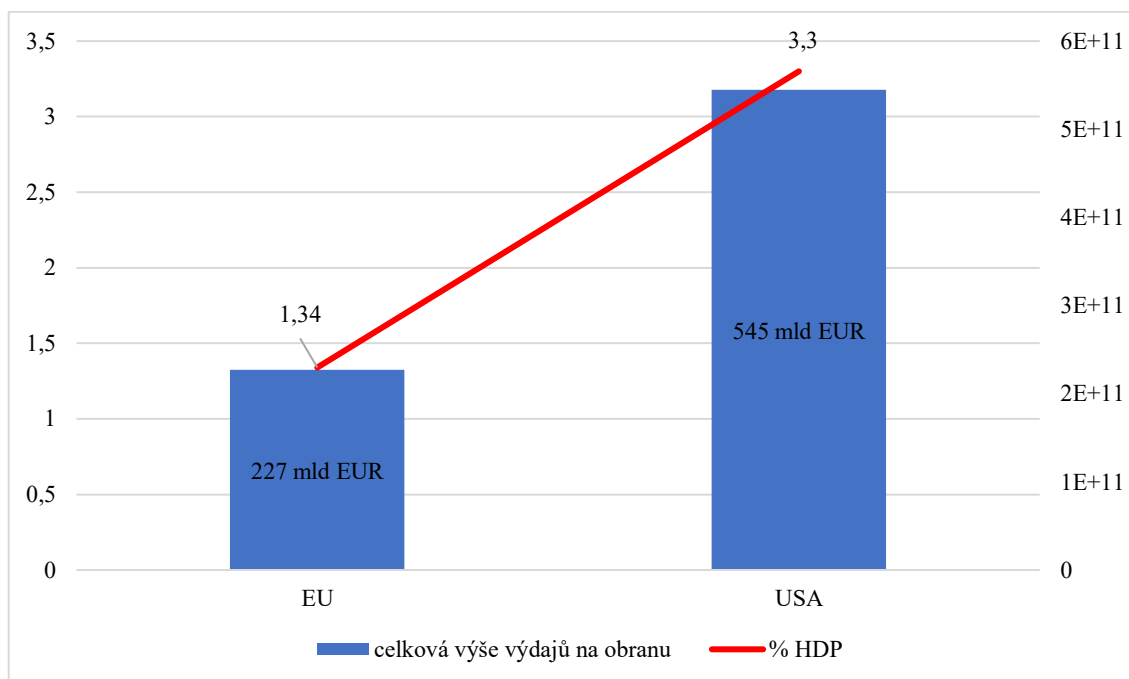
Graf 4.2 Podíl výdajů vybraných zemí na obranu na celkových vládních výdajích v % (od roku 2001–2018)

Zdroj: World Bank (2020); vlastní zpracování 2020

V současnosti čelí obranné trhy značnému roztržštění a nedostatku vzájemné spolupráce, což má za následek růstu nákladů obětovaných příležitostí nejméně na 30 miliard EUR. V porovnání s výdaji na obranu je zde významný nedostatek (graf 4.3), zatímco USA investují až 3,3 % HDP na obranu, v EU je to pouhých 1,34 %. Tento rozdíl je i v celkové výši výdajů na obranu, kde EU vynaloží 227 mld. EUR, přičemž USA téměř dvojnásobek 545 mld. EUR. Důvodem je fakt, že členské státy Unie nebyly příliš ochotny dávat vyšší částky na oblast obrany.

Graf 4.3 Výdaje na obranu v porovnání s podílem na HDP v % v EU a USA k roku 2017

Zdroj: European Commission (2017); vlastní zpracování 2020

Rozdíl existuje i ve výši investic na jednoho vojáka, kde Evropská unie investuje 27 639 EUR a Spojené státy 108 322 EUR. Největším potenciálem a zároveň i faktickým problémem je duplicita používaných systémů v EU. Unie má potenciál zvýšit své úspory z rozsahu, které záleží na zlepšení její účinnosti a efektivity v oblasti využívání svých zdrojů na obranu, ale vojenský systém Unie je složen ze 178 typů zbraňových systémů naproti tomu v USA je to pouze 30 typů (European Commission, 2017). Nejenže v EU dochází k nákladné duplicitě vojenských kapacit, kdy si přibližně 80 % vojenského materiálu pořizují členské státy výlučně na státní úrovni, ale také dochází k vysokým nákladům díky nedostatečné spolupráci členských států v oblasti obrany a bezpečnosti, která ročně stojí 25 až 100 miliard EUR.

V návaznosti na tyto nevyužité příležitosti a nedostatky, které má Unie v oblasti obrany, se lídři EU zavázali ke společným a efektivnějším krokům v rámci provádění SBOP EU, které budou popsány dále, a to především skrze schválení nové Globální strategie EU z roku 2016.

4.2 Globální strategie EU 2016

Globální strategie EU z roku 2016 je již třetí strategií EU zaměřující se na oblast zahraničně bezpečnostní politiky Unie jako celku. Strategie tak představuje jeden z klíčových předpokladů k vytvoření efektivní SBOP, díky nastavení základních cílů a směrů kterými se má tato politika ubírat.

V říjnu 2016 představila unijním státům Vysoká představitelka Federica Mogherini plán v oblasti bezpečnosti a obrany, který je dílčím prvkem v opatřeních navazujících na na Globální strategii zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie (Evropská rada, Rada EU, 2016). *Globální strategie EU 2016* (The 2016 EU Global Strategy, EUGS) s názvem „Sdílená vize, společný postup: silnější Evropa“ je reakcí na aktuální postavení Unie a zpochybňování její role při budování míru, prosperity a demokracie. Jak již bylo zmíněno tato strategie je již třetí strategií EU a tematicky navazuje na předchozí strategie z roku 2003 a 2008, ale přichází s novým přístupem, díky čemuž se stává zásadní iniciativou v zahraničně bezpečnostní oblasti:

- jelikož oproti předcházejícím strategiím poprvé v historii *vyjmenovává prioritní zájmy Unie jako celku*, více se zaměřuje na zajištění unijní bezpečnosti a politiku sousedství, aby tak mohla být více důvěryhodnou pro občany EU, tak i pro jednotlivé členské státy,
- EUGS se proti předcházejícím strategiím zaměřuje na *posílení stability v problémových zemích* než na změnu tamních režimů a jejich demokratizaci (zaměřuje se především na boj proti chudobě a společenské nerovnosti),
- v EUGS je kladen větší důraz na *vojenské prostředky* a stanovení větších ambicí v této oblasti, aby byla Evropa schopna sama sebe chránit a okamžitě reagovat na vnější krize a pomoci svým partnerům s využitím svých obranných kapacit, Unie by nejen měla být schopna jednat samostatně, ale i efektivně kooperovat s akcemi NATO (Hospodářské noviny, 2016).

Strategie zaměřuje nejen na zajištění evropského bezpečnostního pořádku na východě Evropy, ale také na konflikty v severní Africe a na Blízkém východě, zaostávají

hospodářského růstu, růstů bezpečnostního napětí v Asii, změny klimatu a demografického vývoje, které také ohrožují udržitelnost míru. Globální strategie je rozdělena do tří hlavních kapitol, které se pak dále zaměřují na klíčové otázky, které je nutno v rámci dané tematiky řešit.

První část dokumentu „*Naše společné zájmy a zásady*“ vychází ze základních hodnot a zájmů Evropské unie, které se vzájemně prolínají. EU se zavazuje, že bude podporovat mír a zajistí bezpečnost občanů a svého území s ohledem na propojenost vnitřní a vnější bezpečnosti, kdy bezpečnost v zemích EU závisí na míru za jejími hranicemi. Unie si klade za cíl zvýšit prosperitu svých občanů, přičemž prosperita musí být sdílená a je nutné, aby bylo dodrženo splnění cílů udržitelného rozvoje na celém světě, a to i v Evropě. Jelikož se Evropská unie potýká s klesající důvěryhodností, v reakci na tuto situaci bude podporovat odolnost svých demokratických systémů a důsledně uplatňovat své hodnoty s cílem upevnit svůj vnější vliv. Mimo jiné bude prosazovat světový pořádek založený na pravidlech, jehož podstatou je *multilateralismus* (mnohostranná spolupráce) s hlavní úlohou OSN. Vnější činnost Unie se bude řídit „zásadovým pragmatismem“ tj. jasnými zásadami vycházejícími z reálného posouzení aktuálního strategického prostředí jako i z idealistického úsilí o lepší svět. Aby těchto cílů mohla Unie dosáhnout, zdůrazňuje nutnost jednoty v rámci Unie a spolupráce s ostatními v zájmu prosazování bezpečnosti a prosperity svých občanů a ochrany demokratických systémů. Evropská unie se zavazuje, že bude odpovědným globálním aktérem a bude posilovat vnější partnerství s cílem řešit základní příčiny konfliktů a chudoby a prosazovat lidská práva.

Druhá část dokumentu „*Priority naší vnější činnosti*“ se zaměřuje na uplatňování společných zájmů a dodržování jasných zásad. V rámci této části Strategie sleduje Evropská unie pět hlavních priorit:

- **bezpečnost Unie**, v současnosti Unie i její obyvatelé čelí bezpečnostním hrozbám jako je terorismus, hybridní válka, ekonomická volatilita, změna klimatu a energetická nejistota, Unie chce v této oblasti dosáhnout strategické nezávislosti, k dosažení těchto cílů je nutná synergie mezi splnění závazků členských států a sjednocení postoje Unie jako celku, Unie mimo to posílí spolupráci se svými zahraničními partnery a v první řadě s NATO,
- **odolnost států a společností na východě a na jihu**, Unie klade důraz na investice a pomoc (v oblastech vládní, hospodářské, sociální a energetické nestability) okolním

státům na východě s dosahem až do Střední Asie a na jihu až do střední Afriky, Unie se zavázala, že bude pracovat na účinnější migrační politice pro Evropu i její partnery,

- **integrováný přístup ke konfliktům**, na principu soudržného využívání všech politik Unie, které má k dispozici, bude prosazovat vytváření míru skrze integrováný komplexní přístup ke konfliktům a to tak, že bude aktivní ve všech fázích cyklu konfliktu, a díky čemuž bude schopna rychlé akce v oblastech prevence, reakce na krizi, stabilizace a zabrání předčasnému ukončení své činnosti v případech, kdy vyvstane nová krize, v rámci této priority je vyzdvihována významnost trvalých regionálních a mezinárodních partnerství, jejichž existenci bude Unie i nadále podporovat a prosazovat,
- **kooperativní regionální uspořádání**, pro EU je nutná podpora kooperativního regionálního uspořádání na celém světě s cílem zachování vlastního míru, činnost Unie bude vycházet z konkrétních cílů a bude aktivní nejen v Evropě, ale i v oblasti Blízkého východu a v Africe, ve Středomoří, v Asii i Arktidy a napříč Atlantským oceánem severním i jižním směrem,
- **globální správa a řízení pro 21. století**, EU se snaží o celosvětový pořádek, který je postaven na mezinárodním právu, jako je dodržování lidských práv, podpora udržitelného rozvoje a trvalého přístupu ke globálním veřejným statkům, Unie usiluje o změnu v této oblasti nikoli o zachování stávajícího systému, mimo jiné bude v rámci této priority EU podporovat silnější OSN.

Poslední část dokumentu „*Od vize k akci*“ zdůrazňuje, že ke splnění cílů Unie dojde pouze upevněním důvěryhodnosti Unie, která závisí na jednotě členských států, na účinnosti a soudržnosti politik a na dodržování Unijních hodnot. Tato silnější Unie vyžaduje investice do celého spektra zahraniční politiky, a to zejména do oblasti bezpečnosti a obrany. Úsilí EU bude postupovat směrem k vytvoření pevného evropského obranného průmyslu a tím zajištění nezávislosti Evropy. Diplomatická činnost musí vycházet z Lisabonské smlouvy a Unie musí být schopná v rámci SBOP pohotově reagovat. Členské státy by v oblastech vnějších i vnitřních politik Unie měly být jednotnější a propojenější, aby tak mohly dostát svým cílům udržitelného rozvoje nejen z hlediska migrace a bezpečnosti ale i z hlediska boje proti terorismu (European External Action, 2016c).

4.2.1 Hodnocení Globální strategie EU 2016 za období 2016-2019

Hodnocení tří let implementace *Globální strategie EU* (The European Union's Global Strategy, Three Years On, Looking Forward) publikované v roce 2019 věcně hodnotí jak její úspěchy, tak možnosti rozvoje jejího potenciálu. Upozorňuje na stále nestabilní geopolitické uspořádání světa a také hrozby, kterými v současnosti EU i Svět čelí a potenciálně bude čelit v ještě větší míře. Propojení globálního světa s sebou nepřináší pouze pozitiva jako je komunikace a výměna znalostí, ale i hrozbu zneužití zranitelnosti a oslabení demokratických systémů díky kybernetickým útokům a rostoucí míře desinformačních kampaní. Hrozba obchodního napětí a technologické polarizace světa, nejen že poškozují globální zotavení z ekonomické krize 2008-2009, ale také znesnadňují řízení bezpečnostních otázek.

S ohledem na turbulentní globální změny prokázala Globální strategie svou hodnotu při poskytování strategické vize a hledání společné agendy pro členské státy. Přezkum Strategie prokázal plnou podporu všech hlavních zúčastněných stran a přetrvávající význam pěti priorit (viz výše), které EUGS definovala již v počátku. Tři roky provádění EUGS ukázaly, že Unie dosáhla význačného pokroku při transformaci vize Strategie na konkrétní opatření, jimiž jsou:

- pokrok v oblasti evropské bezpečnosti a obrany směřující k dosažení autonomie,
- potvrzení perspektivy Unie pro západní Balkán,
- investice Unie do zachování jaderné dohody s Íránem (společný komplexní akční plán – JCPOA²⁴),
- postupná změna v partnerství Unie s Afrikou, včetně oblasti migrace,
- investice Unie do podpory OSN a jejich reform.

Dále byly zavedeny všechny návrhy na výrazné zvýšení finančních zdrojů, které jsou k dispozici pro vnější činnost EU, větší flexibilitu jejich nástrojů a efektivitu komunikace, jako i více propojenou zahraniční politiku v souladu se Strategií.

Bezpečnost Unie byla první prioritou EUGS, a to díky významu, který ji přikládaly členské státy a orgány Unie již v roce 2016. Nehledě na tehdejší důležitost této priority,

---

²⁴ The Joint Comprehensive Plan of Action, JCPOA je jaderná dohoda z roku 2015 mezi Íránem a Čínou, Francií, Ruskem, Spojeným královstvím a USA, která byla navržena tak, aby bylo zabráněno Íránu ve vývoji jaderných zbraní výměnou za zrušení sankcí ze strany USA, které poškozovaly Íránské hospodářství. JCPOA se od roku 2018 stala kontroverzní záležitostí, kdy prezident Spojených států amerických Donald Trump podpisem memoranda nařizující opětovné zavedení přísnějších sankcí vůči Íránu v oblasti jaderných zbraní odstoupil od této dohody (Reuters, 2018).

je tato oblast stále prioritou nejen EU ale i jednotlivých členských států, které v kontextu zhoršujícího se strategického postavení Unie a na druhé straně rostoucímu politickému odhodlání členských států a institucí EU k řešení tohoto problému vedlo k nové úrovni strategie se třemi zastřešujícími cíli:

- krizové řízení,
- budování bezpečnostních a obranných kapacit,
- ochrana EU.

EU mimo to, že i nadále působila jako poskytovatel bezpečnostních služeb (nejen v evropském, ale i globálním rozměru) a v daném sledovaném období se 16 misemi a operacemi do nichž byl zapojeno více než 4000 pracovníků z celé EU, tak zároveň prováděla a překračovala řadu návrhů stanovených v rámci EUGS, přičemž konkrétní návrhy předložené v rámci Strategie byly plně implementovány. Příkladem je *Koordinovaný roční přezkum obrany* (Coordinated Annual Review on Defence, CARD), jehož cílem je umožnit větší sdílení informací a případnou spolupráci mezi jednotlivými členskými státy při rozvoji vojenských schopností, který je ve svém prvním plném cyklu implementace. Navíc iniciativy, které byly v EUGS pouze naznačeny jsou dnes realitou, příkladem je vznik týmu pod názvem *Schopnost vojenského plánování a vedení*²⁵ (Military Planning and Conduct Capability, MPCC) nebo více známá *Stálá strukturovaná spolupráce PESCO* (více kapitola 4.3.1), která poskytuje závazný rámec pro posílení společných investic do obrany, spolupráce a operační připravenosti 25 zúčastněných členských států EU, jež jsou jednotlivě odpovědné za plnění svých závazků, které v rámci spolupráce přijaly. Dalším příkladem iniciativ nad rámec EUGS je *Evropský obranný fond* (více kapitola 4.3.2), který skýtá možnost vytvoření skutečných finančních pobídek pro systematickou obrannou a průmyslovou spolupráci, a to nejen v oblasti výzkumu a rozvoje a schopností, ale také posílení projektů spolupráce iniciovaných v rámci PESCO. Další takovou iniciativou je již zmíněný *Evropský mírový nástroj* (kapitola 2.4.2), který by měl financovat společné náklady na operace SBOP a přispívat k financování vojenských operací na podporu míru jakožto mimorozpočtový fond.

---

²⁵ MPCC je stálé operační velitelství (které je součástí EUMS a generálního ředitelství EEAS) na strategické vojenské úrovni pro operace vojenského charakteru do 2500 vojáků v rámci jedné bojové jednotky působící v rámci SBOP EU do konce roku 2020, od roku 2017 MPCC velelo třem nevyčvikovým misím v Mali, Somálsku a Středoafričské republice (European External Action, 2018c).

Civilní dohodou došlo k obnově civilního rozměru SBOP a k zdůraznění společného přístupu Unie k bezpečnosti, a to skrze pokračující vývoj civilních a vojenských složek současně. Tato civilně-vojenská spolupráce zaznamenala výrazné zlepšení v rámci *Jednotné zpravodajské analytické kapacity* (Single Intelligence Analysis Capacity, SIAC), došlo k významnému pokroku prostřednictvím hybridní fúzní buňky v rámci, které se shromažďují, hodnotí a sdílejí civilní a vojenské (vnitřní i vnější) zpravodajské informace o hybridních hrozbách v rámci EU s členskými státy.

V návaznosti na společné prohlášení EU a NATO z let 2016 a 2018 proběhlo 74 společných akcí v rámci vojenské mobility, počítačové a námořní bezpečnosti. Bylo prokázáno, že vztahy mezi EU a NATO v rámci bezpečnosti a obrany neexistují na úkor ani jedné z těchto institucí, naopak jejich společné akce a spolupráce vzájemně posiluje jejich činnost v této oblasti.

Úspěchy, kterých bylo dosaženo pod záštitou Globální strategie 2016, vytvořily pevné základy evropské bezpečnostní a obranné Unie a její strategické autonomie, nicméně výhledově musí tuto činnost dále rozšířit a upevnit, a to především v těchto oblastech:

- **zpravodajské podpory při rozhodování**, ačkoliv došlo k posílení podpory schopností EU v oblastech hodnocení informací a strategického předvídání, je třeba potenciál sdílení informací zpravodajských služeb členských států zesílit a zajistit tak větší sdílení informací mezi členskými státy EU i orgány Unie,
- **společné strategické kultury**, s ohledem na zásadu solidarity, která je zakotvena ve Smlouvě o EU²⁶, je potřeba usilovat o společnou strategickou kulturu a sbližování při posuzování hrozeb a společným reakcím,
- **posílení interoperability**, schopnost vzájemně spolupracovat, poskytovat si služby a dosáhnout tak vzájemné kooperace je klíčovým závazkem PESCO, který zahrnuje nutnost spolupráce s NATO a zároveň posílení společného výzkumu, vývoje a standardizace,

---

²⁶ Zásada solidarity mezi zeměmi EU – při řešení vnějších hrozeb ustanovení o vzájemné obraně (čl. 42 odst. 7 Smlouvy o Evropské unii (SEU)) stanoví, že pokud se některá země EU stane na svém území obětí ozbrojené agrese, pak jsou ostatní země EU povinny pomoci všemi dostupnými prostředky v souladu s článkem 51 Charty Spojených národů. Tato povinnost vzájemné obrany je závazná pro všechny země EU. Nemá však vliv na neutralitu některých zemí EU a je v souladu se závazky těch zemí EU, které jsou členy NATO (Eur-lex, 2020).

- **vedení a kontroly**, do roku 2020 má MPCC potenciál dosáhnout plné operační kapacity, za předpokladu dalšího přezkumu, pro podporu více integrovaného přístupu EU by bylo zapotřebí učinit kroky k posílení operativnosti civilně-vojenské součinnosti a k potenciálnímu rozšíření úlohy MPCC,
- **obránné spolupráce s cílem zachování a rozvoje jednotného souboru sil členských států**, skrze činnost PESCO může Unie usilovat o operační specifikaci úrovně ambicí a zároveň může poskytnout schopnější a rozvinutější soubor schopností a sil,
- **evropské obranné a technologické průmyslové základny**, implementace EDF by měla být založena na přístupu postaveném na poptávce, která je definována na základě dohodnutých priorit plánu rozvoje schopností. EDF by se měl stát hlavním pilířem vojenského průmyslu spojeného s určováním základních dovedností a technologií,
- **technologie a kybernetiky**, Unie má potenciál poskytnout normativní rámec pro vývoj nových technologií, který by byl v souladu s Unijním procesem reakce na hrozby a rozvoj schopností, v kybernetické oblasti může nadále rozvíjet své diplomatické nástroje s cílem zabránit kybernetickým hrozbám a zajistit koordinovanou reakci na tyto hrozby s možným využitím nově přijatého rámce, který umožňuje Unii ukládat cílená omezující opatření proti kybernetickým útokům,
- **civilní SBOP**, dle hodnocení z roku 2019 lze dosáhnout úplné a soudržné provádění dohody ve třech vzájemně propojených oblastech schopností, účinnosti a společného přístupu do léta 2023
- **zajištění přístupu k trasám a sítím**: musí dojít k implementaci a provozu námořní, vesmírné a kybernetické bezpečnosti a zároveň zde existuje potenciál pro větší spolupráci, koordinaci a sdílení informací v oblasti námořních sil členských států Unie.

Mimo jiné bylo v návaznosti na iniciativy EUGS vytvořeno *34 nových projektů v rámci obrany* (Příloha 2) pokrývajících například oblasti spolupráce vesmírných programů, vzdušných a pozemních systémů, námořní oblasti společného výcviku a zařízení a bezpečnosti v kyberprostoru apod.

V oblasti námořní bezpečnosti deklarovala EUGS ambici být jejím globálním poskytovatelem, jelikož otevřené a bezpečné námořní trasy jsou jedním ze základních evropských zájmů. Unie rovněž od roku 2016 posílila svou spolupráci s NATO v této

oblasti. Příkladem je neúspěšnější mise v námořní oblasti *Operace Atalanta*, která se zaměřuje na boj proti pirátským aktivitám u Afrického rohu, kdy od roku 2011 došlo k výraznému poklesu útoků ze 176 na pouhé 4 útoky v roce 2018. Dalším takovým příkladem dobré práce je *Operace Sophia* ve Středozezemním moři, která pracovala na narušení obchodních řetězců pašeráků migrantů a obchodníků s lidmi a v rámci které proběhlo vyškolení 355 příslušníků z řad libyjských námořních a pobřežních stráží.

Existují zde ovšem *bariéry v oblasti vojenské mobility*, kterým Unie pod záštitou EUGS hodlá čelit. Byly identifikovány tři hlavní bariéry vojenské mobility a to:

- nevhodnost infrastruktury pro hmotnost a velikost vojenských prostředků,
- regulační a procedurální otázky a
- nedostatky ve vojenské oblasti.

V návaznosti na tyto nedostatky byly specifikovány akce, které je nutno zrealizovat, aby došlo k zpružnění v oblasti vojenské mobility. Je nutné definovat vojenské požadavky na vojenskou mobilitu, a to nejen v rámci Unie ale i mimo ni, a to jak ze strategického, tak i technického hlediska, a to tak aby byla vytvořena členskými státy ve Vojenském výboru EU a zároveň schválena Radou. Dále je nezbytné identifikovat části transevropské dopravní sítě vhodné pro armádní dopravu, včetně potřebných modernizací stávající infrastruktury skrze civilní a vojenskou spolupráci. V rámci nadcházejícího víceletého finančního rámce (2021-2027) je předpoklad finanční podpory EU na projekty civilně-vojenské infrastruktury s dvojitým využitím ve výši 6,5 miliardy EUR. Mimo jiné se v návaznosti na regulační a procedurální otázky doporučuje zjednodušení pravidel týkajících se cel a přepravy nebezpečných věcí a podpora členských států při přípravě opatření k urychlení přeshraničních povolení k pohybu.

Odolnost států a společností na východě a na jihu je další prioritou EUGS, která bezprostředně souvisí s bezpečnostní a obrannou politikou Unie. V rámci této priority EU významně investovala do odolnosti východních partnerů, především na Ukrajině, v oblastech jako je právní stát, energetiky, kritické infrastruktury, počítačové komunikace, strategické komunikace a reformy a posílení bezpečnostních a obranných odvětví. Také v regionu a v regionu Blízkého Východu a severní Afriky přispěla k posílení bezpečnostních a obranných odvětví v boji proti extremismu a terorismu, posílení strategické komunikace a podpoře občanské společnosti mimo jiné se EU zapojila do budování odolnosti právního státu i v zemích západního Balkánu. Tato

činnost Unie se opírala o vesmírné technologie a informace jako je Evropský program pro pozorování Země Copernicus, který se v oblasti bezpečnosti zaměřuje na tři prioritní oblasti ostrahu hranic, námořní dohled, podporu opatření zahraniční politiky EU (Copernicus, 2020; European External Action, 2019e). EU mimo jiné hraje klíčovou roli poskytovatele námořní bezpečnosti v oblasti Afrického rohu a Guinejského zálivu. Unie investovala do budování odolnosti skrze rozpočtové podpory zaměřené na posílení státních kapacit v oblastech bezpečnosti, migrace, právního státu, ale také správy veřejných financí, vzdělávání, bezpečnost potravin a zdraví.

V oblasti priority *integrovaného přístupu ke konfliktům* se Unie orientovala na aktivnější prevenci a modernizaci systému včasného varování před konflikty EU. Mimo jiné zajistila, aby intervence Unie v krizových situacích vycházela z komplexního plánu založeného na analýze konfliktů, jako například ve Středoafričské republice. Významnou roli hrála podpora Unie prostřednictvím misí SBOP a rozvojem kapacit v součinnosti s OSN a Africkou unií. Pravděpodobně nejlepším příkladem integrovaného přístupu je oblast Sahelu, kde všechny politické, diplomatické, bezpečnostní, rozvojové, migrační a humanitární politiky, nástroje a iniciativy EU kooperovaly společně se všemi mezinárodními, státními a nestátními subjekty, které mají zájem na udržitelném míru v tomto regionu. Sahel se může stát normou ve způsobu přístupu řešení krizí. EU v současnosti podporuje tři hlavní oblasti:

- **politické partnerství**, EU je silným politickým partnerem zemí G5 Sahel a zahájila pravidelné dialogy „EU-G5“ v oblastech společného zájmu, jako je rozvoj, správa problematických oblastí, lepší zabezpečení, včetně boje proti terorismu a nedovoleného obchodování, mimo jiné se EU také silně angažuje v mírovém procesu na Mali,
- **podpora bezpečnosti a stability**, EU podporuje konkrétní regionální bezpečnostní iniciativy, Unie doposud poskytla 147 milionů EUR na založení G5 Sahel, jehož cílem je zlepšit regionální bezpečnost a boj s terorismem a organizovaným zločinem, EU je sama o sobě klíčovým hráčem v oblasti bezpečnosti v tomto regionu skrze tři mise SBOP: EUCAP Sahel Niger, EUCAP Sahel Mali, EUTM Mali,
- **rozvojová spolupráce**, EU je největším poskytovatelem rozvojové spolupráce v regionu, doposud Unie poskytla 8 miliard EUR v období 2014–2020 a prostřednictvím Nouzového svěřeneckého fondu EU pro stabilitu a řešení hlavní

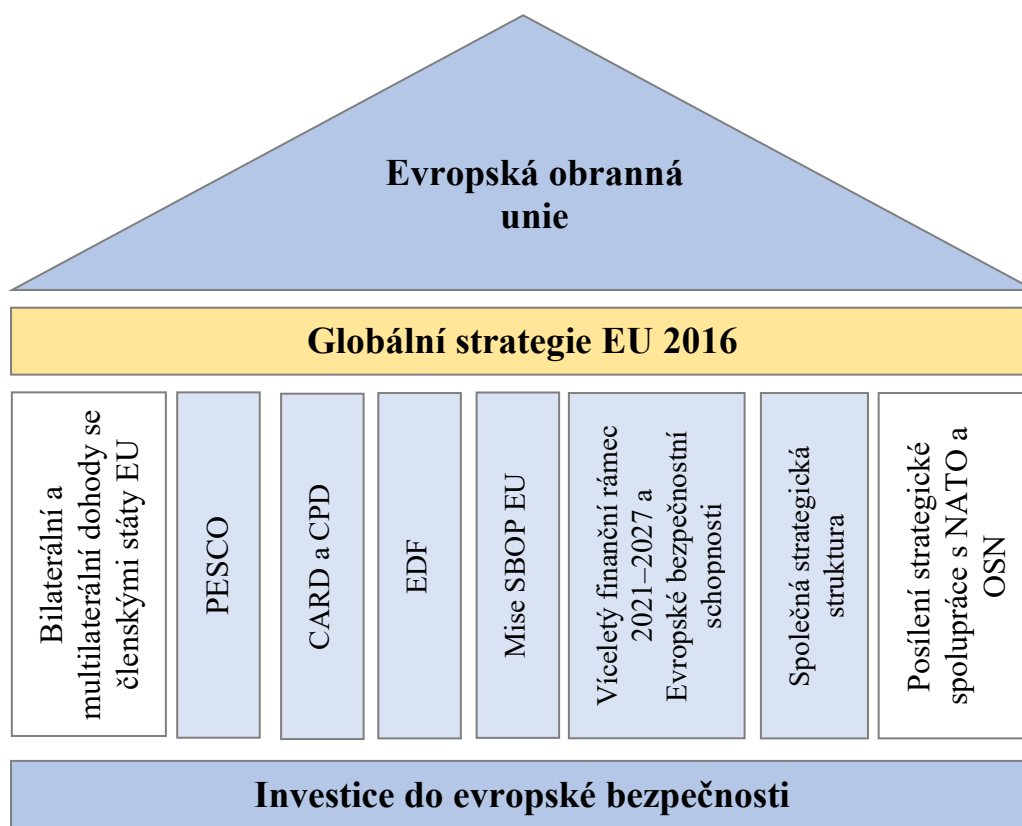
příčiny nepravidelné migrace a vysídlených osob v Africe přidělila 1,14 miliardy EUR pro region (European External Action, 2019e).

4.3 Evropská obranná unie

V posledních dvou letech se Unie zapojila do posílení evropské obrany skrze spolupráci nejen s jednotlivými členskými státy (se stálým zachováním a respektováním suverenity členských států), ale i s mezinárodními aktéry. Tato nová spolupráce má za cíl vytvořit platformu v rámci EU pro silnější a operačně více efektivní obranu, což již vyústilo ve vytvoření *Evropského obranného fondu, Stálé strukturované spolupráce, Schopnosti vojenského plánování a vedení, Koordinovaného ročního přezkumu obrany* a v intenzivnější spolupráci mezi EU a NATO. Tyto nové struktury vytvořily pilíře nově vznikající Evropské obranné unie (obrázek 4.1), která vychází z EUGS, a zaměřuje se na posílenou obrannou solidaritu a rozvinuté moderní kapacity s efektivnějším využitím zdrojů, členských zemí. Tato činnost je postavena na bilaterální a multilaterální obranné spolupráci mezi EU, jednotlivými členskými státy a posílenými strategickými partnerstvími s NATO a OSN.

Pro vytvoření efektivně fungující obranné unie v EU je třeba rozvíjet armádní schopnosti, pro které jsou klíčovými složkami Plán rozvoje schopností (The EU Capability Development Plan, CPD) a již zmiňované CARD, PESCO a EDF, které se vzájemně posilují a čehož je potřeba efektivně využít. Dalším klíčovým faktorem pro zabezpečení obrany je racionalizace a posílení národních výdajů na obranu a posílení zdrojů pro evropskou bezpečnost. Je nutné zajistit zvyšování národních rozpočtů na obranu a střednědobé zvyšování výdajů na obranu v rámci přijatých závazků. Toto posílení rozpočtu na obranu je nutné posílit i na úrovni Unie skrze víceletý finanční rámec.

Obrázek 4.1 Píliřová struktura Evropské obranné unie

Zdroj: European Commission (2019); vlastní zpracování 2020

V rámci SBOP musí dojít k posílení této politiky, a to především zajištěním připravenosti Unie i členských států k využití jejich nástrojů, a to jak civilních misí, tak vojenských operací, kde musí být mimo jiné zajištěna politická vůle k urychlení vytváření těchto nástrojů a zlepšení národních kapacit. V návaznosti na první přezkum vojenských schopností EU a vedení v rámci MPCC se členské státy dohodly na rozšíření spektra svých povinností. U vojenských misí se státy původně omezovaly na operační plánování a provádění na strategické úrovni, nyní jsou vojenské operace rozšířeny na výkonné vojenské operace, které posílily své stále personální kapacity odpovídajícím způsobem, tak aby jim bylo umožněno pracovat na plnohodnotné struktuře vojenského velitelství a velení a řízení. Taktéž civilní mise SBOP byly posíleny prostřednictvím *Plánu rozvoje civilních schopností*, mimo to se členské státy zavázaly posílit schopnost reakce Unie tím, že do 30 dnů budou schopny zahájit novou misi s kapacitou až 200 zaměstnanců v jakékoli oblasti činnosti, včetně veškerého nezbytného vybavení a logistiky. V tomto ohledu je také nezbytné vytvoření a upevnění společné strategické kultury a postupného vymezení společné obranné politiky EU.

Zásadním úkolem Evropské obranné unie je vytvoření komplexního a společného postoje vůči klíčovým hrozbám pro evropskou bezpečnost, jako je využití vojenské síly, povinnosti vzájemné pomoci a postupnému rozvoji společné obranné politiky, tak jak požadují členské státy podílející se na PESCO (v souladu s Čl. 42 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii (SEU) 7). Dále je v oblasti vzájemné spolupráce nutné posílení kooperace mezi ozbrojenými silami jednotlivých členských států Unie, tak aby nové iniciativy EU účinně doplňovaly již existující bilaterální či multilaterální spolupráce mezi evropskými armádami (tak aby byly v souladu s PESCO, CARD a EDF). Je nutné, aby na úrovni EU bylo institucionální upřádání přizpůsobeno pro daný účel, a aby byla zajištěna soudržnost politik EU a silná spolupráce nejen v oblastech institucionální spolupráce, ale také strategického propojení odborných znalostí a zdrojů jednotlivých institucí Unie (European Commission, 2019).

4.3.1 Stálá strukturovaná spolupráce / PESCO

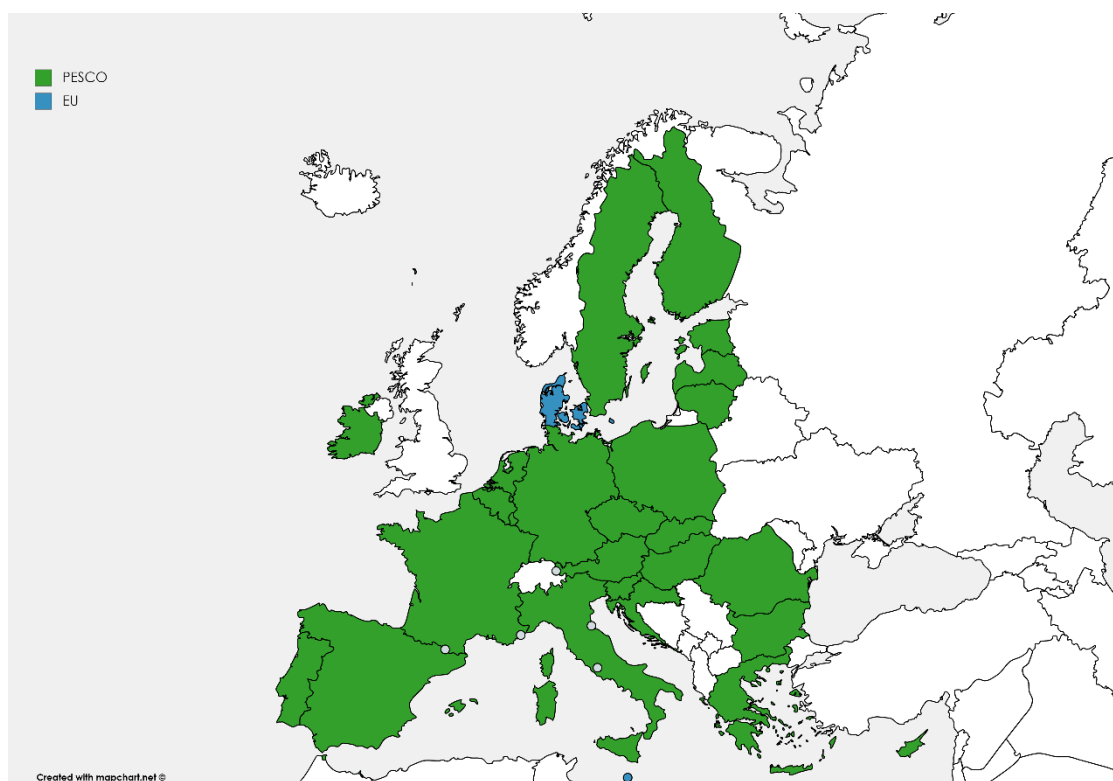
Vedoucí představitelé Evropské unie se v červnu 2017 dohodli na zahájení Stálé strukturované spolupráce s cílem dosáhnout většího posílení evropské bezpečnosti a obrany, důsledkem čehož v prosinci téhož roku přijala Rada rozhodnutí o zřízení PESCO. PESCO se účastní 25 členských států²⁷ Evropské unie (s výjimkou Dánska a Malty), které se zavázaly uplatnit článek 42. odst. 6 SEU a čl. 46 SEU a protokolu 10 Lisabonské smlouvy, který stanovuje, že skupina členských států může posílit svou spolupráci v oblasti obrany skrze navázání stále strukturované spolupráce PESCO (obrázek 4.3), (Evropská Rada, Rada Evropské unie, 2020a; European External Action, 2019d).

Cílem této spolupráce je rozvoj obranných schopností a jejich zpřístupnění pro vojenské operace EU a posílit tak schopnosti Unie jakožto bezpečnostního aktéra v mezinárodním prostředí a přispět k ochraně občanů EU s maximalizací efektivního využití výdajů na obranu. Hlavním rozdílem mezi jinými formami spolupráce a PESCO je *závazná* povaha příslibů, které zúčastněné členské státy dobrovolně přijaly.

---

²⁷ Členské státy v PESCO – Belgie, Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Itálie, Irsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko (Evropská Rada, Rada Evropské unie, 2017).

Obrázek 4.2 Členské státy Evropské unie v PESCO

Zdroj: European Commission (2019); vlastní zpracování 2020

PESCO funguje na dvou úrovních, a to na:

- úrovni Rady, která je odpovědná za celkové směřování obranné politiky a rozhodování, včetně hodnocení, zda zúčastněné členské státy plní své závazky, jednotlivé právní akty jsou přijímány jednomyslně²⁸, přičemž se hlasování mohou zúčastnit pouze členské země PESCO,
- úrovni projektů, které budou posuzovat výstup PESCO, každý projekt přitom bude řízen členskými státy, které se na něm podílejí (pod dohledem Rady).

Sekretariát PESCO tvoří *Evropská obranná agentura* a *Evropská služba pro vnější činnost*, včetně *vojenského štábu Evropské unie*, které také společně tvoří jediné kontaktní místo pro zúčastněné členské státy a instituce.

K posouzení plnění závaznějších povinností v rámci PESCO musí každý zúčastněný stát každoročně předložit *Národní prováděcí plán* (National Implementation Plan, NIP), kterým informuje ostatní státy o dosaženém pokroku v těchto povinnostech,

²⁸ Výjimkou je rozhodnutí o pozastavení členství či vstupu nových členů, tato rozhodnutí se přijímají kvalifikovanou většinou (European External Action, 2019d).

které přijal. NIP tvoří základnu pro hodnocení činnosti PESCO, výsledky hodnocení jsou následně předloženy Radě ve výroční zprávě o činnosti PESCO Vysokým představitelem na základě posouzení sekretariátem PESCO. První hodnocení bylo přijato Radou v květnu 2019.

Projekty PESCO mají přispívat k plnění závazků členských států, tak aby byly naplněny ambice EU v oblasti bezpečnostní a obrany. V současnosti je v rámci PESCO iniciováno 47 projektů, které byly přijaty Radou ve třech vlnách od března 2018 do listopadu 2019. Projekty pokrývají široké spektrum oblastí obrany a bezpečnosti, od vojenské mobility, výcviku, lékařství, sdílení informací po logistiku, optimalizaci řešení krizí, vesmírnou monitorovací síť a další. V počtu projektů jak z pohledu účasti, tak z pohledu vedení projektů existují značné rozdíly. Na nejvíce projektech se podílí Francie s 30 projekty z celkových 47, Francie zároveň vede 10 projektů díky čemuž má prvenství i v této oblasti, po Francii je na druhém místě Itálie a Německo, které ale oproti Francii své zastoupení ve vedení projektů snižovaly. Nejméně projektů mají Estonsko a Lotyšsko, které podílejí na dvou projektech z první plny. Největší nárůst mezi první a druhou vlnou v účasti na PESCO zaznamenala Česko a Francie, u třetí vlny zvýšili svou participaci na projektech Rumunsko, Maďarsko a Švédsko (Příloha 3).

V rámci hodnocení pokroku dosaženého v rámci PESCO po prvním roce provádění Rada zaznamenala, že zúčastněné členské státy dosáhly pokroku v oblasti zvyšování úrovně rozpočtů na obranu a společné investice do obrany, kdy se souhrnné rozpočty zvýšily o 3,3 % v roce 2018 a o 4,6 % v roce 2019. Dalším pozitivním přínosem PESCO je skutečnost, že zúčastněné státy při národním obranném plánování více využívají nástrojů, iniciativ a mechanismů Unie, jimiž jsou plán rozvoje schopností, CARD a *Evropský program obranného průmyslu*²⁹ (European Defence Industrial Development Programme, EDIDP), který je součástí Evropského obranného fondu. Mimo jiné Rada vyzývá zúčastněné státy k pokroku při plnění přísnějších závazků a posílení rozvoje kooperativních schopností a také ke zvýšení dostupnosti vojenských sil a posílení jejich nasazení pro operace SBOP (Evropská rada, Rada Evropské unie, 2019c).

---

²⁹ Evropský program obranného průmyslu je dvouletý program pro období 2019-2020, jehož cílem je zvýšení konkurenceschopnosti obranného průmyslu EU prostřednictvím spolufinancováním z rozpočtu EU. Rozpočet EDIDP pro dvouleté období je 500 milionů EUR, který má podpořit úsilí obranného průmyslu EU při vývoji obranného vybavení a technologií (European Commission, 2018).

Jak již bylo zmíněno, PESCO je úzce spjato s novým koordinovaným ročním přezkumem obrany (CARD) a Evropským obranným fondem (EDF), které společně tvoří vzájemně posilující se nástroje. CARD je řízen *Evropskou obrannou agenturou* skrze systematické sledování národních plánů výdajů na obranu, což pomáhá v identifikaci příležitostí nových iniciativ pro spolupráci. Hlavními přínosem CARD je zvýšení transparentnosti a politické viditelnosti evropských obranných schopností a také zlepšení identifikace nedostatků v oblasti obrany (European External Action, 2019d; Evropská Rada, Rada Evropské unie, 2020a).

PESCO má rozvíjet způsobilé projekty, které by mohly mít prospěch z financování v rámci Evropského obranného fondu. Jelikož EDF poskytuje členským státům v oblasti obrany finanční pobídky s cílem posílit spolupráci nejen v této oblasti, ale i v oblasti výzkumu a vývoje schopností, mohou tak projekty PESCO těžit ze zvýšeného spolufinancování EU, které má potenciál dosáhnout až 30 % pro vývoj prototypů (místo současných 20 %), (European External Action, 2019d).

4.3.2 Evropský obranný fond

Evropský obranný fond (EDF) je fond spravovaný Evropskou unií za účelem koordinace a zvyšování národních investic do obranného výzkumu a zlepšení spolupráce mezi národními silami a bude tak přispívat ke strategické autonomii při ochraně Evropy. V roce 2016 předseda Komise Jean-Claude Junker navrhl jeho vytvoření, přičemž byl fond oficiálně založen v roce 2017. Cílem EDF je zlepšit podporu inovací a umožnit zvýšení úspor z rozsahu v obranném výzkumu a vývoji, a tím posílit budování nezbytných vojenských schopností v EU (European Commission, 2019; Army recognition, 2019). EDF podporuje účast malých a středních podniků na projektech spolupráce a jejich podnícení k vývoji inovativních řešení v oblasti obrany. Pro současné období byl zřízen program EDIDP, který je mimo jiné otevřen i pro spolupráci se třetími zeměmi.

EDF se skládá ze dvou částí *výzkumu* a *schopností* (Příloha 4), které jsou odlišné, ale vzájemně se doplňují, přičemž se obě realizují postupně. Obě tyto části budou koordinovány koordinačním výborem, ve kterém budou zastoupeni členové Komise, Vysoký představitel, členské státy, EDA a případně zástupci z oblasti průmyslu, přičemž podpora z rozpočtu EU bude přizpůsobena jednotlivé fázi příslušného cyklu. Programy a nástroje budou otevřeny pro účast příjemců ze všech členských států Unie, bez ohledu na velikost a umístění v EU. Existuje předpoklad, že největší přínos se projeví především u

malých a středních podniků, díky svému postavení v oblasti inovací v Evropě a jejich významu v dodavatelských řetězcích.

Část výzkumu již začalo financovat výzkumnou a inovační činnost a technologie v oblasti obrany. Zahájením přípravné akce s celkovým očekávaným rozpočtem 90 milionů EUR byly zahájeny první kroky k budoucímu programu. Mezi takto financované projekty mohou patřit projekty PESCO. Prostřednictvím zvláštního programu EU by mělo být financováno v plné míře poskytnuto z rozpočtu EU v nadcházejícím období víceletého finančního rámce, přičemž odhadovaný rozpočet je přibližně 500 milionů EUR ročně. Program výzkumu bude vycházet ze zkušeností získaných během pilotního projektu, přípravné akce a struktur pro správu a řízení programu Horizont 2020 a bude odrážet specifika odvětví obrany.

Část schopností, které by ve střednědobém horizontu mělo za rok dosáhnout cílené referenční výše 5 mld. EUR za rok, podpoří společný rozvoj a získávání klíčových obranných schopností. Přestože se předpokládá, že většina příspěvků bude pocházet od členských států, bude rozpočet EU podporovat spolupráci v oblasti obrany skrze snížení rizika v počátečních fázích cyklu průmyslového vývoje. Příspěvky poskytované prostřednictvím EDIDP podpoří konkurenceschopnost tohoto odvětví. Financování a investice Unie se zaměří na životaschopné projekty v prioritních oblastech díky požadavku společného finančního závazku pro další vývoj konečného produktu a zadávání veřejných zakázek na konečný produkt nebo technologii členskými státy (EUR-LEX, 2017).

Díky této struktuře bude EDF fungovat jako katalyzátor inovativní a konkurenceschopné průmyslové základny, která bude schopna uspokojit evropské obranné potřeby a díky podpoře ve všech fázích bude zaručovat, že nedojde k zániku poznatků vědeckovýzkumné činnosti díky nedostatečné finanční podpoře na vývoj a testování nových technologií a prototypů. Výzkumná fáze bude profinancována až ze 100 % formou grantů, cen a veřejných zakázek, přičemž vývoj skládající se ze studií a návrhů bude financován ze 100 % a v případě prototypů z 20 %. Testování, kvalifikace a certifikace bude pokryta z 80 %. Bude existovat bonusové ohodnocení za inovativní projekty, které budou zahrnovat malé a střední podniky a podniky se střední tržní kapitalizací. Všechny tyto projekty musí přispívat k plnění dohodnutých priorit v rámci SZBP a NATO. Následná pořizovací fáze bude bez finanční podpory Unie, s možností pro členské státy pořídit vojenský materiál společně. Mimo to bude až 8 % z celkového

rozpočtu vyčleněno na průlomové a vysoce riskantní inovace. Subjekty třetích zemí se mohou podílet na projektech financovaných EDF pouze za předpokladu splnění určitých podmínek, které zaručí ochranu bezpečnostních a obranných zájmů EU a jejích členských států (Evropská komise, 2019).

Přestože Evropský obranný fond a jeho dvě části představují zásadní posun EU k postupnému budování Evropské obranné unie, bude nutné v budoucnosti vynaložit větší prostředky. V reakci na tuto skutečnost komise v červnu 2018 navrhla vůbec první vyhrazený rozpočet na obranné akce v rámci příštího víceletého finančního rámce pro období 2021–2027. V návrhu je přislíbeno 13 mld. EUR na posílený Evropský obranný fond a dalších 6,5 mld. EUR na vybudování strategické dopravní infrastruktury, které by zefektivnily vojenskou mobilitu, pod záštitou *Nástroje pro propojení Evropy* (Connecting Europe Facility, CEF), který se tak stane jedním z hlavních příspěvků a výsledků spolupráce mezi EU a NATO. Těchto dohromady 19,5 mld. EUR na obranu představuje přibližně 1,5 % z celkového navrhovaného rozpočtu (European Commission, 2019).

Plně fungovat začne EDF až v roce 2021, do té doby bude spolupráce v oblasti obrany financována skrze zdroje EU, a to z již stávajících programů. V současném víceletém finančním rámci Unie podporuje obrannou spolupráci rozpočtem ve výši 590 milionů EUR. Tento rozpočet je rozdělen do dvou kategorií (tabulka 4.1) výzkum a vývoj. Tyto prostředky jsou vynakládány již od roku 2017, kdy se do výzkumu investovalo 25 milionů EUR. Naproti tomu do vývoje Unie investovala až od roku 2019 ve výši 245 milionů EUR a pro rok 2020 vyčlenila Unie podporu ve výši 255 milionů EUR, přičemž v tomto roce není přiřazen příspěvek na výzkum (toto je pravděpodobně zapříčiněno, že současný víceletý finanční rámec již končí), (European Commission, 2019).

Tabulka 4.1 Podpora obranného průmyslu v období 2017-2020

	výzkum	vývoj
2017	25 milionů EUR	
2018	40 milionů EUR	
2019	25 milionů EUR	245 milionů EUR
2020		255 milionů EUR
celkem	90 milionů EUR	500 milionů EUR

Zdroj: Evropská komise (2019); vlastní zpracování 2020

Následující tabulka 4.2 zobrazuje možné (budoucí) rozdělení financování bezpečnosti a obrany v EU. Jak již bylo zmíněno v současném končícím období víceletého finančního rámce, tvoří rozpočet v rámci EDF 590 milionů EUR s účinností od roku 2017. Pro nadcházející období je rozpočet EDF 13 mld. EUR, s 4,1 mld. EUR na výzkum a 8,9 mld. EUR na vývoj, přičemž budou výdaje na obranu a bezpečnost posíleny o *Nástroj pro propojení Evropy* s cílem zvýšit vojenskou mobilitu ve výši 6,5 mld. EUR. Mimo rozpočet EU figuruje *Evropský mírový nástroj* (kapitola 2.4.2) s rozpočtem pro následující období ve výši 10,5 mld. EUR (pro mise SBOP, mírové operace třetích stran a ozbrojené síly zemí mimo EU). Z těchto dat vyplývá, že pro nadcházející období 2021-2027 je plánováno podpořit výkon bezpečnostní a obranné politiky částkou 30 mld. EUR.

Tabulka 4.2 *Financování bezpečnosti a obrany v EU*

Rozpočet EU			Mimo rozpočet EU	
	2014-2020	2021-2027	2021-2027	
EDF	590 mil EUR (od roku 2017)	13 mld. EUR	EPF	10,5 mld. EUR
CEF		6,5 mld. EUR		

Zdroj: European Commission (2019); vlastní zpracování 2020

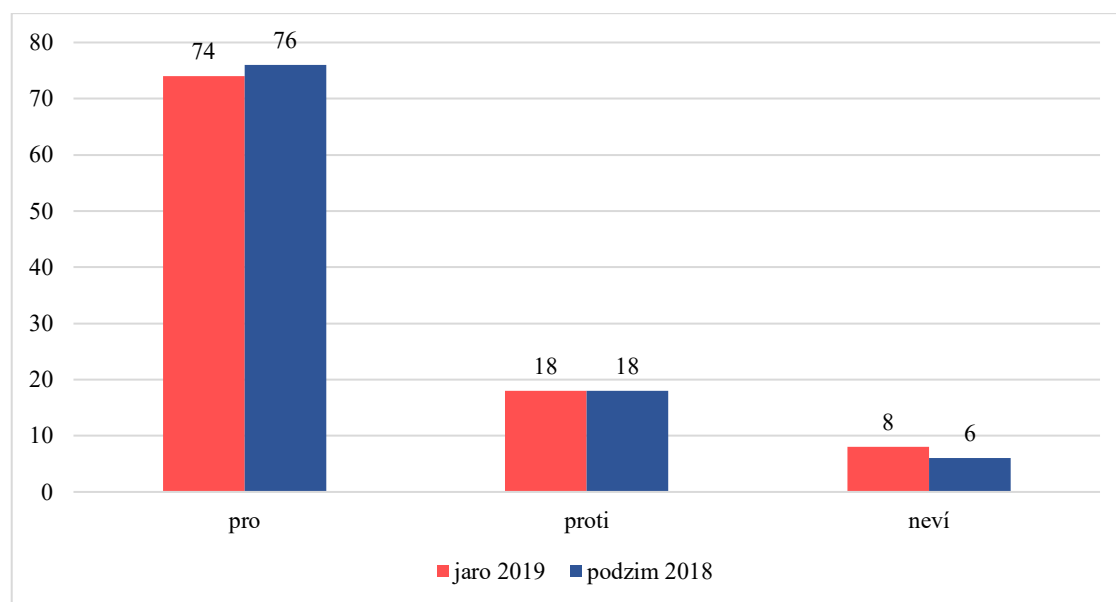
Je nutné upozornit, že ačkoliv dle výše zmíněných údajů je pravděpodobné, že dojde k větším investicím v oblasti obrany Unie, stále není stanoven víceletý finanční rámec pro nadcházející období 2021-2027. Vzhledem k faktu, že se situace ve světě neustále mění a má dopady i na Evropu, je nutné počítat i s variantou, že dojde ke snížení alokace pro obranu v nadcházejícím období a politika Unie se bude orientovat jiným směrem.

4.4 Veřejné mínění

S cílem zjistit spokojenost občanů Unie probíhají průzkumy veřejného mínění, které se snaží nasměrovat jednotlivé politiky tím správným směrem. Tento průzkum se pravidelně zaměřuje i na oblast Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, aby tak umožnil ucelený pohled na vývoj v této politice a přispěl tak k nalezení směru pro další vývoj v této oblasti.

Podle průzkumu Eurobarometru z jara 2019 (Evropský pohled na priority EU), kde byla zahraniční a obranná politika zahrnutá v kategorii „podpora evropských politik“, vyplynulo, že více než sedm z deseti respondentů (74 % - pokles o 2 p. b. oproti předcházejícímu období) by schválilo principy společné obranné a bezpečnostní politiky ve členských státech EU, zatímco 18 % je proti (oproti předcházejícímu období beze změny) viz graf 4.4.

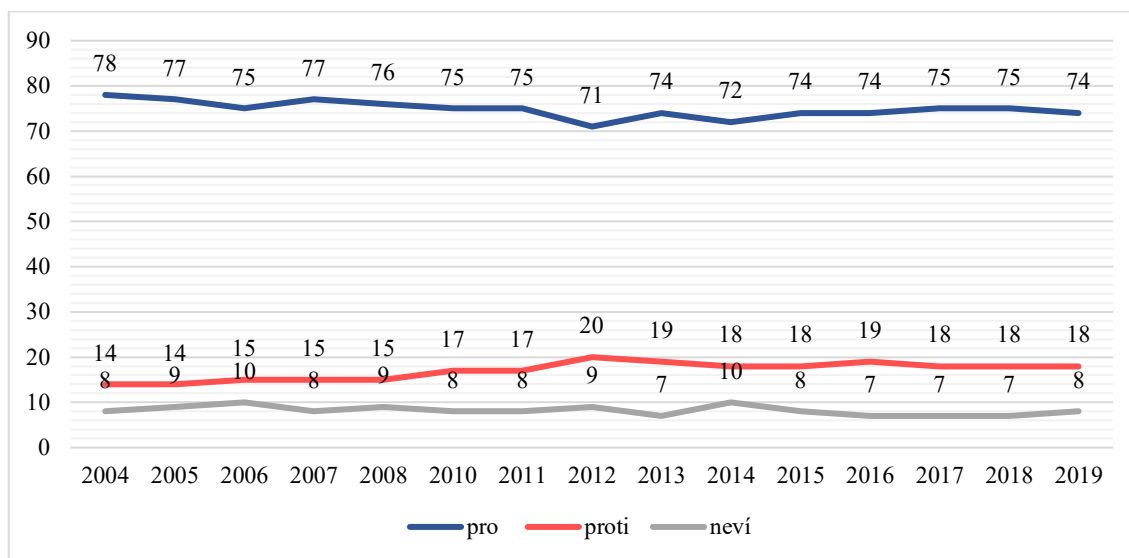
Graf 4.4 Názor dotazovaných obyvatel EU, zda jsou pro či proti SBOP z databáze Eurobarometru z jara 2019 v porovnání s daty z podzimu 2018 v %

Zdroj: Eurobarometr (2019a); vlastní zpracování 2020

V dlouhodobém horizontu jsou výsledky „pro“ SBOP EU konstantní (graf 4.5), ačkoliv od roku 2004 (78 %) došlo k poklesu o 4 p. b. (při stejném procentním zastoupení možnosti „nevím“), přičemž největší pokles byl zaznamenán v roce 2012, kdy bylo pro SBOP EU 71 %, přičemž proti bylo 20 % dotazovaných.

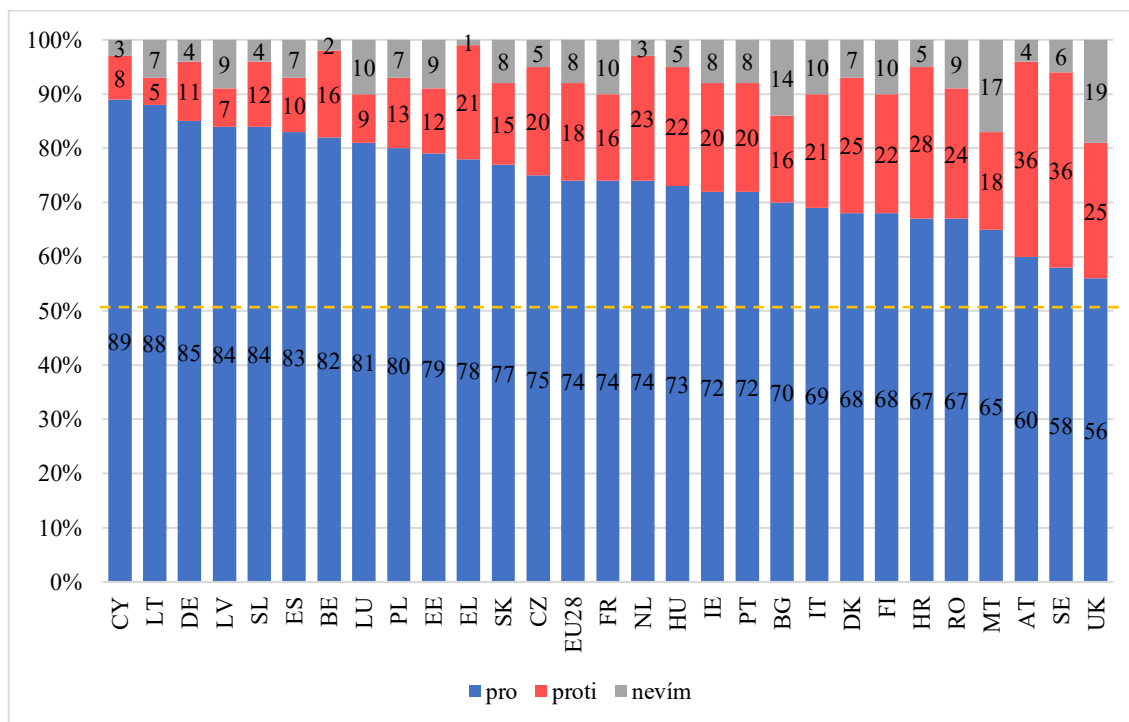
Graf 4.5 Vývoj názoru dotazovaných obyvatel členských států EU na SBOP EU za sledované období 2004-2019 v %

Zdroj: Eurobarometr (2019a); vlastní zpracování 2020

Z pohledu jednotlivých členských zemí je všeobecně podpora SBOP EU kladná (graf 4.6), ve všech zemích je její podpora větší než 50 %. Největší podporu respondentů má SBOP na Kypru (89 %), Litvě (88 %) a Německu (85 %). Nejmenší podporu z členských zemí Unie má tato politika ve Švédsku (58 %) a Rakousku (60 %).

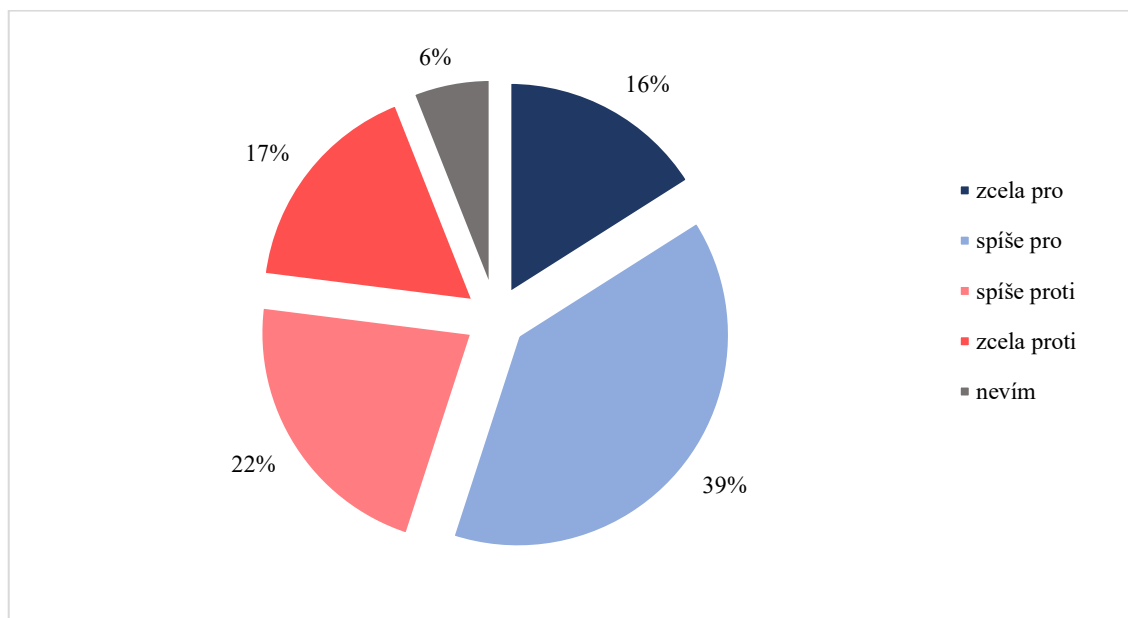
Graf 4.6 Názor dotazovaných obyvatel na SBOP EU v jednotlivých členských státech EU v %

Zdroj: Eurobarometr (2019a); vlastní zpracování 2020

Mimo výše zmíněné Eurobarometr posuzoval i to, zda jsou respondenti pro vytvoření společné evropské armády viz graf 4.7. Z průzkumu vyplývá, že 55 % z dotazovaných je pro vytvoření armády EU, přičemž 16 % je zcela pro a 39 % spíše pro. Naopak proti je 39 % respondentů se 17 % zcela proti a 22 % spíše proti. Oproti roku 2015, kdy byli respondenti dotazováni v rámci Eurobarometru, je zaznamenán nárůst v kategorii „pro“ o 2 p. b.

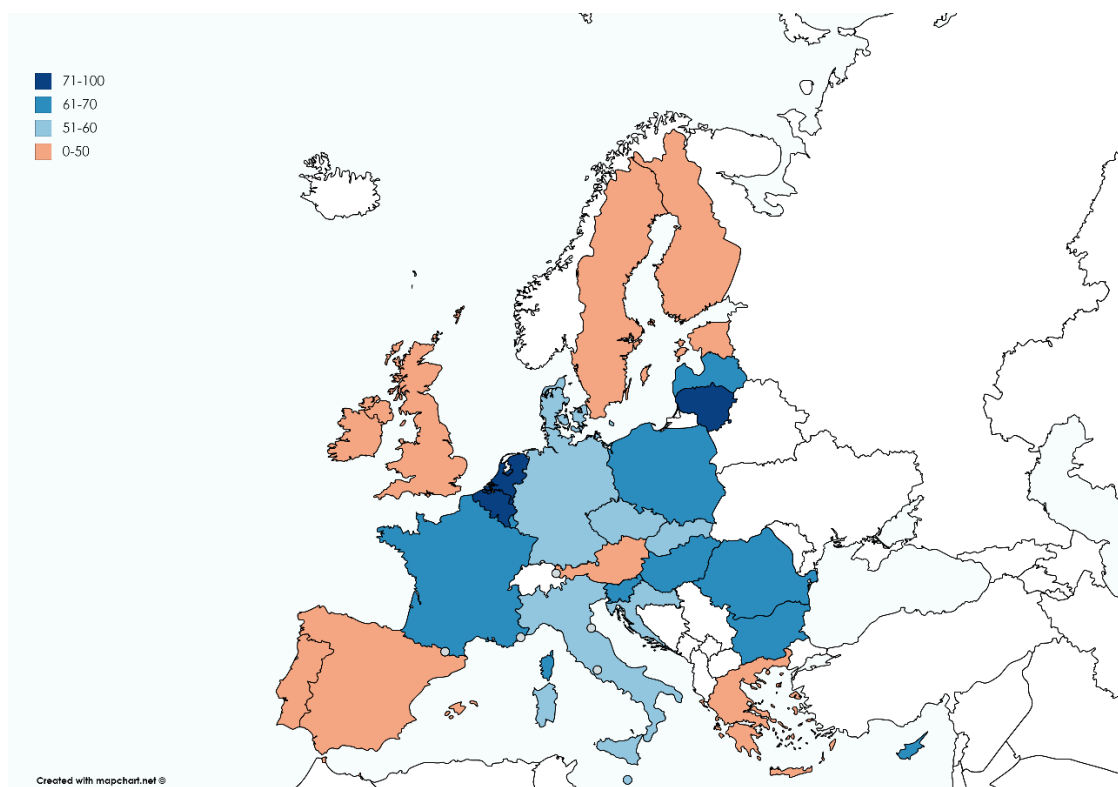
Graf 4.7 Názor dotazovaných obyvatel členských států EU na vytvoření společné armády EU v %

Zdroj: Eurobarometr (2017b); vlastní zpracování 2020

Z hlediska jednotlivých členských států je ve 23 členských státech většina dotazovaných pro vytvoření společné armády EU (obrázek 4.4). Největší podpora je pak v Nizozemsku a Belgii se 74 % zastoupením respondentů a Litvě se 71 %. Proti vytvoření společné armády jsou respondenti ze Švédska (40 %), Finska (42 %), Rakouska (45 %) a Irska (46 %).

Obrázek 4.3 Mapa členských států EU – Názor dotazovaných obyvatel jednotlivých členských států na vytvoření společné armády EU (zastoupení „pro“ v %)

Zdroj: Eurobarometr (2017b); vlastní zpracování 2020

Průzkum Eurobarometru (2017) uvádí, že v porovnání s daty z roku 2015 se podíl respondentů, kteří podporují vytvoření armády EU, zvýšil ve 20 zemích. K největšímu růstu došlo na Kypru s nárůstem o 19 p. b., naopak ke snížení došlo v Estonsku, Chorvatsku (42 % „proti“ s nárůstem o 10 p. b.), Maltě, Lotyšsku, Rumunsku a Finsku.

Na základě výsledků šetření veřejného mínění obyvatel Evropské unie vyplynulo, že si obyvatelstvo všímá bezpečnostní politiky a vnímá ji jako nezbytnou součást širokého spektra politik Unie. Mimo jiné z průzkumu vyplývá, že je bezpečnostní politika vnímána pozitivně a zároveň se potvrdila důležitost samotné politiky.

5 Závěr

Jak již bylo zmíněno v úvodu, ani po 75 letech od konce druhé světové války není oblast bezpečnosti a obrany upozaděna v rámci politik Evropské unie, naopak existuje velký potenciál k jejímu dalšímu rozvoji. EU jako jedna z nejrozvinutějších integrací na světě, se snahou stát se velkým globálním hráčem v oblasti bezpečnosti, klade důraz na respektování lidských práv a jejich ochranu se snahou předcházet konfliktům a napomáhat svou činností k míru nejen na území Unie, ale i v jejím bezprostředním okolí.

Již od vzniku Evropského společenství uhlí a oceli v roce 1952 se objevovaly snahy o zřízení čehosi, co bychom v dnešní době nazvali jako obrannou unii. *Evropské obranné společenství*, jehož vznik se nakonec v 50. letech neuskutečnil, představovalo jednu z prvních snah o vytvoření nadnárodní integrace s pravomocemi v oblasti bezpečnosti a obrany (viz kapitola 2.1). Ačkoliv tyto snahy o vytvoření EOS a *nadnárodní evropské armády*, nakonec ztroskotaly, neznamenalo to konec pro společnou bezpečnostní a obrannou politiku. Klíčovým momentem k rychlejšímu postupu v oblasti „společné“ bezpečnosti byl rozpad SSSR a následné riziko vzniku dalších konfliktů, které se bohužel v některých případech naplnilo. Maastrichtskou smlouvou, která vytvořila pilířovou strukturu EU, s hlavním a samostatným pilířem SZBP (viz obrázek 2.1), a následně hlavně Amsterodamskou smlouvou, která přinesla klíčové změny v podobě ustanovení *Vysokého představitele pro SZBP* (viz kapitola 2.3) a tím vyplnila chybějící místo jednoho stálého reprezentanta Unie v zahraničních věcech. Evropská unie rovněž posílila svou roli globálního hráče zavedením společných strategií v oblasti SZBP (viz kapitola 2.2.1). Od implementace těchto smluv došlo k dalšímu zrychlení vývoje díky Lisabonské smlouvě, která mimo jiné nahradila doposud používaný termín Evropská bezpečnostní a obranná politika za *Společná bezpečnostní a obranná politika*.

Významným milníkem v oblasti SBOP bylo vytvoření jejího nejdůležitějšího nástroje, zahraničních *vojenských, policejních a civilních misí*, které se uskutečňují již od roku 2003. Mise a operace SBOP se postupem času staly klíčovým a nepostradatelným nástrojem Unie nejen v oblasti ochrany vlastní bezpečnosti, ale také v oblasti upevňování stability a podpory demokratických hodnot v zahraničí. Tyto mise se odehrávají nejen na území Evropy, ale především v Africe (viz obrázek 3.1). V poslední době se stal oblastí zájmu EU region Sahel, kterému se díky rostoucímu počtu konfliktů přezdívá *pás nestability* (viz kapitola 3.3.1). Podle dostupných dat probíhá v současné době 18 misí a operací EU (Příloha 1), u kterých stojí za zmínku operace EUTM Mali, která je vojenskou

operací právě v regionu Sahel. Přestože s ohledem na koloniální historii je nejvíce angažovanou zemí Unie v této oblasti Francie, zapojuje se aktivně do této mise i Česká republika, která bude právě EUTM Mali od července 2020 řídit. I samotná Globální strategie EU 2016 a její hodnocení (viz kapitola 4.2) upozorňuje na pozitivní dopad těchto misí v oblastech zajištění bezpečnosti a podpory stability. Za nejúspěšnější byla a stále je považována mise v námořní oblasti *Operace Atalanta*, která se zaměřuje na boj proti pirátským aktivitám u Afrického rohu, kdy od roku 2011 došlo k výraznému poklesu útoků ze 176 na pouhé 4 útoky v roce 2018. Dalším příkladem je *Operace Sophia* ve Středozemním moři, tato je od 31. 3. 2020 do určité míry nahrazena *Operací IRINI*. Námořní operace (viz kapitola 3.1.1) jsou klíčovým nástrojem v boji proti pašování osob na území EU a boji proti pirátství.

Je na místě zdůraznit, že Unie jedná v rámci misí na pozvání cílových zemí a participace členských států v rámci mise je zcela dobrovolná, tudíž je stále respektována suverenity a národní zájmy členských států. Zároveň jsou stále v této oblasti respektována mezinárodní partnerství, a to především partnerství EU a NATO, kde platí pravidlo ustanovené dohodou *Berlin plus*, která dává NATO přednostní právo vojenského zásahu v cílové destinaci (viz kapitola 3.4). Tento fakt potvrzuje, že nedochází k nahrazení NATO, ale naopak k posílení kooperace s EU. K původním obavám, že by posilování spolupráce mezi členskými státy Unie či samotné vytvoření SBOP zastínilo důležitost a význam NATO v oblasti obrany, nedošlo. Naopak posilování významnosti SBOP má pozitivní dopad na spolupráci EU a NATO, která se stala klíčovou prioritou nejen v rámci Společné bezpečnostní a obranné politiky EU, ale také v rámci Globální strategie EU 2016, jejíž hodnocení potvrzuje význam této spolupráce pro rozvoj kooperace a efektivnějšího využití sil (viz kapitola 4.2.1).

Jak bylo uvedeno v rámci kapitoly 4, Globální strategie EU 2016, která svou celkovou agendu orientuje směrem k efektivnější zahraničně bezpečnostní politice EU, je jedním z faktorů a impulzů, které by mohly ve svém konečném důsledku vést k vytvoření *Evropské obranné unie*. Z hodnocení EUGS vychází, že k největšímu pokroku došlo díky zavedení nových iniciativ, které by zajistily větší kooperaci a umožnily tak efektivnější implementaci SBOP. Za největší úspěchy v oblasti těchto nových iniciativ je bezpochyby považováno vytvoření *Stálé strukturované spolupráce PESCO*, do které se zapojilo 25 členských států unie (s výjimkou Dánska a Malty), (viz obrázek 4.2). PESCO je považováno za jeden ze základních pilířů, které by mohly vést k vytvoření Evropské

obraně unii (viz obrázek 4.1). Jako i v minulosti, lze vidět, že nejvíce aktivním členem v této iniciativě je Francie, která ze současných 47 projektů, které jsou iniciovány v rámci PESCO participuje z 64 %, následována Itálií (55 %), Španělskem (51 %), Německem (34 %) a Řeckem (30 %). Opět ani Česká republika není pozadu, co se týče účasti na projektech v rámci PESCO, na kterých se podílí z 19 % (viz Příloha 3).

Dalším dílčím stavebním kamenem Evropské obranné unie má být *Evropský obranný fond*, který byl vytvořen za účelem koordinace a zvyšování národních investic do obranného výzkumu a zlepšení spolupráce mezi národními silami a bude tak přispívat ke strategické autonomii při ochraně Evropy. EDF je navržen jako systém složený ze dvou základních částí, *výzkumu a vývoje*, které mají co nejefektivněji využít prostředky EU pro výzkum a pořizování v rámci obranných technologií (viz Příloha 4). V současném víceletém finančním rámci (2014-2020), bylo od roku 2017 uvolněno pro potřeby EDF 590 milionů EUR a pro nadcházející období víceletého finančního rámce (2021-2027) by mělo být zajištěno 13 mld. EUR (viz tabulka 4.2).

Jak vyplývá z analýzy především v rámci kapitoly 4, hlavním důvodem, proč by mělo dojít k navýšení prostředků pro potřeby SBOP a také zefektivnění celkového přístupu k této politice, je snaha Unie stát se globálním hráčem v oblasti bezpečnosti. Pokud ale např. srovnáme výdaje na bezpečnost v rámci Unie a USA lze vidět, že EU značně zaostává nejenom ve výši investic, ale i v efektivním využití již existujících zdrojů. Spojené státy investují na obranu až 3,3 % HDP, přičemž země EU investují pouhých 1,34 % (viz graf 4.3). Je tedy evidentní, že v rámci Unie nedochází k efektivnímu využití obranných prostředků, mimo jiné i díky širokému spektru typů zbraňových systémů členských zemí EU (178 typů) naproti tomu v USA je to pouze 30 typů. Vytvořením Evropské obranné unie by tak mohlo dojít k redukci tohoto neefektivního využití zdrojů a k lepšímu rozložení výdajů na obranu.

Je nutné upozornit, že většina těchto iniciativ byla vytvořena během tzv. Junkerovy komise, která se otázkou bezpečnosti zabývala poměrně intenzivně a snažila se ji efektivně vyřešit. Otázkou je, zda i současná Komise pod vedením Ursuly Von der Leyen bude směřovat stejným směrem a zda vzhledem k turbulentním změnám nedojde k restrukturalizaci či úplnému zániku „Junkerových iniciativ“. Ačkoliv podle výsledků šetření veřejného mínění obyvatel EU je oblast bezpečnosti považována za důležitou politickou oblast (viz graf 4.4), je nutno počítat s možností změny, s ohledem na současnou situaci.

Proto lze konstatovat, že hypotéza: *Integrační tendence v oblasti bezpečnosti a obrany se vrací zpět do stavu vycházejícího z 50. let dvacátého století*, nebyla potvrzena, a to především z důvodu, že současná situace je dosti odlišná od padesátých let, a to hlavně v důsledku všech výše zmíněných iniciativ Evropské unie, jako je spolupráce EU a NATO, Stálá strukturovaná spolupráce a Evropský obranný fond, které se do budoucna mají stát klíčovými pro vývoj Evropské obranné unie. Navíc je situace odlišná převážně i díky posílení globalizace, která zapříčinila nejen rychlejší přenos znalostí a informací a propojila svět v „dobrém“ smyslu, ale mimo jiné umožnila například i šíření koronaviru. Je zjevné, že komplexní dopad této pandemie na ekonomiky všech zemí, nejen EU, je jen těžko předvídatelný, a že do budoucna ovlivní nejen Společnou bezpečnostní a obrannou politiku, ale i ostatní politiky, které na první pohled nemusí s tímto problémem souviset. Je ovšem také nutné zdůraznit, že EU zatím postupuje svým vlastním tempem, a s ohledem na počet politik a různorodost členských zemí si v oblasti SBOP v současnosti vede poměrně dobře, především pak díky společným misím a operacím, kterými zatím prokázala její efektivnost.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6.

FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014. ISBN 978-80-248-3333-0.

KOENIG, Nicole. *EU security policy and crisis management: a quest for coherence*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2016. Routledge studies in European security and strategy. ISBN 978-1-138-96134-0.

LACINA, Lubor, Petr STREJČEK a Petr BLÍŽKOVSKÝ. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-104-9.

NAVRÁTIL, Boris, Radomír KAŇA a Bohumír ZLÝ. *Evropská unie a integrační procesy: terminologický slovník (aktualizovaný po Lisabonské smlouvě)*. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita, 2012. ISBN 978-80-248-2904-3.

SMITH, Michael E. *Europe's common security and defence policy: capacity-building, experiential learning, and institutional change*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. ISBN 978-1-107-17300-2.

Elektronické dokumenty a ostatní

ARMÁDNÍ NOVINY. Konec Afghánistánu. Česká armáda se přesouvá do Afriky. *Armadinoviny.cz* [online]. 30. 1. 2020 [1. 5. 2020]. Dostupné z: <https://www.armadinoviny.cz/konec-afghanistanu-ceska-armada-se-presouva-do-afriky.html>

ARMY RECOGNITION. European Defense Fund on track with 525 million euro. *Armyrecognition.com* [online]. 4. 4. 2019 [18. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.armyrecognition.com/april_2019_global_defense_security_army_news_in_dustry/european_defense_fund_on_track_with_525_million_euro.html

CARIN INFO. NATO and ESDP: Institutional Complexities and Political Realities. *Cairn.info* [online]. 10. 1. 2010 [6. 5. 2020]. Dostupné z: <https://www.cairn.info/revue-politique-etrangere-2009-5-page-95.htm#no14>

CENTRUM FOR EUROPEAN POLICY STUDIES. Differentiated integration within PESCO. *Ceps.eu* [online] 2019 [15. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.ceps.eu/ceps-publications/differentiated-integration-within-pesco/>

CONSILIUM. EULEX Kosovo: new role for the EU rule of law mission. *Consilium.europa.eu* [online]. 8. 6. 2018 [19. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/06/08/eulex-kosovo-new-role-for-the-eu-rule-of-law-mission/>

CONSILIUM. Joint Declaration By The President Of The European Council, The President Of The European Commission, And The Secretary General Of The North

Atlantic Treaty Organization. *Consilium.europa.eu* [online]. 8. 7. 2016 [26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/21481/nato-eu-declaration-8-july-en-final.pdf>

CONSILIUM.Common Security and Defence Policy EU Battlegroups. *Consilium.europa.eu* [online]. 2013 [5. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/esdp/91624.pdf

COPERNICUS. Bezpečnost – Copernicus v ČR. *Copernicus.gov.cz* [online]. 2016 [15. 4. 2020]. Dostupné z: <http://copernicus.gov.cz/bezpecnost>

EDOTACE. Globální Evropa. *Edotace.cz* [online]. 2020 [25. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.edotace.cz/clanky/globalni-evropa>

EUAM UKRAINE. About us. *Euam-ukraine.eu* [online]. 2020 [22. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.euam-ukraine.eu/our-mission/about-us/>

EUBAM MOLDAVA AND UKRAINE. Who we are? *Eubam.org* [online]. 2020 [20. 3. 2020]. Dostupné z: <http://eubam.org/who-we-are/>

EUBAM RAFAH. About us. *Eubam-rafah.eu* [online]. 13. 3. 2020 [20. 3. 2020]. Dostupné z: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:KJB1IGkG82oJ:https://www.eubam-rafah.eu/en/node/5048+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>

EUBAM RAFAH. The European Union Border Assistance Mission for the Rafah Crossing. *Eubam-rafah.eu* [online] 2018 [19. 3. 2020]. Dostupné z: <https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn:aaid:scds:US:0abc305a-a87a-46ca-8462-c42b8a57ff6e>

EUBAM RAFAH. The European Union Border Assistance Mission for the Rafah Crossing. *Eubam-rafah.eu* [online]. 2018a [20. 3. 2020]. Dostupné z: <https://documentcloud.adobe.com/link/track/?pageNum=1&uri=urn%3Aaaid%3Aascds%3AUS%3A0abc305a-a87a-46ca-8462-c42b8a57ff6e>

EUBAM. EUBAM Annual Report 2019. *Eubam.org* [online]. 2020 [20. 3. 2020]. Dostupné z: http://eubam.org/wp-content/uploads/2020/03/200327_EUBAM-Annual-Report-2019-EN-final-spreads.pdf

EUCAP SOMALIA. About us. *Eucap-som.eu* [online]. 2020 [22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.eucap-som.eu/about-us/>

EUCAP SOMALIA. European Union Capacity Building Mission in Somalia. *Eucap-som.eu* [online]. 19. 9. 2019. [22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.eucap-som.eu/fact-sheet/>

EULEX KOSOVO. About EULEX. *Eulex-kosovo.eu* [online]. 2020 [20. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.eulex-kosovo.eu/?page=2,60>

EULEX KOSOVO. EULEX's two objectives: 1 Monitoring, Mentoring, Advising (MMA) 2. Executive Function. *Eulex-kosovo.eu* [online]. 2020a [20. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.eulex-kosovo.eu/?page=2,44>

EUMM GEORGIA. About us. *Eumm.eu* [online]. 2020 [22. 3. 2020]. Dostupné z: https://eumm.eu/en/about_eumm

EUMM. Factsheet and Figures. *Eumm.eu* [online]. 2020 [25. 3. 2020]. Dostupné z: https://eumm.eu/en/about_eumm/facts_and_figures

EUNAVFOR MED OPERATION SOPHIA. About us. *Operationsophia.eu* [online]. 2020. [15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.operationsophia.eu/about-us/>

EUNAVFOR MED. Mission. *Operationsophia.eu* [online]. 19. 3. 2019 [18. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.operationsophia.eu/wp-content/uploads/2019/03/Factsheet-about-Mission-EUNAVFOR-MED-Operation-SOPHIA-1.pdf>

EUNAVFOR SOMALIA. Mission. *Eunavfor.eu* [online]. 2020 [15. 3. 2020]. Dostupné z: <http://eunavfor.eu/mission>

EUNAVFOR. Operation Commander Vice Admiral Antonio Martorell Visits EU Sister Missions in Mogadishu. *Eunavfor.eu* [online]. 27. 9. 2019 [15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eunavfor.eu/rear-admiral-antonio-visits-eu-sister-missions-in-mogadishu/>

EUPOL COPPS. About the Mission. *Eupolcoppes.eu* [online]. 2020 [20. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eupolcoppes.eu/en/content/what-eupol-coppes>

EUR LEX. Financování vojenských a obranných operací Evropské unie (Athena). *Eur-lex.europa.eu* [online]. 16. 11. 2015a [5. 2. 2020]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:25010103_1

EUR LEX. Council Decision (CFSP) 2019/2110 of 9 December 2019 on the European Union CSDP Advisory Mission in the Central African Republic (EUAM RCA). *Eur-lex.europa.eu* [online]. 10. 12. 2019 [1. 4. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019D2110>

EUR LEX. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Vznik Evropského obranného fondu. *Eur-lex.europa.eu* [online]. 7.6.2017 [5.4.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52017DC0295>

EUR LEX. Ustanovení o vzájemné obraně. *Eur-lex.europa.eu* [online]. 2020 [15. 4. 2020]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/mutual_defence.html?locale=cs

EUR LEX. Vysoký představitel Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku. *Ur-lex.europa.eu* [online]. 24. 11. 2015 [18. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aai0009>

EUROCORPS. European Battle Group. *Eurocorps.org* [online]. 2018 [25. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.eurocorps.org/readiness/european-battle-group/>

EUROGENDFOR, EUMAM RCA. *Eurogendfor.org* [online]. 2020 [18. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eurogendfor.org/eumam-rca/>

EUROPEAN COMMISSION. Agencies. *Ec.europa.eu* [online]. 2020 [26. 3. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/agencies_en

EUROPEAN COMMISSION. Defending Europe Factsheet. *Ec.europa.eu* [online]. 2017 [12. 4. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/defending-europe-factsheet_en.pdf

EUROPEAN COMMISSION. EPSC Brief Joining Forces the Way Towards the European Defence Union. *Ec.europa.eu* [online]. 14. 2. 2019 [18. 4. 2020]. Dostupné z: <https://euagenda.eu/upload/publications/untitled-201575-ea.pdf>

EUROPEAN COMMISSION. Funding & tender opportunities. *Ec.europa.eu* [online]. 2018 [15. 4. 2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/edidp>

EUROPEAN COMMISSION. Reflection Paper on The Future of European Defence. *Ec.europa.eu* [online]. 7. 6. 2017a [8. 4. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-defence_en.pdf

EUROPEAN COMMISSION. Special Eurobarometer 461. Designing Europe's future: Security and Defence. *Ec.europa.eu* [online]. 2017b [15. 4. 2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/search/defence/surveyKy/2173>

EUROPEAN COMMISSION. Standard Eurobarometer 91. Public opinion in the European Union. *Ec.europa.eu* [online]. 2019a [20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/standard/surveyky/2253>

EUROPEAN DEFENCE AGENCY. Latest News Jiří Šedivý appointed as new EDA Chief Executive. *Eda.europa.eu* [online]. 5. 3. 2020 [15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eda.europa.eu/info-hub/press-centre/latest-news/2020/03/05/ji%C5%99%C3%AD-%C5%A1ediv%C3%BD-appointed-as-new-eda-chief-executive>

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. About EU border Assistance Mission in Libya (EUBAM). *Eeas.europa.eu* [online]. 20. 6. 2016 [20. 3. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/csdp-missions-operations/eubam-libya/3859/about-eu-border-assistance-mission-libya-eubam_en

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. About EUAM Iraq *Eeas.europa.eu* [online]. 18. 10. 2018 [23. 3. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/csdp-missions-operations/euam-iraq/33962/about-euam-iraq_en

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. About EUCAP Sahel Niger. *Eeas.europa.eu* [online]. 20. 6. 2016a [22. 3. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/csdp-missions-operations/eucap-sahel-niger/3875/about-eucap-sahel-niger_en

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. About EUCAP Sahel Mali. *Eeas.europa.eu* [online]. 20. 6. 2016b [23. 3. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/csdp-missions-operations/eucap-sahel-mali/3900/about-eucap-sahel-mali_en

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. Common Security and Defence Policy. European Union Training Mission in Central African Republic (EUTM-RCA). *Eeas.europa.eu* [online]. 19. 9. 2019 [20. 3. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/20190919_mission_factsheet_eutm_rca.pdf

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. EU CSDP Missions & Operations. *Eeas.europa.eu* [online]. 2019a [1. 4. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_csdp_missionsops_dec19.pdf

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. EU-NATO cooperation – Factsheets. *Eeas.europa.eu* [online]. 11. 6. 2019b [23. 3. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu-nato_cooperation_factsheet_june_2019.pdf

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. European Union Common Security and Defence Policy. EU military operation in Bosnia and Herzegovina (Operation EUFOR ALTHEA). *Eeas.europa.eu* [online]. 2020 [5. 3. 2020]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/althea-bih/pdf/factsheet_eufor_althea_en.pdf

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. EVROPSKÝ MÍROVÝ NÁSTROJ: Mimorozpočtový fond EU pro budování míru a posílení mezinárodní bezpečnosti. *Eeas.europa.eu* [online]. 13. 6. 2018a [12. 2. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/51731/node/51731_zh-hans

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. Factsheet: The Military Planning and Conduct Capability. *Eeas.europa.eu* [online]. 19. 11. 2018c [15. 4. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/mpcc_factsheet.pdf

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. Factsheet: Operation EUNAVFOR MED IRINI. *Eeas.europa.eu* [online]. 7. 5. 2020a [11. 5. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/factsheet_eunavfor_med_irini_070520.pdf

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. Globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie. *Eeas.europa.eu* [online]. 2016c [11. 4. 2020]. Dostupné z: http://www.eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_cs_.pdf

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. Military and civilian missions and operations. *Eeas.europa.eu* [online]. 5. 3. 2019c [1. 3. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/430/military-and-civilian-missions-and-operations_en

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. Permanent Structured Cooperation - PESCO Deepening Defence Cooperation Among EU Member States. *Eeas.europa.eu* [online]. 2019d [20. 4. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/pesco_factsheet_november_2019.pdf

EUROPEAN EXTERNAL ACTION. The European Union's Global Strategy Three Years on, Looking Forward. *Eeas.europa.eu* [online]. 2019e [16. 4. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_global_strategy_2019.pdf

EUROPEAN PARLIAMENT. Fostering defence innovation through the European Defence Fund. *Europarl.europa.eu* [online]. 18. 4. 2019 [20. 3. 2020].

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20190418IPR42364/fostering-defence-innovation-through-the-european-defence-fund>

EUROPEAN UNION. European Defence Agency (EDA). *Europa.eu* [online]. 1. 2. 2020 [25. 2. 2020]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/eda_en

EUROSKOP. Bezpečnostní a obranná politika. *Euroskop.cz* [online]. 2018 [25. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8715/sekce/bezpecnostni-a-obranna-politika/>

EUROSKOP. EU Battlegroups a jejich spolupráce s NATO. *Euroskop.cz* [online]. 2. 12. 2019 [23. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9007/34029/clanek/eu-battlegroups-a-jejich-spoluprace-s-nato/>

EUROSKOP. Zahraniční a bezpečnostní politika. *Euroskop.cz* [online]. 2018a [12. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8916/sekce/zahranicni-a-bezpecnostni-politika/>

EUROZPRÁVY. Jiří Šedivý povede Evropskou obrannou agenturu EDA. *Eurozpravy.cz* [online]. 5. 3. 2020 [15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/jiri-sedivy-povede-evropskou-obrannou-agenturu-eda.166751b3/>

EUTM MALI. About us. *Eutmmali.eu* [online]. 2020 [15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eutmmali.eu/aboutus/>

EUTM MALI. Factsheet EUTM Mali. *Eutmmali.eu* [online]. 7. 3. 2020a [15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eutmmali.eu/factsheet-eutm-mali/>

EUTM SOMALIA. Common Security and Defence Policy European Union Training Mission - Somalia Updated [online]. 2019a [25. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.eutm-somalia.eu/wp-content/uploads/2019/08/FACTSHEET-2019_G.B.-DE-SIO.pdf

EUTM SOMALIA. We believe in change. *Eutm-somalia.eu* [online]. 2020 [20. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.eutm-somalia.eu/about-us/>

EVROPSKÁ KOMISE. Evropská obranná unie. *Ec.europa.eu* [online]. 2019 [8. 4. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/euco-sibiu-towards-european-defence-union_cs.pdf

EVROPSKÁ RADA RADA EU. Oblast Sahelu: další kroky EU v zájmu lepší podpory bezpečnosti v regionu. *Consilium.europa.eu* [online]. 18. 2. 2019 [23. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/02/18/sahel-eu-takes-further-steps-to-better-support-the-security-of-the-region/>

EVROPSKÁ RADA RADA EU. Palestina: policejní mise EU a mise EU pro pomoc na hranicích prodlouženy o 12 měsíců. *Consilium.europa.eu* [online]. 20. 6. 2019a [23. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/06/28/palestine-eu-police-mission-and-eu-border-assistance-mission-extended-for-12-months/>

EVROPSKÁ RADA RADA EU. Víceletý finanční rámec na období 2014-2020. *Consilium.europa.eu* [online]. 25. 2. 2019b [26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-budgetary-system/multiannual-financial-framework/mff-2014-2020/>

EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. Athena – financování vojenských operací souvisejících s bezpečností a obranou. *Consilium.europa.eu* [online]. 6. 3. 2020 [18. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/athena/>

EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. Obranná spolupráce: Rada zhodnotila pokrok dosažený v rámci PESCO po prvním roce provádění. *Consilium.europa.eu* [online]. 14. 5. 2019c [19. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/05/14/defence-cooperation-council-assesses-progress-made-in-the-framework-of-pesco-after-first-year-of-implementation/>

EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. Obranná spolupráce: Rada zřídila stálou strukturovanou spolupráci (PESCO) za účasti 25 členských států. *Consilium.europa.eu* [online]. 11. 12. 2017 [17. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/12/11/defence-cooperation-pesco-25-member-states-participating/>

EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. Operace EU NAVFOR MED Sophia: mandát prodloužen do 31. března 2020. *Consilium.europa.eu* [online]. 26. 9. 2019d [18. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/09/26/eunavfor-med-operation-sophia-mandate-extended-until-31-march-2020/>

EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. Spolupráce EU v oblasti bezpečnosti a obrany *Consilium.europa.eu* [online]. 6. 3. 2020a [19. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/defence-security/>

EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. Závěry Rady o provádění globální strategie EU v oblasti bezpečnosti a obrany. *Consilium.europa.eu* [online]. 14. 11. 2016 [9. 4. 2020]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/11/14/conclusions-eu-global-strategy-security-defence/>

EVROPSKÁ UNIE. Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) *Europa.eu* [online]. 3. 2. 2020 [20. 2. 2020]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/eeas_cs

EVROPSKÁ UNIE. Zahraniční a bezpečnostní politika. *Europa.eu* [online]. 6. 8. 2019 [12. 2. 2020]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/foreign-security-policy_cs

EVROPSKÝ PARLAMENT. Lisabonská smlouva. *Europarl.europa.eu* [online]. 2020 [12. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/5/lisabonska-smlouva>

EVROPSKÝ PARLAMENT. Víceletý finanční rámec. *Europarl.europa.eu* [online]. 2019 [25. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/29/vicelety-financni-ramec>

EVROPSKÝ PARLAMENT. Viceletý finanční rámec. *Europarl.europa.eu* [online]. 2019a [25. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/159/spolecna-bezpecnostni-a-obrana-politika>

EVROPSKÝ PARLAMENT. Zahraniční politika: cíle, nástroje a dosažené výsledky. *Europarl.europa.eu* [online]. 2020 [25. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_5.1.1.pdf

FRANCE DIPLOMATIE. G5 Sahel Joint Force and the Sahel Alliance. *Diplomatie.gouv.fr* [online]. 2019 [26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/security-disarmament-and-non-proliferation/crises-and-conflicts/g5-sahel-joint-force-and-the-sahel-alliance/>

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. Co přináší nová Globální strategie EU? *Ihned.cz* [online]. 10. 7. 2016 [9. 4. 2020]. Dostupné z: <https://ihned.cz/c1-65360840-co-prinasi-nova-globalni-strategie-eu>

IROZHLAS. Západoafrickou republiku Mali zmítá krize vyhlášení nezávislosti severu země. *Irozhlas.cz* [online]. 9. 4. 2012 [26. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/zapadoafrickou-republikou-mali-zmita-krize-vyhlaseni-nezavislosti-severu-zeme_201204092103_jvilis

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Financování SZBP. *Mzv.cz* [online]. 2020 [25. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/vnejsi_vztahy_eu/spolecna_zahranicni_a_bezpecnostni/financovani_szbp.html

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Institucionální zabezpečení a nástroje SZBP. *Mzv.cz* [online]. 2020a [12. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/vnejsi_vztahy_eu/spolecna_zahranicni_a_bezpecnostni/institucionalni_zajisteni_a_nastroje.html

NATOAKTUAL. Lisabonská smlouva a oblast bezpečnostní a obranné politiky - možnost lepší integrace. *Natoaktual.cz* [online]. 14. 12. 2009 [13. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.natoaktual.cz/lisabonska-smlouva-a-oblast-bezpecnostni-a-obranne-politiky-moznost-lepsi-integrace-ga7-/na_analyzy.aspx?c=A091214_120253_na_analyzy_m02

NORTH ATLANTIC TREATY ORGANISATION. Relations with the European Union. *Nato.int* [online]. 23. 3. 2020 [6. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49217.htm

OSTÁRKOVÁ, Jana. *Boj proti terorismu v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie*. Ostrava, 2018. Bakalářská práce. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta ekonomická, Katedra evropské integrace.

PUBAFFAIRS BRUXELLES. Central African Republic: New head of EUAM mission appointed EU Council Press *Pubaffairsbruxelles.eu* [online]. 2020 [23. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.pubaffairsbruxelles.eu/central-african-republic-new-head-of-euam-mission-appointed-eu-council-press/>

REUTERS. Europeans work to save Iran deal, and business, after Trump pulls out. *Reuters.com* [online]. 8. 5. 2018 [10. 5. 2020]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-iran-nuclear/europeans-work-to-save-iran-deal-and-business-after-trump-pulls-out-idUSKBN1I90D6>

SEZNAM ZPRÁVY. Pět let od majdanské revoluce ukrajinci vzpomínají na krveprolití v Kyjevě. *Seznamzpravy.cz* [online]. 19. 2. 2019 [26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pet-let-od-majdanske-revoluce-ukrajinci-vzpominaji-na-krveproliti-v-kyjeve-66485>

THE COORDINATION OF GOVERNMENT ACTIVITIES IN THE TERRITORIES. About COGAT. *Cogat.mod.gov.il* [online]. 2020 [20. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.cogat.mod.gov.il/en/about/Pages/default.aspx>

VOJENSKÉ ROZHLEDY. Nasaditelnost Battle Groups EU do operací ESDP. *Vojenskerozhledy.cz* [online]. 2009 [5. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/vystavba-ozbrojenych-sil/nasaditelnost-battle-groups-eu-do-operaci-esdp>

WORLD BANK. Data Bank World development indicators. *Databank.worldbank.org* [online]. 2020 [8. 4. 2020]. Dostupné z: <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=MS.MIL.XPND.GD.ZS&country=#>

Seznam zkratek

AMISOM	African Union Mission in Somalia Mise Africké unie v Somálsku
AT	Rakousko
ATHENA	Mechanismus financování vojenských operací souvisejících s bezpečností a obranou
BE	Belgie
BG	Bulharsko
BiH	Bosna a Hercegovina
BMWG	Border Monitoring Working Group
CARD	Coordinated Annual Review on Defence Koordinovaný roční přezkum obrany
CARD	Koordinovanému ročnímu přezkumu obrany
CEF	Connecting Europe Facility Nástroje pro propojení Evropy
CFSP	Common Foreign and Security Policy
CIC	Crime Information Cell
CivCom	Committee for Civilian Aspects of Crisis Management Výbor pro civilní aspekty řízení
CMPD	Crisis Management and Planning Directorate Ředitelství pro zvládání krizí a plánování
COGAT	Coordinators of Government Activities in the Territories Koordinátorem vládních činností na území
COGAT	Koordinátorem vládních činností na území
COREPER	Výbor stálých zástupců
CPCC	Civilian Planning and Conduct Capability Útvar schopnosti civilního plánování a vedení
CPD	EU Capability Development Plan Plán rozvoje schopností
CSDP	Common Security and Defence Policy
CVICOM	Výbor pro civilní aspekty řízení
CY	Kypr
CZ	Česko
ČR	Česká republika
DE	Německo
EBOP	Evropská bezpečnostní a obranná politika
ECSC	European Coal and Steel Community
EDA	European Defence Agency Evropská obranná agentura
EDF	European Defence Fund Evropskému obrannému fondu
EDIDP	European Defence Industrial Development Programme Evropský program obranného průmyslu
EE	Estonsko
EEAS	European External Action Service Evropská služba pro vnější činnost
EEC	European Economic Community
EESC	European Economic and Social Committee
EL	Řecko

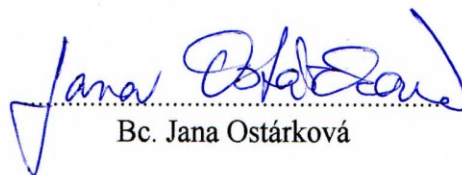
EMUS	Vojenský výbor Evropské unie
EOA	Evropská obranná agentura
EOS	Evropské obranné společenství
EPF	European Peace Facility Evropský mírový nástroj
EPS	Evropská politická spolupráce
ES	Evropská společenství European Community
ES	Španělsko
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU NAVFOR	European Union Naval Force
EU	Evropská unie European Union
EUBAM	European Union Border Assistance Mission
EUCAP	European Union Capacity Building Mission
EUFOR	European Union Force
EUGS	The 2016 EU Global Strategy Globální strategie EU 2016
EULEX	The European Union Rule of Law Mission
EUMC	European Union Military Committee Vojenský výbor EU
EUPOL	European Union Police Mission
EUR	Euro
EUROJUST	European Union's Judicial Cooperation Unit Jednotka Evropské unie pro justiční spolupráci
EUROPOL	European Police Office-Evropský policejní úřad
EUTM	European Union Training Mission
FI	Finsko
FR	Francie
FRONTEX	Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž
G5 Sahel	Spolupráce zemí Sahelu (Čad, Burkina Faso, Mali, Mauretánie a Niger)
GABC	Generální správa pro hranice a přechody
GABC	Palestinian General Administration for Border and Crossings Generální správa pro hranice a přechody
HDP	Hrubý domácí produkt
HR	Chorvatsko
HU	Maďarsko
IBM	Integrated Border Management
IE	Irsko
IT	Itálie
JCPOA	Joint Comprehensive Plan of Action
JEA	Jedntný evropský akt
LT	Litva
LU	Lucembursko
LV	Lotyšsko
MED	Mediterranean
MINUSCA	United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in the Central African Republic Multidimenzionální integrovanou stabilizační mise Organizace spojených národů

MPCC	Military Planning and Conduct Capability Schopnost vojenského plánování a vedení
NATO	North Atlantic Treaty Organization Severoatlantická aliance
NDPP	Proces obranného plánování NATO
NIP	National Implementation Plan Národní prováděcí plán
NL	Nizozemsko
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OSN	Organizace spojených národů
PESCO	Permanent Structured Cooperation Stálé strukturované spolupráce
PL	Polsko
PPWEU	Policy Planning and Early Warning Unit Jednotka politického plánování a včasného varování
PSC	Politický a bezpečnostní výbor
PT	Portugalsko
RCA	Středoafriická republika
RO	Rumunsko
SBOP	Společná bezpečnostní a obranná politika
SE	Švédsko
SEU	Smlouva o Evropské unii
SHAPE	Supreme Headquarters Allied Powers Europe
SI	Slovinsko
SIAC	Single Intelligence Analysis Capacity Jednotné zpravodajské analytické kapacity
SK	Slovensko
SSSR	Svaz sovětských sociálních republik
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika
UN	United Nations
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime Úřad OSN pro drogy a kriminalitu
UNSOM	United Nations Assistance Mission in Somalia Asistenční mise OSN v Somálsku
USA	Spojené státy americké
V4	Visegrádská čtyřka
WFP	World Food Programme Světový potravinový program
ZEU	Západoevropská unie

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 14. května 2020

Bc. Jana Ostárková

Seznam příloh

Příloha 1 Přehled současných misí a operací EU (data k roku 2020)

Příloha 2 Přehled nových projektů spolupráce EU v rámci obrany

Příloha 3 Účast a vedení zúčastněných členských států v PESCO

Příloha 4 Struktura Evropského obranného fondu

Příloha 1 Přehled současných misí a operací EU (data k roku 2020)

	Název	Místo realizace	Typ	Rok začátku
1.	EUFOR Althea	Bosna a Hercegovina	vojenská mise	2004
2.	EUBAM Rafah	Palestina	policejní mise	2005
3.	EUBAM Moldova and ³⁰ Ukraine	Moldavsko a Ukrajina	policejní mise	2005
4.	EUPOL COPPS/Palestinian Territories	Palestina	policejní mise	2006
5.	EU NAVFOR Atalanta	Somálsko	vojenská mise	2008
6.	EULEX Kosovo	Kosovo	civilní mise	2008
7.	EUMM Georgia	Gruzie	civilní mise	2008
8.	EUTM Somalia	Somálsko	vojenská mise	2010
9.	EUCAP Sahel Niger	Nigérie	civilní mise	2012
10.	EUCAP Somalia	Somálsko	civilní mise	2012
11.	EUBAM Libya	Libye	civilní mise	2013
12.	EUTM-Mali	Mali	vojenská mise	2013
13.	EUAM Ukraine	Ukrajina	civilní mise	2014
14.	EUCAP Sahel Mali	Mali	civilní mise	2014
15.	<i>EUNAVFOR MED operation SOPHIA</i>	<i>Středozemní moře</i>	<i>vojenská mise</i>	<i>2015³¹</i>
16.	EUTM RCA	Středoafriická republika	vojenská mise	2016
17.	EUAM Iraq	Irák	civilní mise	2017
18.	EUNAVFOR MED Irini	Libye, Středozemní moře	vojenská mise	31.3.2020
19.	EUMAM RCA	Středoafriická republika	civilní mise	2020 ³²

Zdroj: European Union External Action (2019c); vlastní zpracování 2020

³⁰ Tato mise není zcela pod záštitou SBOP.

³¹ Ukončena k 31. 3. 2020.

³² Plánovaný začátek červen 2020.

Příloha 2 Přehled nových projektů spolupráce EU v rámci obrany

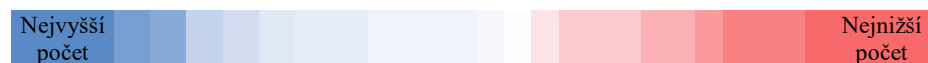
Oblast	Projekty
Space	<ul style="list-style-type: none"> European Military Space Surveillance Awareness Network EU Radio Navigation Solution (EURAS)
Air system	<ul style="list-style-type: none"> European MALE RPAS (Eurodrone) TIGER Mark III (European Attack Helicopters) Counter Unmanned Aerial System (C-UAS)
Land, formation and systems	<ul style="list-style-type: none"> Integrated Unmanned Ground System (UGS) EU Beyond Line Of Sight (BLOS) Land Battlefield Missile Systems Deployable Military Disaster Relief Capability Package Armoured Infantry Fighting Vehicle / Amphibious Assault Vehicle / Light Armoured Vehicle Indirect Fire Support (EuroArtillery) EUFOR Crisis Response Operation Core
Maritime	<ul style="list-style-type: none"> Deployable Modular Underwater Intervention Capability Package (DIVEPACK) Maritime (semi-)Autonomous Systems for Mine Countermeasures Harbour & Maritime Surveillance and Protection Upgrade of Maritime Surveillance
Enabling and joint capabilities	<ul style="list-style-type: none"> European Medical Command Network of logistic Hubs in Europe and support to Operations Military Mobility Energy Operational Function Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Surveillance as a Service (CBRN SaaS) Co-basing (joint use of national and overseas bases) Geo-meteorological and Oceanographic (GeoMETOC) Support Coordination Element
Common training & facilities	<ul style="list-style-type: none"> Helicopter Hot and High Training (H3 Training) Joint EU Intelligence School EU Test and Evaluation Centres European Union Training Mission Competence Centre European Training Certification Centre for European Armies

Cyber	<ul style="list-style-type: none"> • European High Atmosphere Airship Platform: Persistent Intelligence, surveillance and reconnaissance capabilities • Deployable Special Operation Forces Tactical Command and Control Command Post • Electronic Warfare Capability and Interoperability Programme for Future JISR Cooperation • European Secure Software defined Radio (ESSOR) • Cyber Threats and Incident Response Information Sharing Platform • Cyber Rapid Response Teams and Mutual Assistance in Cyber Security • Strategic Command and Control (C2) System for CSDP Missions and Operations
--------------	---

Zdroj: European External Action s.13 (2019e); vlastní zpracování 2020

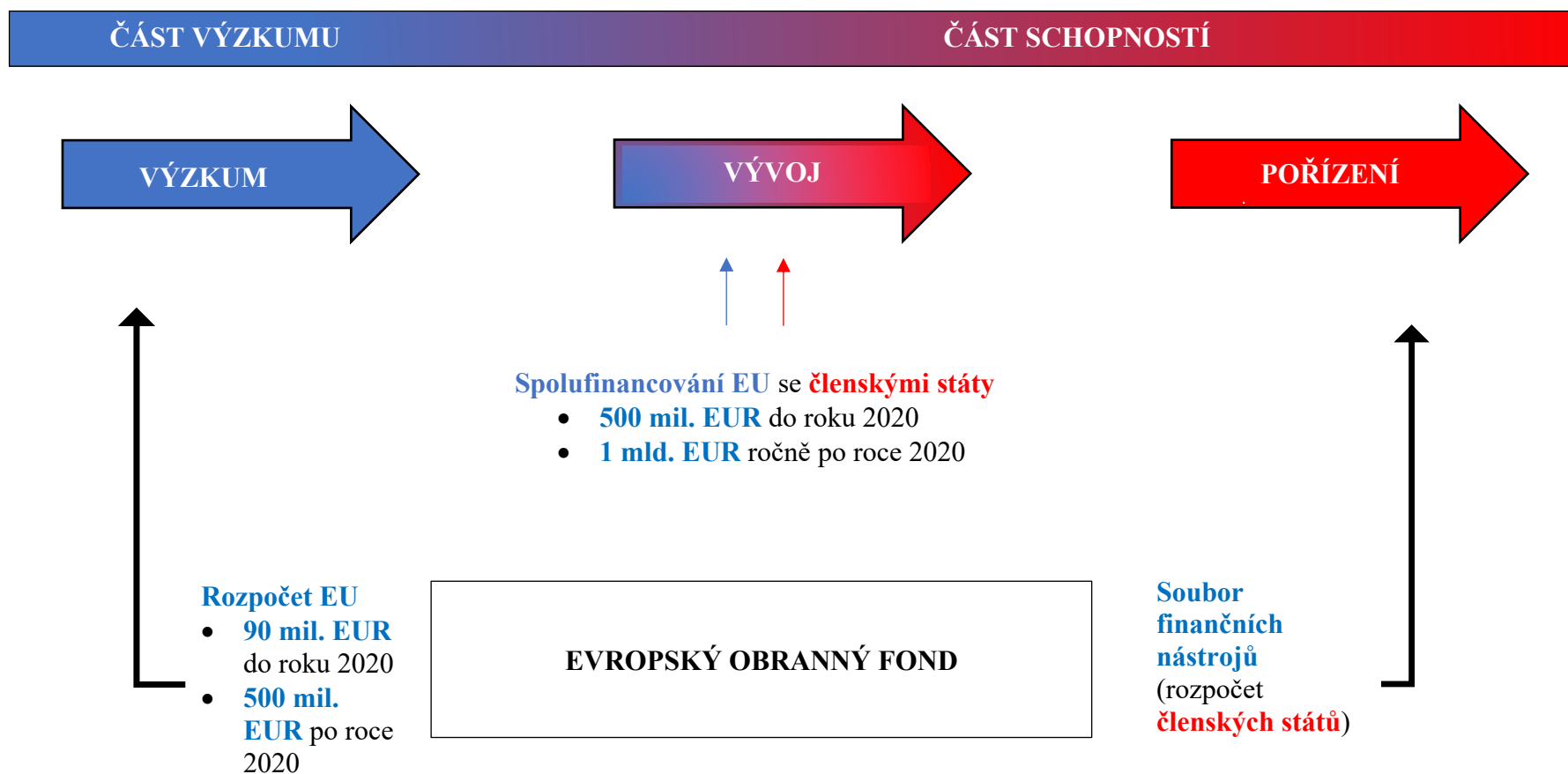
Příloha 3 Účast a vedení zúčastněných členských států v PESCO

	FR	IT	ES	DE	EL	RO	BE	NL	PT	PL	HU	CZ	CY	SE	SK	AT	HR	BG	FI	SI	LU	EE	LT	LV	IE
Účast na projektech																									
1. vlna	8	16	11	7	9	5	6	7	6	6	4	3	5	3	5	4	5	3	3	2	3	2	3	2	2
2. vlna	12	6	6	7	5	2	4	2	1	2	2	5	3	1	1	2	1	1	1	1	0	1	0	0	0
3. vlna	10	4	7	2	0	5	1	2	3	2	4	1	0	3	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0
celkem	30	26	24	16	14	12	11	11	10	10	10	9	8	7	6	6	6	5	5	4	3	3	3	2	2
%	64	55	51	34	30	26	23	23	21	21	21	19	17	15	13	13	13	11	11	9	6	6	6	4	4
Vedení																									
1. vlna	2	4	1	4	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
2. vlna	5	3	0	2	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0
3. vlna	3	2	1	1	0	2	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
celkem	10	9	2	7	5	2	1	1	2	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0
%	21	19	4	15	11	4	2	2	4	2	2	2	0	0	2	2	0	2	0	0	0	2	2	0	0

Zdroj: Center for European Policy Studies s.7 (2019); vlastní zpracování 2020

Příloha 4 Struktura Evropského obranného fondu

Zdroj: Eur-lex (2017); vlastní zpracování 2020